

Protocoll,

hållna

hos

Högloflige

Ridderskapet och Adeln,

vid

Lagtima Riksdagen i Stockholm,

Åren 1828, 1829 och 1830.

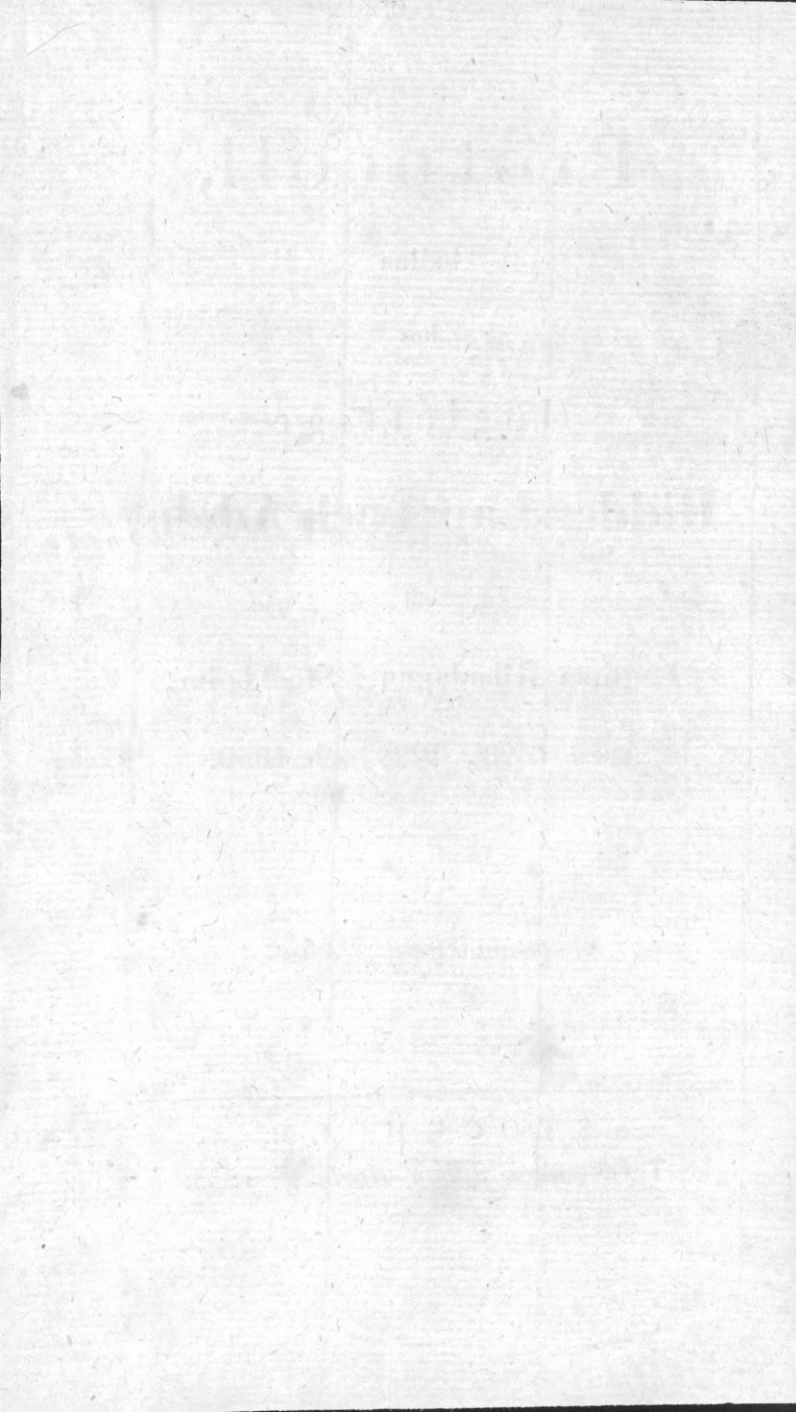

Femtiondesjette Häftet.

S T O C K H O L M.

Tryckta hos *Johan Hörberg*, 1833.

Måndagen den 4 Januarii 1830.

Plenum klockan half till 10 Förmiddagen.

Herr *Crusenstolpe, Magnus Jacob*, uppläste följande:

I öfverensstämmelse med det förbehåll, jag gjorde bland anmärkningarne vid Stats- och BancoUtskottens Utlåtande N:o 23 om anslag till Götha Canal, begagnar jag den rätt, 56 §. RiksdagsOrdningen lemnar, att väcka följande motion. Innevarande Riksmötes långvarighet, rättfärdigad af ärendernas mångfald, omfattning och vikt, lifvar den billiga önskan hos Nationen, att Dess Ombuds nästa sammanträde ej måtte inträffa förr, än å den i Grundlagen utstakade tid. Om händelser, för det närvarande utom beräkningens gräns, skulle föranlåta Kongl. Maj:t, att derförinnan sammankalla Rikets Ständer, synes mig deras ovilkorliga pligt emedlertid vara, att icke sjelfve påkalla en Urtima Riksdag, antingen genom omedelbara beslut, eller medelst bristande förutseende. Utom de tvifvelsmål, hvilka hos mången långt före detta uppstått i afseende på ej mindre tillförlitligheten, än tillräcklighe-

ten af de tillgångar, Utskotten beräknat, att fylla de extraordinaira Statsbehofven och betäcka de beviljade utomordentliga Statsanslagen, förefinnes en bestämd anledning, att härutinnan befara en brist, om också blott tillfällig och öfvergående, i thy att RiksStånden ej sällan öfverskridit och måhända ytterligare varda öfverskridande de anslagssummor, Utskotten tillstyrkt, under det de afsedde tillgångarne icke kunnat ökas i mohn deraf. Skulle missväxtår inträffa, som verkade förhöjning i Embetsmännens löner och ålitande af de 40,000 Riksdaler Banco, RiksgäldsContoiret för sådant fall måste tillhandahålla Stats-Verket, synes mig den händelse trolig, att medel, åtminstone något år, kunde komma att saknas, att bestrida *fulla* beloppet af *alla* de utomordentliga Statsanslag, Rikets Ständer beslutat. Gifva de icke förut tillkänna deras mening, huru i sådan händelse förfaras bör, blifver ej osannolikt följden en svår, kostsam och med föga glädje af Folket motsedd, Urtima Riksdag. Det faller genast i ögonen, att detta skulle tillskynda Nationen vida vägnar drygare utgifter, än flera gånger den brist i de beräknade tillgångarne, hvaraf det utomordentliga Riksmötet vore en följd. Till förrekommande af en sådan sakernas ställning vågar jag vördsammast föreslå en utväg, hvilken, betryggande om den behöfver användas, äfven i annan händelse tjénar att

lugna opinionen, och således ur hvilken synpunkt som helst torde förtjena behjertande; den nemligen att StatsUtskottet måtte, antingen 1:o i den blifvande Instructionen för RiksgäldsContoirets Herrar Fullmäktige befullmyndiga dem, att, i händelse af brist uti de beräknade tillgångarne för de af Rikets Ständer fastställda anslag, vidtaga erforderliga åtgärder till behofvens syllande; eller ock

2:o Föreslå Rikets Ständer, att åt Kongl. Maj:t i underdånighet uppdraga, att, i den händelse berörde tillgångar något eller några år icke förslå till *fullt* betäckande af *alla* de utomordentliga anslagen, Sjelf intill nästa Riksdag i våder pröfva deras företråde, med hänsigt till föremålenes beskaffenhet och vikt; dock så, att de summor, Rikets Ständer för hvarje särskildt behof högst anordnat, icke i något fall må öfverskridas.

Lades på bordet.

Företogs till pröfning Stats- samt Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskottens den 9 sistlidne December under N:o 108 afgifne, och den 21 i samma månad e. m. på bordet lagde, Utlåtande, i fråga om Beklädnads- och Bevärings-Directioners inrättande inom RusthållsRegementerna, m. m.

Grefve *Horn*, *Clæ's Fredrik*, uppläste följande:

De förenade Stats- och EkonomiUtskotten hafva, vid behandlingen af ämnet för deras Utlåtande N:o 108, sökt en medelväg mellan 1823 års Ständers underdåniga hemställan angående inrättandet af Beklädnads-Direction för Indelta Cavalleriet, och den enda sanna utvägen att komma till någon för Riket nyttig förändring i Rustningsbesväret. Men denna medelväg är, efter min öfvertygelse, endast en förvillande omväg, som icke leder till målet, hvilket jag länge föreställt mig, och nu mera med full visshet inser, vara, Indellda Cavalleriets fullkomliga reducerande, såsom den, för vår tid, dyraste och otjenligaste inrättning i sitt slag. Att ingå i en detaillerad bevisning af denna satts, skulle i alla afseenden, vid detta tillfälle vara utan ändamål. Må det endast tillåtas mig den erinran, att Rusthållsskyldigheterna äro så ofullkomligt bestämda, att det beror af en blott militärisk nyck i fred, och af vanliga förluster i krig, att i grund ruinera den del af Jordbrukareklassen i vårt land, som likväl vid inrättningens början ansågs för den bäst lottrade. Minnen sedan Carl XII:s Regering vittna om, huru Rusthåll stodo öde, och att ingen ville emottaga dem till skänks. Bevis finnas äfven, att Rusthåll blifvit försåldt på executiv auction för bristande utredning af ett par ryttarhandskar. Betraktom under närvarande förhållande de fleste Rusthållares ekonomiska belägenhet! Vi sko-

la ofta se dem bära en helgedagsdrägt, mycket mindre värd, än den casserade klädnad, som deras Nummerkarl torparen burit. Ganska säkert måste mången Rusthållare neka sig sjelf och sitt hus de nödvändigaste lifvets behof, för att åstadkomma ett onyttigt och barnsligt prål, hvari ingen verklig kraft trifves, hvilken tvertom derigenom afledes till mehn för Rikets grundstyrka, som så obetänksamt förspilles under dess jemna påkallande, utan beräkning af de en gång inträffande verkliga behofven.

Om denna Riksdag ägt en annan sammansättning, och dess arbeten en allvarligare riktning till Landets förkofran, hade jag måhända sökt göra gällande de mångfaldiga skälen och bevisen för nödvändigheten af en annan organisation af IndelningsVerket, synnerligast med afseende på Rusthållet; men öfvertygad om onyttan, eller rättare skadligheten af att under närvarande omständigheter vidröra ämnen af så djupt ingripande natur, vill jag endast med afseende på det närvarande möjliga, behandla frågan i det skick, hvari densamma, till följe af väckt motion inom det Hedervärda BondeStåndet, blifvit af Utskottet framställd.

Det vore visserligen önskligt, om ett accord kunde träffas emellan Kronan och Rusthållarne, som i någon mån försäkrade de senare mot den godtycklighet, som va-

rit öflig, men jag finner ej denna garanti uti Utskottens förslag. Med frångående af 1823 års Ständers mening, hafva Utskotten trott rättast vara, att slitningstiden för Rusthålls-munderingen må bestämmas af erfarenheten, i stället att beräknas dubbel mot Värfvade Cavalleriets; men då de så kallade större Munderingspersedlarnes Cassation skulle ensamt bero af Mönsterherrens godfinnande, inser hvar och en, huru litet erfarenheten här kommer att gälla i annat afseende än hvad den nu ådagalägger: att Cassationer ske utan orsak eller urskillning, hvarom jag tror mig med säkerhet veta, att GeneralAdjutanten för Arméen helt nyligen haft ett talande bevis för ögonen. De så kallade Defectsedlarnes godtyckliga välde blefve genom Utskottens förslag icke heller undanröjdt, och kanske torde den förmodan icke vara ogrundad, att dessa cassationer under en BeklädnadsDirection, i saknad af nödig detaille-kännedom af hvarje Rustningspersedels tillstånd, kunde blifva ännu mera betungande än hittills, enär den sparsamhet, som Kronans Embetsmän i Directionen ägde att iakttaga, icke hade till föremål Kronans medel, och de fyra RusthållareOmbuden icke alltid kunde vara i tillfälle att, med kännedom om fordringarnes rättvisa, motstå MilitairBefälets öfverlägsna inflytande i detta afseende. Dessutom finner jag det vara högst betänkligt, att till Rusthållares enskildta vård öfverlåta Rustkammaren, då dess underhål-

lande skulle ske af gemensamma tillskott. Det blefve i sådant fall den, som med största omsorg vårdade den dyrbara munderingen, hvilken kom att draga mesta tungan, då den vårdslöse, eller de många delägare i ett och samma rusthåll, hvilka ofta vanvårda Rustningspersedlarne, skulle fåfängt, oaktadt Befälets oförtrutna vaksamhet, kunna tillhållas en bättre hushållning med effecter, hvilkas underhållande icke ålåge dem enskildt. Det är ett misstag, att persedlarne å Rusthållen förvaras genomdragne och förseglade, och rent af omöjligt, att, med iakttagande af nödig omsorg om hela Rustningens vederbörliga ans, så otillgängligt förvara densamma, att icke vissa persedlar genom olofligt bruk kunna förslitas eller förstöras.

Men om en BeklädnadsDirection enligt Utskottens förslag kunde åstadkomma den garanti mot missbruken, som åsyftas af motionairen, hvilket jag likväl bestrider, så måste vilkoren för den föreslagne passivolancen under krigstid vara rent af omöjligt att uppfylla, då det icke låter tänka sig, att samteliga Rustbållare inom ett Regimente eller en Corps skulle blifva så fullkomligt enige. Ganska svårt, om icke omöjligt, vore det äfven, att vid afmönstringarne till och från Kronan iakttaga alla billighets- och rättsfordringar, då endast några persedlars förändrade modell, eller ock

olika Mönsterherrars olika bedömande af munderingarnes slitning skulle åstadkomma åtskilliga missförhållanden.

Hufvudsakligen fäster jag mig likväl vid en brist i Utskottens Utlåtande, som torde härleda sig från Motionairers uteblifne yrkande af hvad man dock trott sig böra vänta från Regeringens sida, nemligen ett förslag till jemnande af Rustningsbördorne under krig, hvarom 1823 års Ständer i underdånighet anhöllo. Detta förslag förutsätter ett annat, efter min tanka lika nödvändigt, eller bestämmandet af Rustnings-skyldigheterna under fred; ty på detta senare måste det förre grunda sig. Man tror sig nu äga full anledning, att, af Regeringens obenägenhet för en sådan åtgärd, sluta till en fortfarande liknöjdhet om Rusthållares rätt och bästa, till samma döfhet för deras billiga klagan, hvaraf år 1823 lemnades ett så märkvärdigt bevis. Det synes alltså, som skulle man framgent vilja hafva bevarat åt godtycket, att genom uniformsförändringar tillfredsställa ett smaklöst fikande efter gramlåt, utan beräkning, hvarken på sann militairisk nytta, eller Rusthållares slutliga förmåga att vara Parad-decorateurer; och så länge detta obestämda förhållande varar, tror jag att ändamålet med Utskottens förslag förfelas. Jag yrkar således, att Rustningsskyldigheterna en gång för alla bestämmas innan något Reglemente för Bevä-

rings- Beklädnads- Remtygs- och Sadelmun-
deringspersedlarsanskaffning läggestill grund
för beräkning af Rusthållares årliga afgifter
till en BeklädnadsDirection; men då tidens
fordringar på tjenstbarhet gjort ändringar
nödvändiga, uti den mundering, hvarmed
Indelta Cavalleriet borde af Rusthållen en-
ligt IndelningsVerket förses, följer deraf,
att den dyrbarare rustning, vare sig för
nytta eller nöje, som i senare tider, tvert-
emot författningarne, tillkommit, icke rät-
teligen kan Rusthållen affordras, hvarföre
ett nytt BeklädnadsReglemente för Indelta
Cavalleriet bör afse den kostnad, som bil-
ligtvis kan åläggas Rusthållet, jemförelsevis
med värdet och slitningstiden af den äld-
sta munderingen, hvari ingen ändring kunde
föreslås vid vite af 1000 Daler Silfvermynt.
Man ihågkomme Konung Carl XI:s grannlaga
afseende på Rusthållarnes medgifna rättig-
het i detta afseende, då det till och med
öfverläts åt de Rustandes för LifRegemen-
tet egna godtfinnande, om de tillåto, att de-
ras Ryttare bibehöllo å sina hattar den förr
brukliga guldgalon; man jemföre denna den
enväldige Monarkens omtanka, med senare
tidens allt jemt stigande fordringar på Rust-
hållares nödtvungna bidrag till så mycket
öfverflödigt prål, hvarmed munderingarne
i omväxlande förhållanden modelleras, och
jag förmodar, att ingen skall kunna neka be-
hofvet af bestämda föreskrifter, som göra slut
på de nog långt drifna missbruken och god-

tyckets vådliga inflytande på Rusthållares välfärd. Utskotten hafva, som jag sökt ådagalägga, icke uppfattat detta nödvändiga vilkor för den föreslagne Passevolancens införande, på grund hvaraf jag anhåller, att Utskotten, genom återremiss af Utlåtandet, härå må göras uppmärksamme, och i händelse denna återremiss beviljas, föreslår jag, att Utskotten måtte tillstyrka Rikets Ständer att ingå till Kongl. Maj:t med underdånig anhållan om upprättande af ett förslag öfver den årliga kostnad, hvartill Karl- och Hästmunderingens underhållande bör beräknas, då till grund för denna beräkning tages den af ålder Rusthållare vid Indelte Cavalleriet åliggande beklädnad och utredningsskyldighet, med fästadt afseende på munderingar-nes fordna varaktighet, hvarefter en årlig afgift i penningar eller spannemål må af Rusthållarne med deras begifvande erläggas till Staten för dennes öfvertagande af motsvarande åligganden så väl i krigs- som fredstid; och torde Rikets Ständer i underdånighet böra fästa Kongl. Maj:ts uppmärksamhet derpå, att, om slitningstiden för en mundering under krigstid upptages lika för Värfvade och Indelta Cavalleriet, måste densamma under fredstid kunna för Indelta Cavalleriet antagas till 4-dubbel mot hvad för ett i ständig tjenstgöring varande värfvadt Cavalleri beräknas, samt att, hvad tidens förändrade fordringar nu mera kräfva i ökade kostnader för Indelta Cavalleriets

munderingspersedlar, icke må anses som ett Rusthålllets åliggande, utan som en Statens utgift, komma att af allmänna medel bestridas.

Det synes mig som Rikets Ständer genom en beslutad underdånig skrifvelse, i öfverensstämmelse med hvad jag föreslagit, hembära en skyldig gärd af aktning åt föregående Ständers beslut, hvilket derigenom kunde vinna en afsedd men uteblifven påföljd. 1823 års Ständer hafva nemligen i underdånighet anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för närvarande Ständer framlägga ett Förslag till den förändring i Rustningsprestationerna under krigstid, *som Kongl. Maj:t i nåder finner förenlig med StatsCassans bästa, samt de Rustningsskyldiges skydd för oberäkneliga och möjligen förstörande lidanden och uppoftfringar.*

Grefve Brahe, Magnus: Uti de sammansatta Stats- och EkonomiUtskottens under N:o 108 afgifne Utlåtande, kan jag icke annat än hufvudsakligen instämma, dock skulle jag önska åtskilliga förändringar i detaillerne, uti hvilka man icke skäligen kan begära, att Utskotten, hvilkas tid är upptagen af så många andra viktiga göromål, nog grundeligt kunnat ingå. Jag bör äfven gifva tillkänna, att Kongl. Maj:t redan gått Rikets Ständer till mötes i de önsksningar man nu å nyo vill framföra. Då, såsom Uskotten uppgifvit, endast ett ganska

ringa antal af de Rustande vid Rusthålls-Regementerne och Corpserne ingått på den af Kongl. Maj:t, i anledning af Rikets Ständers vid 1823 års Riksdag gjorde underdåniga begäran, nådigst framställde Proposition om en viss årlig Passevolansafgift för Bevärings- Beklädnads- Remtygs- och Sadelmunderings-persedlarnes underhållande genom en dertill förordnad Beklädnads- och BeväringsDirection, befällte Kongl. Maj:t förliden vår dess GeneralAdjutant för Arméen, att sammankalla alla vederbörande Regements- och CorpsChéfer för att, jemte Presidenten i Kongl. KrigsCollegium, granska alla Författningar i ämnet och deröfver utlåta sig. Detta skedde, och i November månad sistlidet år inlemnades till Kongl. Maj:t ett arbete, författadt med den noggrannaste detaille och Localkännedom. — Det är för att sätta Utskotten i tillfälle att taga kunskap om detta yttrande, som jag önskar återremiss af Utlåtandet, på det Utskotten må kunna, om de så för godt finna, i anledning af dessa upplysningar föreslå Rikets Ständer att underdånigst anhålla, det Kongl. Maj:t, med antagande af hufvudgrunderne i Utskottens Utlåtande, i fråga om detaljerna, vid propositionen till de Rustande ville Nådigst göra de ändringar eller tillägg, som de Rustandes sanna fördel, Truppens tjenstbarhet och locala omständigheter möjligen påkalla. Jag tror detta tillägg så mycket angelägnare, som det blifver omöj-

ligt och alldeles för vidlyftigt att upptaga i Ständernes beslut alla de locala och reglementariska förhållanden, som måste observeras för att bringa frågan till nödig fullständighet.

Hvad angår de anmärkningar Grefve Horn i sitt skriftliga anförande framställt, anhåller jag att få besvara dem i nästa Plenum, hvilket likväl ej hindrar den yrkade återremissen.

Herr *Bråkenhjelm*, *Pehr Reinhold*: Utskotten vänta sig icke att få detta Utlåtande återremitteradt, emedan deras samtelige Ledamöter äro af den öfvertygelse, att ärendet blifvit behandladt, icke allenast med någorlunda sakkännedom, utan äfven med en hög grad liberalitet. De anmärkningar, som blifvit framställda af Grefve Horn, röra icke målet. Utskotten kunde icke ingå uti förhållanden, som icke stodo uti omedelbart sammanhang med motionen, och då den allenast handlar om inrättandet af BeklädnadsDirectioner, kan följaktligen ej dertill föras hvad Grefve Horn yttrat angående Uniformsförändringar, hvilket likväl torde vara bäst besvaradt derigenom, att man erindrar, det sådant står Rusthållaren öppet, att genom nytt Contract med Kongl. Maj:t och Kronan förbehålla sig, utan att Ständernes medverkan dertill i ringaste måtto är erforderlig. Hvad angår den af Grefven öfverklagade mannamån, som skall äga rum

vid Afmönstringarne, så har jag svårt vid att inse, huru detta af Ständerne skall kunna förekommas, men medgifver gerna, att detta måhända kommer af bristande erfarenhet hos mig. Någon fråga om bestämmandet af den beklädnad, hvarmed Rusthållaren är skyldig förse karlen, har likväl icke förr varit väckt, och den nu framställde måste således, om den skall erhålla någon åtgärd, behandlas såsom en ny motion. Slitningstiden för beklädnaden hafva Utskotten endast förslagsvis uppgjort för den första uppsättningen, men i öfrigt ansett den vara lämpligast, som kunde uppgöras emellan de Rustande sjelfva å ena sidan och Styrelsen å den andra, samt att den således kunde få bero på de Rustandes egen erfarenhet om huru lång den bör vara. Efter min öfvertygelse borde alla detaillefrågor uppgöras emellan Regeringen och Rusthållarne; men om sådana finnas, hvilka tillhöra Ständernes pröfning, som Herr Grefve Brahe troligen afsett, då han yrkat återremiss, lärrer annan utväg ej gifvas; men eljest torde det förslag, som Utskottens Utlåtande innefattar, vara så godt, som skäligen kan väntas.

Grefve *Horn*: Jag hade icke väntat, att af en MilitaireLedamot i ett af de Utskott, som handlagt ärendet, höra, att frågan om Uniformspersedlars förändring och förvarande vore ett främmande föremål för frågan

gan om Passevolancens inrättande emellan Staten och de Rustande. Jag skulle deremot tro, att Utskotten varit pligtige ingå i ytt-
rande deröfver, fastän motionen i så måtto
var ofullständig, att den icke innehöll nå-
got derom. Jag vet icke, huru det är tänk-
bart att bestämma en fortfarande skyldig-
het, utan att veta dess primitiva förhållande.
Herr Bråkenhjelm har yttrat, att slitnings-
tiden blifvit af Utskotten lemnad att be-
stämmas till följe af de Rustandes egen er-
farenhet, men då en punkt uti Utskottens
förslag innehåller, att en GeneralMönster-
herre ensam skulle äga cassationsrätten, så
förmodar jag, att Rusthållarnes erfarenhet
endast skulle komma att bestå uti kännedom
derom, att ingen viss grund för slitningstiden
finnes, ty cassationerne ske oftast utan rin-
gaste urskilning och väcka stort missnöje i
landet. Ett misstag anser jag vara begån-
get af föregående Ständer, då de i underdån-
ig skrifvelse anhöllo, att Generalmönstrin-
gar för cassationer vid Indelta Cavalleriet en-
dast böra ske hvart 3:dje år. Jag deremot
anser, att cassationerna böra ske hvart år,
och icke så i massa som nu, utan för hvar
och en persedel, som af Befälet anmäles
till Mönsterherren, hvarigenom de mindre
omtyckta defectsedlarne kunde försvinna.
Äfven anser jag det origtigt, att vården af
rustningarne skola uppdragas åt en så sam-
mansatt Direction, som den Utskotten fö-

reslagit, utan bör enligt min tanka Passivolancen öfvertagas af Kronan, då det blir den, som får hålla Rustkammare och vårda Munderingarne. Enär Herr Bråkenhjelm medgifvit svårigheten att förekomma missbruken vid afmönstringarne, finner jag ingen annan svårighet vid mitt förslag, än att vid tillfällen af krig öka Rusthållarnes constanta afgifter.

Herr *Riben, Carl Wilhelm*: Frågan om Rusthållares skyldigheter emot Staten har under längre tider utgjort föremål för vidlyftiga och obehagliga tvister. Deras förekommande för framtiden har varit Utskottens önskan. Jag har deltagit i Utlåtandet, och hade gerna sett att detsamma blifvit bifallit, men då jag nu hört en af Konungens Rådgifvare, och en person, som ofta bestrider deras åsigter, interessera sig för återremiss, vore det illiberalt att sätta sig deremot; och i den förmodan, att återremissen alltså beviljas, skall jag icke nu till besvarande upptaga de gjorde anmärkningarne, helst jag icke nog fullständigt uppfattat de skrifteligen framställda; men såsom en allmän erinran torde jag få förklara, att Utskotten troligen genom sitt Utlåtande gjort mera för Svenska Rusthållares bästa, än Grefve Horn genom sitt nu upplästa anförande, och att Utskotten förmodligen uti sitt svar på återremissen komma att tydligen ådagalägga detta förhållande.

Tiden sparas alltså bäst med att så fort som möjligt bifalla återremiss af Utlåtandet.

Herr *von Hartmansdorff*, *August*: Då en Rusthållare å ena sidan och Konungens Tjenstgörande GeneralAdjutant för Arméen å den andra begärt återremiss af Utlåtandet, kan jag, som är ingendera, utan endast ledamot i ett af de beredande Utskotten, icke annat än äfven tillstyrka återremissen; och det så mycket mera, som de sammansatta Stats- och EkonomiUtskotten hafva under behandling ett ämne af dem, som Grefve Horn omförmålt, eller angående Uniformsförändringar, och hvilket Utskotten velat, men icke väl kunnat hänföra under de beslut, som i detta Utlåtande blifvit till Ståndens pröfning hemställde.

Herr *Bråkenhjelm*: Till svar å hvad Grefve Horn yttrat om min egenskap af MilitaireLedamot i Utskotten, får jag nämna att jag, äfven som sådan, anser mig böra rätta mig efter RiksdagsOrdningen och Rikets öfrige Grundlagar, och då med de der stadgade grundsattser icke är förenligt, att Utskotten upptaga andra frågor, än de, som till dem äro remitterade, eller dermed hafva oskiljaktigt sammanhang, hafva de sammansatte Utskotten ej kunnat uti frågan inblanda det för densamma från början främmande, först nu af Grefve Horn väckta,

ämne. Hvad återremissen beträffar, så vill jag visst icke sätta mig deremot, men blott fästa Herr Grefve Brahes uppmärksamhet derpå, om icke de af honom åsyftade ändamål kunna vinnas genom aftal emellan Regeringen och de Rustande.

Hans Excellence Herr Grefve *De la Gardie, Jacob*: Då Grefve Brahe yttrat, att en Committé af Kongl. Maj:t blifvit nedsatt för att utlåta sig öfver ärendet; och jag är öfvertygad, att det icke kan med mera sakkännedom och grannlagenhet blifva behandladt än just af denna Committé, och detaillier af den kunna blifva uppgifne, som Utskotten omöjligen kunna känna, anhåller jag att Utlåtandet må återremitteras, på det Utskotten måtte komma i tillfälle att taga kännedom om de af nämnde Committé lemnade upplysningar. Jag önskar högeligen Passevolancens införande äfven vid beklädningen, öfvertygad som jag är, att stora olägenheter skola derigenom förekommas; och då jag hoppas att det skall med mera lätthet låta göra sig, sedan Utskotten fått del af den omnämnde Committéens arbeten, får jag ytterligare begära återremiss af Utlåtandet.

Friherre *Cederström, Jacob*: Det är i anledning af Grefve Horns yttrande, som jag begärt ordet. Det har visserligen icke undfallit Utskotten, att Munderingspersed-

larne skulle erhålla bättre vård på allmänna, än enskilda Rustkammare, men bindret deremot består i Rusthållens spridda lägen. I anseende till hvad som blifvit yttradt om Passevolancen, beklagar jag, att det ej hörer till ämnet, och att någon motion derom icke blifvit väckt. Jag tror icke att något nyttigt resultat deraf kan uppstå; och troligen skulle den Ledamot, som nu yttrar sig önska den, vara den förste, om den inrättades, att klandra den. Jag vill icke öka återremissen med något anförande af mig, utan anhåller att detta yttrande icke måtte åtfölja återremissen, emedan jag blir i tillfälle att i Utskotten afgifva min mening deröfver. Det är för att sätta Utskotten i tillfälle taga kännedom om den omtalade Committéens arbete, som jag yrkar återremiss, öfvertygad på förhand att Committéen och Utskotten i saken tänka ungefärligen lika.

Grefve *Brahe*: Långt ifrån att något klander emot Utskottens förfarande legat till grund för min begäran om återremiss, har jag, med erkännande af nyttan och värdet af de åsigter Utskotten i hufvudsaken uttryckt, blott önskat, att försätta Utskotten i tillfälle att inhämta närmare kännedom om vissa detaillefrågor, hvilka äfven tillhöra det reglementariska, samt dessutom erhålla mera fullständighet och bestämdhet om de rättigheter och skyldigheter, hvilka häruti-

nan åligga Rusthållare och säkrast försäkra dem emot all godtycklighet i behandlings-sätten; detta allt bidragande till ordning; och hoppas jag, att ändamålet så mycket lättare skall vinnas, som alla detaljer äro på förhand fullständigt utredde, hvarigenom ingen särdeles tidsutdrägt bör komma att äga rum.

Grefve *Horn*: Det är med stor tillfredsställelse, som jag hört, att Konungens Rådgifvare i Commandomål yrkat återremiss af Utlåtandet för det Utskotten skulle blifva i tillfälle att taga kännedom om handlingar, som förekomma Rusthållares godtyckliga behandling. Jag fäster mig likväl nu egentligen vid ett uttryck af Herr Bråkenbjelm, deri han förmenar att tillräckliga aftal i denna fråga skulle kunna träffas ensamt emellan Regeringen och de Rustande. Flera gånger under denna Riksdag har jag hört en dylik princip yttras, men jag kan icke godkänna den, emedan jag tror, att den ena hälften af Statsmagten icke ensam kan ingå i åtgärder, som involvera på äganderätten, hvilket är fallet, om t. ex. Konungen utan Ständers medgifvande uppgör contracter med innehafvaren af den roterade jorden i Riket, hvarigenom natura prestationerna, varande af grundskatts natur, förändras eller förökas. Jag bestrider sålunda den mening, att Konungen i något enda fall må kunna öfverenskomma

med Rust- och Rotehållare om ändring i deras contracter eller åtagne förbindelser till Staten, utan att Ständer genom formligt beslut öfverlåtitt till Verkställande Magten denna rättighet. I annat fall gäller en öfverenskommelse mellan Kronan samt Rust- och Rotehållare endast för den eller dem som ingått contractet, men kan icke vara bindande för andre innefvare af jorden. — Man har sagt, att här ej vore fråga om passevolanceavgift, för det Utskotten undvikitt att nyttja detta ord, men då man föreslagitt att bestämma afgifter för Arméens utrustning, anser jag dessa vara af samma natur som passevolance-avgifter, men visst icke till skydd för Rusthållarne, då det med rusthållens spridda lägen icke är förenligt, att de Directioner Utskotten föreslagitt kunna iakttaga det allmännas fördel.

Grefve *Brahe*: Det är endast för att besvara Grefve Horns yttrande, att Herr Grefven erfarit en sann tillfredsställelse, då han hört mig anföra, att Regeringen skulle vilja äntligen lemna någon uppmärksamhet åt det godtyckliga behandlingssätt, hvilket de rustande vederfares, som jag begärt ordet. Detta yttrande tror jag mig likväl ingalunda hafva fällt, emedan jag för väl känner, att Regeringen vid alla tillfällen upptagit och undersökt de klagomål, som blifvit gjorde öfver den godtycklighet, som vid mönstringar någon gång varit öfverklagad.

Detta är för väl känt för att jag här behöfver försvara denna sats. Hvad godtyckligt behandlande för öfrigt angår, tror jag att Herr Grefvens proposition om de partiella cassationerne, i stället för dem, som nu ske vid Generalmönstringarne, skulle blifva en säker anledning till betydligt missförstånd. — Vidare torde jag få yttra mig i detta ämne i nästa Plenum vid besvarande af Grefve Horns skriftliga anförande.

Grefve Horn: Det är visserligen hvar och en Ledamots rätt att justera sina ord; jag vill således icke förneka Grefve Brahe att ändra sina, men nog tyckte jag mig höra, att han talte om förekommande af godtycklig behandling, hvilken, hvad Rusthållare beträffar, endast kan utgå från Styrelsen, eller af densamma befrämjas medelst öfverseende af missbruken.

Grefve Brahe: Ehuru obehagligt det är att inlåta sig i ordtvister, finner jag mig dock föranlåten att besvara Grefve Horns anmärkning. Jag bestrider ingalunda, att jag yttrat ordet "godtycklighet," men alldeles icke i den mening som Herr Grefven det uppfattat, och i intet hänseende tillämpligt å Styrelsens åtgärder, utan tvärtom.

Grefve Gyllenborg, Johan Henning, hade inlemnadt ett så lydande anförande:

Då Stats- och EkonomiUtskottens Utlatande om passevolance för bevärnings-be-

klädnads- och sadelmunderings-persedlars anskaffande vid Indeldta CavalleriRegementerne, framställer en berömlig uppmärksamhet i afseende på Rusthållares rättigheter, och noggrannhet i detaillerne, af förslag till Rikets Ständers pröfning, torde jag anses sakna anledning, att icke dessmindre anhålla om återremiss af Utlåtandet till Utskottens ytterligare handläggning. Anledningen till denna begäran är Utskottens olika förhållande, nu och för några veckor sedan i en annan fråga, om passevolance för Indeldta Cavalleriet, då, uppå samma Utskotts tillstyrkande, den rättighet Rusthållare ägde, att sjelfva vid möten underhålla karlar och hästar, blef, genom magtspråk, dem plötsligen afhänd, och bestämd penningeafgift, i sådant ändamål, dem ålagd, hvaremot Utskotten nu, i förevarande Utlåtande, tala ett mildare språk, under medgifvande af Rusthållares rättigheter; och om det är tillfredsställande att höra omtalas, att Rusthållare ännu äga några sådane, torde det icke anses obehörigt, att Rusthållare, i grund af desse, af Utskotten begära benägen upplysning, hvarföre icke berörde rättigheter, i alla fall enahanda, då fingo vara lika gällande, för Cavalleriets underhåll för karlar och hästar på möten m. m., som nu för beklädnad m. m. är af Utskotten medgifven, då likväl tillförening ingen skillnad emellan rättigheter, i desse afseenden, icke en gång under enväldets tid, blifvit ställd

i fråga. Det vill synas, som några för allmän kännedom förborgade motiver, eller några icke allmänt kända författningar legat till grund för Utskottens så olika behandling af lika frågor, hvilka angå Rusthållares skyldigheter, och det är upplysning derom, som jag, i egenskap af Rusthållare, begär, och af Utskotten torde äga rätt att förvänta, enär contracterne emellan Kronan och Rusthållare medgifva de senare en oinskränkt rättighet, att sjelfva ombesörja och bestrida alla åligganden, hvartill Rusthåll äro förbundne. Hvad nu, i hufvudsaken, angår framställningssättet af förslag till passevolance, så, enär Kronan, som icke bör kunna anses åstunda draga enskilt fördel af Rusthållares penningebidrag, icke kunnat föreslå lindrigare passevolancevilkor, än dem, som elfva tolfstedelar af Rikets Rusthållare vägrat att antaga, och det således icke är tänkbart att en större pluralitet skulle, vid hufvudsakligen oförändrade förhållanden, frångå sina förra beslut, synes det vara öfverflödigt och utan ändamål, att åter besvärta Rusthållare, genom deras sammankallande, att öppna öfverläggningar i en fråga, der allmänna tänkesättet gifvit sig så tydligen tillkänna; men skulle detta oakadt Rusthållare ännu ytterligare derom böra tillfrågas, föreslår jag, att det verkställes på sådant sätt, att Rusthållare, som åstunda ingå i hvad dem blifver föreslagit, förklaras äga att, inom bestämd föreskrifven tid, der-

om hos vederbörande Embets- eller Tjenstemän sig anmäla; börande de, som sig icke då anmäla, anses i deras förre vägran till den föreslagne passevolancen fortfara. Jag anhåller, att detta yttrande må åtfölja återremissen af Stats- och EkonomiUtskottens Utlåtande i förevarande ämne.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalcken hemställde, om Ridderskapet och Adeln ansåg de vid Stats- och EkonomiUtskottens ifrågavarande Utlåtande gjorde anmärkningar böra föranleda till återremiss deraf.

Ropades Ja. _____

Ånyo föredrogs Stats- samt Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskottens den 16 sistlidne November under N:o 101 afgifne, och den 25 i samma månad e. m. på bordet lagde, Utlåtande, i anledning af väckt fråga om indragning af den för Domkyrkan och Domprosten i Lund anslagne Kronotionde-spannemål.

Herr *Munck af Rosenschöld, Eberhard*: Pag. 18 säga Utskotten, att min motion framkallat vidlyftiga påminnelser af Herr Crusenstolpe, samt dessa åter ett ännu vidlyftigare försvar af mig. Härvid får jag erinra, att då Herr Crusenstolpes påminnelser varit vidlyftiga, så kunde mitt försvar, hvilket innefattade vederläggning af hvad Herr

Crusenstolpe anført, icke undgå att jemväl blifva det. Ty det är lättare, att utan bevis angripa, än med bevis vederlägga. Vidare säga Utskotten, att vidkommande den af mig gjorde hemställan om indragning af den Kronotionde-säd, som för närvarande är till Lunds Domkyrka anslagen, inhemtas af 1827 års i Kongl. StatsContoiret förvarade SpecialRäkningar, att de af Kronans Tiondesäd i Malmöhus och Christianstads Län till berörde Domkyrka utgående anslag utgöra 312 tunnor 12 $\frac{2}{3}$ kappar. Härvid vill jag blott erinra, att det var jag sjelf, som i min försvarsskrift meddelade denna upplysning. I öfrigt, då resultatet af Utlåtandet öfverensstämmer med min önskan om undersökning, tillstyrker jag, att det samma måtte bifallas.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken lät uppläsa Högvördige PresteStåndets ProtocollsUtdrag af den 4 sistlidne December, innehållande Ståndets afslag å Stats- och EkonomiUtskottens ifrågavarande Utlåtande, jemte inbjudning till de öfrige RiksStånden, att sig med PresteStåndet i enahanda beslut förena; vid hvilket ProtocollsUtdrag var fogadt ett anförande i ämnet af Herr Biskopen Doctor Faxé, hvilket äfven upplästes.

Herr *Munck af Rosenschöld*: I anledning af Biskop Faxes nu uppläste yttrande, anhåller jag, att, sedan jag fått tillfäl-

le deraf taga närmare kännedom, derå få afgifva mitt svar; i synnerhet som jag hört, att åtskillige af mina uppgifter förklaras för osanna. Emedlertid har min motion föranledt undersökning af förhållandet, och jag förbehåller mig, att få afgifva en ny motion i ämnet. Att min motion emedlertid icke varit så obehörig, som man i det ofvannämnde yttrandet velat visa, synes så väl deraf, att LäroverksCommitén jemväl föreslagit, att de 100 tunnorne Domprosten för närvarande tillgodonjuter, böra indragas, som äfven deraf, att Carl XI anslog åt Lunds Universitet alla öfverskott af Domkyrkans inkomster, fast denna författning sedan blef, genom en viss obetydlig summas utbetalande på en gång af Domkyrkan till Universitetet, upphäfven på en tid, då man ej förstod att behörigen sköta och taga revenue af Domkyrkans många hemman.

Herr *Ribbing, Arvid*: Jag ber att få fästa Ridderskapets och Adels uppmärksamhet på oformligheten deraf, att discussion skulle kunna äga rum här i anledning af ett yttrande, som blifvit afgifvit i PresteStåndet, och att sådant skulle verka uppskof i afgörandet af sjelfva saken. Jag anhåller derföre om proposition till bifall å Utlåtandet i främsta rummet.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarshalken yttrade, att sedan, efter

hvad Hans Excellence fattat, PresteStåndets ProtocolsUtdrag nu bifvit begärdt på bordet, det torde vara lämpligast, att äfven låta Utskottens Utlåtande ytterligare få hvil- la på bordet.

Herr *Crusenstolpe*, *Magnus Jacob*: I anledning af hvad Herr Grefven och Landt- Marskalken behagat yttra, förenar jag mig med Herr Munck af Rosenschöld uti den anhållan, att ProtocolsUtdraget från Preste- Ståndet måtte blifva hvilande, hvaremed- lertid Ridderskapet och Adeln torde finna att Utlåtandet jemväl bör ligga qvar på bordet.

Herr *Munck af Rosenschöld*: Som jag, enligt hvad jag förut nämnt, ämnar afgifva ny motion i denna fråga, kan jag då be- svara de anmärkningar af en Ledamot, som fått åtfölja ProtocolsUtdraget från Högvör- digne PresteStåndet, och är derföre nöjd att Utlåtandet nu genast företages till bifall eller afslag, samt förmodar att Herr Cru- senstolpe härutinnan med mig instämmer.

Herr *Crusenstolpe* återkallade i anled- ning häraf sin gjorde anhållan, att ifråga- varande Utlåtande skulle ytterligare för- blifva hvilande på bordet.

Uppå derefter af *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* framställd pro- position, blef Stats- och EkonomiUtskottens

förevarande Utlåtande af Ridderskapet och Adeln bifallit.

Föredrogs å nyo BevillningsUtskottets den 14 sistlidne December under N:o 57 afgifne, och den 21 i samma månad e. m. på bordet lagde, Betänkande, med förslag till fördelning af Allmänna Bevillningen, samt till en blifvande BevillningsFörordning.

Herr *von Hartmansdorff, August*: Utskottet har, sidan 6, föreslagit, "att ersättningen för Saltpettergården 124,000 R:dr, må utgöras med vissa skillingar å hvarje efter 2:dra Art. debiterad Riksdaler *under namn af fyllnadsavgift*," dock *med förbehåll*, "att om af Tullbevillningen, eller Bränvinsavgiften, skulle kunna beredas, och med säkerhet beräknas någon större eller mindre tillgång utöfver de summor, som derå blifvit beräknade uti det af Rikets Högloflige Ständer fastställda StatsUtskottets InkomstBetänkande, ifrågavarande fyllnadsavgift, i mon af denna tillgångs storlek, antingen må alldeles försvinna, eller minskas." Denna framställning är så vilkorlig, att om man biföll Betänkandet, skulle deraf följa, att sedan voteringen i förstärkta StatsUtskottet afgjort, hvad Tullprocenten möjligen kommer att blifva, och BevillningsUtskottet beräknat inkomsten deraf, skulle ett nytt Betänkande från BevillningsUtskottet åter behöfvas, för att få den

nya BevillningsFörordningen derefter uppgjord. På sådan grund, och då det torde vara riktigare, att först bestämma Tullprocenten, för att med säkerhet veta, om fyllnadsavgift behöfves eller icke, innan man uppgör sina sluteliga beräkningar och BevillningsFörordningen derefter; hemställer jag, om icke Betänkandet kunde återremitteras.

Hans Excellence Herr Grefve *De la Gardie, Jacob*: 3:dje Art. 4 §. af 1823 års BevillningsFörordning har lemnat befrielse åt Höganäs Stenkolsverk från Bevillning, intill nästa Riksdag. I följd deraf har BevillningsUtskottet nu uppfört detta Verk till Bevillnings erläggande. Jag får dock, enär Actieägarne i Verket ännu på flere år alldeles icke lära få någon ränta eller inkomst deraf, fästa Ridderskapets och Adelns uppmärksamhet derpå, om icke Ridderskapet och Adeln skulle finna billigt att tillstyrka fortfarande af nyssnämnde förmån för Stenkolsverket intill nästa Riksdag på samma skäl, som senaste Ständer det gjort, och anhåller, att min begäran, i fall den af Ridderskapet och Adeln bifalles, måtte åtfölja återremissen af Betänkandet.

Herr *von Hartmansdorff*: Vid Utskottets Betänkande finnes en reservation af Herr von Törne, i hvilken jag anhåller att
få

få instämma. Det torde vara öfverflödigt att här uppläsa densamma, då den finnes tryckt, och jag får således endast åberopa den, på det att, i händelse återremiss beviljas, frågan må vara öppen till förändring, när Betänkandet återkommer.

Herr *Tham, Wollrath*: I anledning af Hans Excellence Herr Grefve De la Gardies anmärkning får jag blott nämna, att då uti 1823 års BevillningsFörordning befrielse från Bevillning var Stenkolsverket medgifven till nästa Riksdag, tror jag icke BevillningsUtskottet ägde rätt att nu tillstyrka fortfarande deraf, helst icke ens motion i ämnet varit väckt. För öfrigt har jag visserligen ingenting att påminna emot återremissen. Jag tror lika med Herr von Hartmansdorff, att det passar bäst få frågan om fyllnadsafgiften för Saltpetern afgjord på en gång med allmänna Bevillningen, och det blir då tillfälle för Utskottet att besvara allt, sedan voteringen om TullBetänkandet är förbi.

Hans Excellence Herr Grefve *De la Gardie*: Min anmärkning anfördes visserligen icke såsom något klander emot BevillningsUtskottet, och jag nämnde till och med sjelf att BevillningsUtskottet nu handlat i öfverensstämmelse med sista Riksdagens beslut, och icke kunnat göra annorlunda; men

det är just af de skäl, som till befrielse anfördes, jag nu blott anhåller, att denna förman må än vidare fortfara.

Herr *Cederschjöld*, *Pehr Gustaf*: Pag. 19 tillstyrker Utskottet, att ägare af *Skeppsvarf och Fabriker skola hafva en viss minimi-afgift sig ålagd*. Det synes likväl orimligt, att detta skall tillämpas såsom hittills skett, eller att, när många delägare varit i en Fabrik, alla dessa, som stundom utan sin fria vilja genom arf eller dylikt blifvit delägare, böra skatta som Fabrikörer. Jag minnes, att förhållandet här en gång var sådant med delägarne uti en *Buldansfabrik*. Dessutom förekommer på samma ställe, att *Bevillning af Ångfartyg bör utgöras med 6 procent af inkomsten*. Jag vill minnas, att vid sista Riksdagen man vidtog alla möjliga åtgärder för att uppmuntra Ångfartygs inrättande, men jag fruktar, att 5 år icke varit tillräckliga att göra denna näring till den grad oberoende af omständigheterna, att den nu bör betungas med högre Bevillning än andra näringar. Således får jag hemställa, om icke någon nedsättning må ske härutinnan. Pag. 29 har Utskottet icke funnit skäl att göra afseende på Herr von *Qvanten* anmärkning *angående Arrendatorer*, utan påfört dem särskild beskattning. Det synes likväl besynnerligt, att samma jord skall draga större skatt, för det att ägaren utarrenderar den, än om han brukar den sjelf.

Herr *Ribbing, Arvid*: I hvad den siste Talaren anført angående Ångfartygens befrielse från Bevillning, utber jag mig att få instämma. Då här nu åter är fråga om beräkning af Statens inkomster, som BevillningsUtskottet, likt ett annat StatsUtskott, åtagit sig, i hvad det rör fördelning och uttagande af de 124,000 Riksdalerne Saltpetermedel, så, enär Utskotten ansett en del af denna summa kunna beräknas på öfverskotten af Bränvinsafgifterna, torde det tillåtas mig fästa uppmärksamheten på huruledes våra hushålls- och beskattnings-lagar riktas alltmera derhän, att Statens inkomster skola utgöras af tull, beräknad vid denna Riksdag till icke mindre än 2,100,000, och afgifter för Bränvinsbränning, upptagne till 460,000 R:dr årligen.

Att Regeringen icke allenast äskat dessa tillgångars beräkande såsom säkra inkomster för de årliga Statsbehofven, utan äfven yrkat, att de måtte ändå högre beräknas, det synes af Kongl. Maj:ts vid denna Riksdag afgifne Nådiga proposition om StatsVerket, jemförd med StatsUtskottets Betänkande N:o 123 pag. 26.

Att dessa inkomster, såsom utgörande blott vissa procent i afgift af handelsvarorne och af Bränvinstillverkningen, icke skulle kunna beräknas till detta belopp, om varuinförseln eller Bränvinsbränningen in-

skränktes, ser en hvar. Att all Styrelse skulle upphöra att existera med detsamma nödige tillgångar för dess functioner saknades, och att varuinförseln och bränvinsbränningen, som till $\frac{1}{4}$:del lemna desse tillgångar, derigenom blifva till den grad införlifvade med sjelfva Statens lif- och hushållssystem, att återgång till ett annat blir omöjlig i den mån, desse inkomster blifva outhärliga, det lärers ock inses. Konungens rättighet efter Grundlagen, att vara Högste Styresmannen af landets Ekonomi, består då icke i annat än en död bokstaf. Statsbehofven skola binda hans händer, och de sjelfvalda bojorne skola i samma mån hårdare åtdragas, som de enda sanna hjelpkällorna, landets näringar, uttorka.

Men utgifterne äro beviljade, tillgångarne derföre beräknade; ehvad man vill det eller ej, måste man inskränka sitt förutseende, och endast betrakta de möjligen närmast pågående behofven.

Våra till vidden utsträckta åkerfält hafva genom bränning och idkelig sädesodling blifvit uttömde på den kraft och fetma, som fordras för att emotstå torka, och afleda öfverflödiga våtas skadeliga verkningar. Under åkerbrukets så kallade framsteg har missväxt gått i spåren, och bristen gaf år 1826 sin närvaro tillkänna i den nöd, hvarmed mången hemsöktes, som ge-

nom föregående årens öfverflöd visserligen icke blifvit härdad att emotstå hungern.

Om än vi sett mycken sorglöshet för vår år för år tilltagande ekonomiska oförmåga och physiska slapphet att emotstå de hårda följderna af en missväxt, så har dock icke medlidandets känsla uteblifvit för ögonblickets nöd och de behof, som legat inom omfånget af en inskränktare synkrets.

Det är derföre som jag, icke utan hopp om afseende, vågar påminna derom, att en missväxt åter kan inträffa innan nästa Riksdag, att anledning för en sådan förmodan till och med nu icke saknas, och att, för en sådan händelse, förbud emot Bränvinsbränning kan blifva nödvändigt, hvarmed de beräknade 460,000 R:dr till större eller mindre del kunna komma att för StatsVerket brista, likasom de summor BevillningsUtskottet, i anseende till Nämndens fattade beslut, än ytterligare beräknat såsom Statsinkomst på denna land och folk förderfvande näring.

Ansenliga öfverskott har Konungen sedan sista Riksdag haft till sin disposition. Har Styrelsen derigenom haft ett tillfälle, som icke blifvit begagnadt, och icke så snart torde återkomma, att göra de inskränkningar eller förändringar i ekonomiska författningar, som kunnat vara tjenlige, så torde deremot, för de kommande åren, i anseende till ett strängt

påräknande af inkomsterne, knappast blifva så mycket öfver, att ett nödigt bränvinsbränningsförbud kan, utan rubbning i beräkningen af Statsinkomsterne, äga rum. Derföre måste jag icke allenast bestrida BevillningsUtskottets förslag, att beräkna en del af Saltpetergården, till utgående på öfverskotten af bränvinsafgifterna, utan äfven, såsom särskild motion, väcka den begäran, att StatsUtskottet, ensamt eller i förening med annat Utskott, måtte utse hvar medel skola tagas för att ersätta den brist, som i Stats-inkomsterne uppkommer, i händelse Kongl. Maj:t finner för godt inställa bränvinsbränningen. Härvid får jag fästa Utskottets uppmärksamhet derpå, att ett förbud aldrig bör antagas ske på kort tid af några få månader, emedan sådant endast verkar till förökad bränvinsbränning under de öfrige, och förr kan medtaga än bespara de strida spannemålslagren; utan att, då förbud antagas att kunna komma att ske, de böra afses för längre tid af året.

Grefve Horn, Claës Fredrik: Jag finner mig af några Herr Ribbings anföranden uppkallad att bestrida den åsigt han sökt ådagalägga, då han nemligen trott, att de föreslagna Bevillningsgrunderna skola lägga hinder i vägen för Konungens ekonomiska lagstiftningsrätt, i händelse Konungen t. ex. ville inställa husbehofs-bränvinsbränningen. Som jag icke hört någon af Konungens Råd-

gifvare fästa uppmärksamhet härvid, och i synnerhet FinanceMinistern iakttagit tystnad, anser jag häraf vara en följd, att Konungen icke finner sin ekonomiska lagstiftningsrätt numera böra göra intrång uti Rikets näringar. Således skulle jag anse en inskränkning af brännvinsbränningen högst osannolik, i synnerhet då en stadgad spannemålstull är att förvänta, hvarigenom Sverige aldrig bör råka i hungersnöd. Jemväl tror jag säkraste sättet att förekomma missväxten vara, att man i möjligaste måtto skyddar landtbrukets näringar, och uppmuntrar ladugårdsskötseln, som för närvarande, ehuru kanske icke så alldeles rätt, till stor del beror af brännvinsbränningen. Halfva orsaken till missväxterna ligger otvifvelaktigt i sjelfva jordbrukets skötsel. Der jordbruket går med full kraft, och jorden erhåller tillräcklig näring, inträffa de sällan utan ödeläggande naturfenomen. På denna grund bör man icke anse någon brist på spannemål kunna uppkomma genom brännvinsbränningens fortfarande, och jag tror, att Herr Ribbing, som uti möjligheten af en sådan brist tyckt sig se något hopp för sina idéers framgång, häruti skall mötas af andra åsikter hos Styrelsen.

Herr Ribbing: Jag har föga att anföra mot den siste Talarens yttrande, dels emedan jag tror att man icke ens behöfver besvara hvad han anfört, som skulle det icke

vara Konungens rätt, att hädanefter såsom hitintills, inställa bränvinsbränningen för att lindra den hungersnöd, hvaruti landets innevånare kunna råka, dels för det Herr Grefven, om jag icke orätt uppfattat hvad han sagt, i så måtto öfverensstämt med mina åsikter, som han ansett bränvinsbränningen i sig sjelf icke vara just det rättaste medlet att upphjelpa ladugårdsskötseln. Jag önskar således att Grefve Horns yttrande må åtfölja till Utskottet.

Herr *Tham*: Jag anbåller blott att få lemna några upplysningar. Herr Cederschjöld har, i afseende på Bevillningen af Fabrikanter och Skeppsvarfsägare anmärkt, att då flere ägare finnas till en sådan inrättning, skulle ändock hvar och en vara taxerad efter högsta beloppet. I författningen står likväl uttryckligen i afseende på Skeppsvarf, att hufvudredaren betalar bevillning för inrättningen, men icke de öfrige delägare. På samma sätt förhåller sig med fabriker. Sjelfva fabriken är taxerad till ett visst belopp, och hvarje delägare betalar för öfrigt i mon af dess öfriga inkomst. Hvad ångfartygen beträffar, är att märka, att det är tvenne slags rörelser, som der beskattas, den ena nemligen vinsten af ångfartygen, och den andra vinsten af krögeriet. Hvad för öfrigt frågan om bränvinsbränningens inställande m. m. beträffar, så hemställer jag, om deraf kan hemtas någon upplysning

vid återremissen. Jag anhåller derföre hos Herr Ribbing, att han, på det att återremissen må fortare återkomma, blott ville anmärka att han bestrider Utskottets förslag i afseende på ersättnings beräknande för Saltpetermedlen af BränvinsBevillningens öfverskott, hvilket är det enda Utskottet kan utlåta sig om. Samma anhållan tar jag mig äfven friheten att framställa till Herr Grefve Horn; och att de derföre utur hvad till Utskottet skall utskrifvas ville utesluta allt, som angår det möjliga Bränvinsbrännings-förbudet.

Herr Ribbing: Hvad Herr Tham med målets hastigare behandling åsyftar, tror jag att han sjelf kan åstadkomma, så mycket mer, som vid de tillfällen jag arbetat tillsammans med honom i Utskott, jag inhemtat, att man der allenast föredrar en sammandragen berättelse af anmärkningarne. Det hufvudsakligaste af hvad jag anfört, var dessutom icke ämnadt BevillningsUtskottet, utan var en motion, som tillkommer StatsUtskottet att handlägga, nemligen derom att medel måtte utses för att ersätta den nära halfva million R:dr bränvinsafgift, som från Stats-Verkets tillgångar försvinner, i händelse missväxt inträffar så, att Kongl. Maj:t finner sig föranlåten att inställa sjelfva bränvinsbränningen. Jag hoppas att den värde Talaren härmed är tillfreds, så vida han icke vidare, såsom han inom BevillningsUtskottet, i fråga

om denna inkomstsberäkning, redan synes hafva gjort, vill också föra talan för Stats-Utskottet.

Herr *Cederschjöld*: En värd Talare har mot min anmärkning sökt försvara Utskottet i afseende på *avgiften för Ångfartyg*. Men jag får blott fästa uppmärksamheten på den motsägelse, som finnes emellan denna höga skatt och alla de åtgärder man vid denna Riksdag vidtagit för att lätta communicationerna. Man offrar millioner för att gräfva Canaler och rensa strömmar, samt för att lätta de skjutsandes tunga på landsbygden; och nu vill man genom en dryg skatt minska ångfartygens antal. Det kostar likväl ingenting att låta denna näring vara fri och obetungad, då den ensam skall kunna hända mer än allt annat bidra till att lätta skjutsningsbesväret för allmogen, såsom den redan i betydlig mån gjort kring hufvudstaden. Jag kan därför icke annat än förnya min tillstyrkan, att ångfartygen må intill nästa Riksdag vara fritagna från Bevilling.

Herr *Munck af Rosenschöld, Eberhard*: Som jag hör, att frågan om förbud emot bränvinsbränning har gemenskap med detta Betänkande, får jag blott yttra, att i händelse af missväxt, det är bättre att tillåta ntländsk säds införsel, än att förbjuda bränvinsbränningen, i synnerhet när missväxt

på säd tillika är, såsom år 1826, åtföljd af en klenare gräsväxt. Jag tror likväl icke, att bränvinsbränningen är så outhärlig för ladugårdsskötseln, som man här yttrat, ty i länder, der denna florerar vida mera än här, brännes icke så allmänt af jordbrukare som i Sverige.

Jag har för min del vid Betänkandet blott en anmärkning att göra, nemligen vid pag. 24 rörande bevillning på Handelsexpediter. Jag har icke här funnit, att någon bevillning lägges på utländska Handelsexpediter eller så kallade Probenreuter, och om jag icke mycket misstager mig, så äro utländningar i detta afseende mera avantagerade, samt hafva vidsträcktare handelsfrihet i vårt land än Svenske medborgare. Här kringresa hundradetals utländska handlande, icke för att göra affärer med Svenska varor till utförsel, utan nästan endast för befrämjande af införseln af utländska öfverflödsartiklar, hvilka de ofta till och med sälja i minut, än under namn af prof, än under annat förebärande. Dessa betala för sådant ingen slags bevillning, om de ej äro Judar eller Italienare. Jag vet precist, att sådane få i andra länder betala en dryg afgift till Staten för dylika rättigheter, och i ett land, der man behöfver så mycket med skatter ihågkomma sine egna medborgare, borde man väl icke glömma de utländske inom vårt land handlande. De, som ifrat så

mycket mot Gårdfarihandeln, hvilken drifves af egne Landsmän, måtte väl åtminstone icke vilja mera gynna dessa kringresande utlännningar. Derföre får jag hemställa, om ej en lämplig bevillning bör dessa åläggas.

Herr *Tham*: Det är mig en fägnad få upplysa Herr Munck af Rosenschöld, att hvad han föreslår, redan är af Utskottet iakttaget. I den gamla BevillningsFörordningen stod, att bevillning skulle erläggas af kringresande Judar och Italienare. Jag känner icke, hvarföre man här nyttjat uttrycket Italienare; men den nya Förordningen innehåller, att Judar och Utländningar, hvilka resa omkring i landet och drifva handel, skola för en sådan rättighet betala 50 R:dr B:co om året, och att de Judar och Utländningar, som med tillåtelse drifva handel i städerna, derföre skola taxeras lika med andra handlande. Jag hoppas Herr Munck af Rosenschöld häraf finner, att Utskottet icke glömt dessa utländningar.

Hans Excellence Herr Grefven och Landt-Marskalken gjorde proposition till återremiss af BevillningsUtskottets ifrågarande Betänkande.

Bifölles.

Hans Excellence Herr Grefven och Landt-Marskalken tillkännagaf, att Plenum komme klockan half till 6 i eftermiddag att fortsättas.

Upplästes till justering och godkändes nedannämnde från ExpeditionsUtskottet inkomne förslag till Rikets Ständers underdåniga Skrifvelser till Kongl. Maj:t:

N:o 298. Angående liqvid emellan Förvaltningen af Sjöärenderne och Allmänna MagazinsInrättningen, för det till Flottans behof i Carlskrona befintliga Proviant-lager.

N:o 300. Angående ifrågakämd utvidgning af Götheborgs Stads Spinnhus.

N:o 301. I anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om Vacance-afgifts erläggande till Krigsfonden för Båtsmän, som under krig afgå.

N:o 303. Angående sättet för utfärdande af ändringar eller tillägg i nu gällande Författningar.

N:o 304. Angående Snefringe Härad's Innevånare's befrielse från hjälpedagsverkens utgörande till Strömsholms Kungsgård.

N:o 305. Angående ytterligare anvisade medel för Arméens materiella behof, samt Krut-tillverknings-kostnadens bestridande.

N:o 308. Med Förslag till Författning om tiden och sättet för utmätning å Domar och Utslag.

N:o 309. Med Förslag till ändring af 5 §. 15 Cap. ÄrfdaBalken.

N:o 310. Angående ett föreslaget tillägg i 14 Cap. 1 §. GiftermålsBalken.

Föredrogs och bifölls ExpeditionsUtskottets den 31 sistlidne December under N:o 307 aflåtna Memorial, med öfverlemnande af Utskottets under N:o 302 afgifne förslag till underdånig Skrifvelse, angående Dykeri- och Bergnings-anstalterne i Riket; hvarefter berörde förslag särskilt till justering upplästes, samt af Ridderskapet och Adeln godkändes.

Höglofl. Ridderskapet och Adeln åtskiljdes klockan ett qvart till 2 eftermiddagen.

In fidem Protocolli,

O. J. Lagerheim.

Måndagen den 4 Januarii 1830.

Plenum klockan half till 6 Eftermiddagen.

Föredrogs å nyo och bifölls BancoUtskottets den 10 sistlidne December under N:o 88 afgifne, och den 17 i samma månad e. m. på bordet lagde, Betänkande, i anledning af väckte motioner, om tillåtelse för Städernes Allmänna BrandstodsBolag, för Skånska BrandförsäkringsInrättningen, för båda BrandstodsFöreningarne i Göteborg, och för BeklädnadsDirectionerne, att

mot ränta insätta sina contanta medel i Rikets Ständers Bank.

Företogs till pröfning BevillningsUtskottets den 1 sistl. December under N:o 54 aflåtne, och den 15 i samma månad e. m. på bordet lagde, Memorial, med förslag till sammanjemkning af RiksStåndens beslut, angående Stora SjötullsBevillningen, samt till Voteringspropositioner derom.

Första HufvudAfdelningen.

a) Första Bevillningsgrunden.

Herr von Hartmansdorff, August: Utskottet har ansett den första Tullbevillningsgrunden kunna antagas på tre Stånds beslut; men 71 §. RegeringsFormen säger: *Yppar sig skiljaktighet emellan flere af RiksStånden om dessa grunder, sätten af deras tillämpning och Bevillingens fördelning till utgörande, eller skulle, hvad icke väntas bör, något Riksstånd allena söka undandraga sig det deltagande uti den fastställda Bevillingssumman, som BevillningsUtskottet föreslagit, då skall hvarje Riksstånd, som ändring uti BevillningsUtskottets Förslag åstundar, meddela de öfrige sina skäldertill, samt uppgifva det sätt, på hvilket en sådan ändring må vinnas, utan att ändamålet förfelas. Häröfver höres BevillningsUtskottet, hvarefter Rikets Ständer skola till afgörande företaga den eller de frågor, om hvilka skiljaktighet dem emel-*

lan uppstått. Bifalla tre Stånd hvad emot BevillningsUtskottets Förslag i en eller annan del anmärkt blifvit, varde Förslaget i dessa delar förkastadt. Afslå tre Stånd hvad ett särskilt Stånd härutinnan yrkat, men detta ändock vid sin mening förblifver, eller stanna två Stånd emot två, då skall saken öfverlemnas till afgörande, på det sätt 69 §. föreskrifver, åt StatsUtskottet, förökadt till ett sådant antal af Ledamöter, som der bestämmes. Enär nu icke mera än tre Stånd bifallit denna grund, så följer deraf, att den skall af förstärkt StatsUtskott afgöras.

Herr Tham, Wollrath: Jag tror icke att Herr von Hartmansdorffs påstående är enligt med Grundlagen. 75 §. Riksdags-Ordningen säger: "Till Grundlags stiftande, upphäfvande, förändring eller förklaring fordras alla RiksStåndens sammanstämmande beslut och Konungens sanction. För beslut i alla öfriga ärenden, de mål undantagne, hvarom i RegeringsFormens 66, 69, 70, 71 och 72 §§. särskildt förordnad är, gälle, jemte Konungens samtycke, Tre Stånds mening." Uti dessa åberopade §§. finnes icke någon ekonomisk fråga, sådan som den förevarande. Här är icke fråga om sjelfva Tullen, ty BorgareStåndet har ej gjort invändning deremot, utan här är fråga om en ekonomisk förberedande
åt-

åtgärd, om hvilken Konungen har rätt att besluta. Jag hemställer, således om grundlagsenligt någon proposition kan göras på Herr von Hartmansdorffs förslag. Dessutom får jag påminna derom, att då det var fråga om grunderna för bränvinsbränningen, beslöto 3 Stånd olika med Ridderskapet och Adeln, och det föll då icke Ståndet in att göra sin mening lika gällande, ehuru det då snarare hade bordt komma i fråga. Ridderskapet och Adeln beslöt att två 90-kannors pannor kunde få brukas. Men de öfriga Stånden biföllo blott en 90-kannors panna. Detta Rikets Ständers beslut blef likväl gällande, och ingen invändning gjordes deremot. Då förmodar jag, att man icke nu heller gör någon invändning emot BevillningsUtskottets förslag, enär här endast är fråga om en önskan till Kongl. Maj:t, huruvida förbud att införa alla möjliga utländska artiklar skall äga rum eller icke. Denna fråga kan väl aldrig komma till Förstärkt StatsUtskott.

Herr von Hartmansdorff: Jag hade förmodat, att BevillningsUtskottet ej skolat befatta sig med andra än Bevillningsmål, och således följa 31 §. RiksdagsOrdningen, der det står: "*Detta Utskott åligger att opåmint vid hvarje Riksdag uppgifva de allmänna grunderna för den blifvande Bevillingens fördelning, hvarefter, och sedan*

Bevillnings-summans belopp blifvit fastställd, det tillkommer Utskottet, att, med tillämpning af dessa grunder, författa förslag till Bevillningens utgörande; skolas allt, i den mån det medhinnes, Rikets Ständers Plena underställas." Har BevillningsUtskottet gjort något annat än här utstakas, så har det handlat olagligt, och då förfaller frågan. Har Utskottet åter handlat lagligt, så bör målet behandlas såsom Bevillningsmål, enligt 71 §. RegeringsFormen. Har BevillningsUtskottet befattat sig med några ekonomi-mål, så hoppas jag, att de, som skola närmast vaka öfver Grundlagarnes efterlefnad ej kunna det längre tillåta. Om BevillningsUtskottet handlade äfven så i Bränvinsfrågan, hvilket jag icke vet, är det desto värre; och fortfarandet på samma bana påkallar desto mera uppmärksamhet att hindra BevillningsUtskottet bemäktiga sig de ärender, som tillhöra EkonomiUtskottet.

Herr *Ribbing, Arvid*: Jemte det jag till alla delar förenar mig med den siste Talaren, torde det tillåtas mig göra den förfrågan, om icke den del af BevillningsUtskottets göromål, som angå Bränvinsförfattningarne, behandlades i förening med EkonomiUtskottet. Det förefaller mig besynnerligt, att den Ledamot, som i början af Riksdagen ifrade för att tullmålen ej voro af ekonomi-natur, nu yttrar sig tvärt

deremot. Jag trodde då, att Bevillnings-Utskottet ej borde befatta sig dermed, men sedan detta skett, så måste målen behandlas såsom Bevillningsmål och gå till Förstärkta StatsUtskottet, då icke alla Stånden blifva ense. Man kan icke behandla målen efter olika former vid början och vid slutet af Riksdagen.

Herr *Tham*: De anmärkningar den siste Talaren gjort mot BevillningsUtskottet, anser jag öfverflödigt att besvara, enär BevillningsUtskottets handläggssätt blifvit gilladt af tre Stånd, och all åtalan således måste förfalla. Jag har ej annat att tillägga, än hemställa, om ens proposition kan göras att draga ett mål till förstärkt StatsUtskott, som enligt 75 §. RiksdagsOrdningen ej dit hörer.

Herr *Cederschjöld, Pehr Gustaf*: Det synes som hela felet skulle ligga deruti, att BevillningsUtskottet gifvit namn af *grunder* åt sådant, som icke är *grunder*; ty vore detta *Bevillningsgrunder*, så fordrades alla fyra Ståndens beslut för att göra dem gällande. Men om det nu befinnes, att det icke är Bevillningsgrunder, så torde förhållandet vara annorlunda.

Herr *Ribbing*: Då Talaren åberopat 75 §. RiksdagsOrdningen såsom bevis att

saken borde vara af bevillnings-natur, så förundrar det mig att han icke observerat att 72 §. RegeringsFormen deruti står undantagen. Nu heter det just i 72 §.: "Yppar sig skiljaktighet emellan flera af RiksStånden om dessa grunder, sätten af deras tillämpning och Bevillningens fördelning till utgörande, eller skulle, hvad icke väntas bör, något RiksStånd allena söka undandraga sig det deltagande uti den fastställda Bevillningssumman, som BevillningsUtskottet föreslagit, då skall hvarje RiksStånd, som ändring uti BevillningsUtskottets förslag åstundar, meddela de öfrige sina skäl dertill, samt uppgifva det sätt, på hvilket en sådan ändring må vinnas, utan att ändamålet förfelas. Häröfver höres BevillningsUtskottet, hvarefter Rikets Ständer skola till afgörande företaga den eller de frågor, om hvilka skiljaktighet dem emellan uppstått. Bifalla tre Stånd hvad emot BevillningsUtskottets förslag i en eller annan del anmärkt blifvit, varde förslaget i dessa delar förkastadt. Afslå tre Stånd hvad ett särskildt Stånd härutinnan yrkat, men detta ändock vid sin mening förblifver, eller stanna två Stånd emot två, då skall saken öfverlemnas till afgörande, på det sätt 69 §. föreskrifver, åt StatsUtskottet, förökadt till ett sådant antal af Ledamöter, som der bestämmes." Det är just den §. Herr Tham åberopat, som rakt ligger emot honom, äfvensom hans påståenden i

början af Riksdagen tyckas vara i rak strid mot dem, hvilka han nu yttrat.

Herr *Tham*: Det är verkligen oväntadt att emot en lagkarl behöfva uppläsa den §. som han åberopar. Han har åberopat 72 §., som handlar om Banken. Den lyder sålunda: "*Rikets Ständers Bank förblifver hädanefter, som den hittills varit, under Rikets Ständers egen garanti och vård, så att den ostörd må förvaltas af de Fullmäktige, hvarje Stånd dertill förordnar, efter de Ordningar, Stadgar och Reglementen, hvilka redan gjorde äro eller vidare af Rikets Ständer göras kunna; ägande Rikets Ständer allena rätt att genom Banken utgifva sedlar, som för mynt i Riket må erkännas.* Så lyder 72 §. åtminstone i det exemplar af Grundlagen jag har i min hand. I 1823 års Bevillnings-Utskotts Betänkande i förevarande ämne blef äfven nu ifrågavarande sak godkänd.

Herr *Ribbing*: Det är åtminstone en lycka för den lagkarl, som råkar citera en oriktig §., att han uppläst början af den §. han menade, och sålunda visat, att han icke så alldeles misstagit sig, som man skulle önskat tillvita honom. Jag uppläste åtminstone 71 §., så att den långa uppläsningen om Banken, hvilken Herr *Tham* besvarat sig med, tjänade till alldeles intet.

Herr *von Hartmansdorff*: Jag är alldeles förekommen af Herr Cederschjöld, och tror, lika med honom, att hvad BevillningsUtskottet kallar grunder alldeles icke är några sådana. Men eftersom Utskottet gifver dem ut derföre, så måste man åtminstone vara så mycket consequent, att man låter dem såsom Bevillningsgrunder behandlas. Hvad de öfrige 3:ne Stånden gjort, kan jag hvarken hjälpa eller åtala; men jag önskar att i det Stånd jag sjelf tillhör man måtte handla annorlunda. Jag anser olagligt, att någon i hufvudsaken afgörande proposition framställes på ett mål, som kommer från oriktigt Utskott, och jag hoppas, att Herr Grefven och LandtMarskalcken det icke gör.

Herr *Rosenblad, Bernhard*: Vid förra Riksdagen instämde jag så vida med Herr von Hartmansdorff, att jag ansåg alla ekonomiska frågor hafva bordt tillhöra EkonomiUtskottets och icke BevillningsUtskottets behandling; men Rikets Ständer godkände då ett annat förfarande, och jag måste låta mig dermed nöja. Förhållandet har äfven denna gången varit lika, men sättet att behandla frågan förändrar ej derföre frågans natur. 2 Mom. 34 §. RiksdagsOrdningen föreskrifver: "*Vilja Rikets Ständer hellre, än att tillsätta flera Utskott, remittera sådana mål, som till visst Utskott icke höra, till något af de öfriga förut tillsatta Ut-*

skott, vare samma Utskott pligtigt, att med dess Utlåtande, i enlighet med erhållen Remiss, inkomma, och bestämme sjelfva ämnets beskaffenhet efter Grundlagen, men icke den hvarje särskildt Utskott i allmänhet uppdragne befattning, huruledes ett mål, i enlighet med Rikets Ständers deröfver tillhöriga beslutanderätt, bör afgöras."

Då nu dessa frågor verkligen icke äro af annat än ekonomisk natur, nemligen om utländska fabrikater skola få i Riket införas eller icke, hvilket är af den, art att det tillkommer Kongl. Maj:t att ensam afgöra, så är det klart att saken genom tre Stånds beslut är afgjord, ehuru Rikets Ständer funnit för godt att låta BevillningsUtskottet utreda frågan.

Herr von Hartmansdorff: Jag tror icke, att ett missbruk varder lagligt derföre att det 2:ne gånger förnyas. Ingalunda har jag betviflat Herr Rosenblads förmåga att tyda Grundlagen åt alla håll; men jag hoppas att frågan om proposition endast på Herr Grefvens och LandtMarskalkens grundlagstolkning beror.

Herr Rosenblad: Det fägnar mig, med afseende på Herr von Hartmansdorffs sista replik, att det icke var den af mig uppläste Grundlagens bokstaf som han vederlade. Hans satts understödjes således icke af Grundlagen, ty det är en möjlighet att

Rikets Ständer genom en oriktig behandling af ett mål, kunna visa det till hvilket Utskott som helst, men derigenom förvandlas alldeles icke målets natur.

Herr Ribbing: Det upplästa 2:dra Momentet af 34 §. lyder sålunda: "*Vilja Rikets Ständer hellre, än att tillsätta flera Utskott, remittera sådana mål, som till visst Utskott icke höra, antingen till Besvärs- och EkonomiUtskottet, eller till något af de öfriga förut tillsatta Utskott, vare samma Utskott pligtigt, att med dess Utlåtande, i enlighet med erhållen Remiss, inkomma, och bestämme sjelfva ämnets beskaffenhet efter Grundlagen, men icke den hvarje särskildt Utskott i allmänhet uppdragne befattning, huruledes ett mål, i enlighet med Rikets Ständers deröfver tillhöriga beslutande-rätt, bör afgöras.*" Således är det bestämdt uttryckt, att här är fråga om sådane mål, som ej till visst Utskott höra. De Talare, hvilka här yttrat sig, hafva bestämdt sagt, att detta är ett ekonomi-mål; således är 2:dra Momentet ej tillämpligt i detta fall. Dermed förfaller ock hela den bevisning Herr Rosenblad sökt åstadkomma.

Herr von Hartmansdorff: Till hvad Herr Ribbing anført får jag lägga, att då jag förra gången gjorde anmärkningen, svarade mig en Ledamot, att målet visserligen icke vore till BevillningsUtskottet remitte-

radt, men att Utskottet ägde opåmint att uppgöra Bevillningsgrunderna och med dem till Rikets Ständer inkomma. Herr Rosenblads påstående, att jag ej kunnat anföra grundlagsord emot hans mening, kommer förmodligen deraf, att han icke var tillstädes vid öfverläggningens början, då jag uppläste 71 §. RegeringsFormen.

Herr *Tham*: Jag anhåller att få rätta ett misstag, som är begånget af den siste Talaren, då jag påminner, att Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, med öfverlemnande af förslag till Tulltaxa, blef remitterad till BevillningsUtskottet, och att den lägger en fri handel till grund för hela systemet. BevillningsUtskottet har sålunda haft rätt att behandla frågan. Herr Ribbing har anmärkt, att 71 §. endast antyder allmänna Bevillningen. Detta Betänkande åter innehåller grunderna för TullBevillningen, hvilka äro bifallne af alla 4 Stånden, och hvarom blott redactionsförändringar äro i fråga. I denna punkt är det blott en ekonomisk del af dessa grunder, som är bestridd.

Herr *Ribbing*: I en fråga af denna beskaffenhet kan man icke låta så tillgå, att Konungens rättigheter gå förlorade genom BevillningsUtskottets åtgärder, såsom här nu är på vägen att ske. Herr Tham har citerat 71 §., och sagt, att den angår blott grunderna för Bevillningen, hvaruti han trott

sig finna ett skäl, hvarföre denna fråga icke såsom Bevillningsmål utan såsom Ekonomimål skulle behandlas, synnerligen som Herr Tham icke anser Tullen som en Bevillningsgrund, utan ett Ekonomimål; men han måste medgifva, att om Borgareståndets redactionsförändring finge läggas till grund, upphörde den fria införseln, och detta är sjelfva grunden. Det är verkligen oväntadt, att nu höra samma skäl, som i början af Riksdagen blifvit så kraftigt bestridda, åter göras gällande, sedan man fått sin vilja fram.

Friherre *Cederström, Jacob*: För min del synes tiden sannerligen bättre kunna användas, än att discutera, om denna fråga skall afgöras genom tre Stånd eller Nämnd; Kongl. Maj:ts rätt att meddela eller icke meddela ett införselsförbud är i alla fall derigenom icke upphäfd. Jag anhåller om bifall på Utskottets yttrande.

Uppå derefter framställd proposition, blef hvad Utskottet i denna punkt yttrat, af Ridderskapet och Adeln godkänt.

Herr *von Hartmansdorff*: Jag skall icke besvära Ridderskapet och Adeln med någon votering, utan blott draga slutföljden af det en Ledamot sagt, hvilken näst efter Herr LandtMarskalken plägar vara Ridderskapets och Adelns Grundlagstolkare, jag menar Friherre Cederström, att nemligen Kongl. Maj:t i alla fall behölle sin rätt att förbjuda eller icke

förbjuda varuinförseln. Sådant bevisar ju, att saken hörer till Rikets hushållsärender och att BevillningsUtskottet trängt sig in uti vår Statshushållning, för att deri införa skadliga grundsattser.

Herr *Ribbing* förenade sig med Herr von *Hartmansdorff*.

b) *Andra Bevillningsgrunden.*

Bifölles,

c) *Femte Bevillningsgrunden.*

Denna punkt ansågs icke erfordra någon åtgärd.

d) *Sjunde Bevillningsgrunden.*

Bifölles,

e) *Åttonde Bevillningsgrunden.*

Ansågs icke erfordra någon åtgärd.

f) *Nionde Bevillningsgrunden, och*

g) *Tionde Bevillningsgrunden.*

Bifölles.

h) *Elfte Bevillningsgrunden.*

Första Momentet.

Herr von *Hartmansdorff*: Af detta Moment inhemtas att ett Stånd velat medgifva Kongl. Maj:t rättigheten att höja Tullen, men att tre Stånd icke velat medgifva det. Jag kan ej af Grundlagen bestämdt finna, huruvida i denna fråga antiu-

gen tre eller alla fyra Stånden erfordras, för att utgöra pluralitet, och anhåller, att Herr Grefven och LandtMarskalken tacktes derom ytttra sin mening.

Herr *Tham*: 60 §. RegeringsFormen innehåller: "*Ej må några allmänna afgifter, af hvad namn och beskaffenhet som helst, utan Rikets Ständers samtycke kunna förhöjas, etc.*" Jag tror att det behöfves fyra Stånds sammanställande beslut för att lemna Kongl. Maj:t rättighet att höja tullen. Om tre Stånd gjort det, kan det sjerde dertill dock ej tvingas. Detta kan således icke dragas till förstärkt StatsUtskott. De frågor, som skola dragas under Nämnd, stå upptagne i 71 §. RegeringsFormen. Men der står alldeles ingenting nämnt om bortskänkandet af Ständernas rätt. I 60 §. står ordet *Rikets Ständer*, och då nu ej mer än ett RiksStånd beviljat höjningen, kan icke någon vidare åtgärd deraf blifva en följd.

Herr *Ribbing*: Då ett RiksStånd åtagit sig Tullbevillningen, med vilkor att åt Kongl. Maj:t öfverlemna att förhöja Tullen med $33\frac{1}{3}$ procent, så är det klart, att ett sådant vilkor skall hafva inflytande på Tullbevillningen, och om detta erkännes, måste man ock erkänna, att frågan icke kan afgöras utan att alla fyra Stånden äro ense om vilkoren, eller att saken hänskjutes till förstärkt StatsUtskott.

Herr *Lefrén, Johan Pehr*: På alla ställen i Grundlagen, der stiftaren åsyftat att alla fyra Stånden fordrades till ett beslut, är sådant bestämdt uttryckt. I 114 §. står *samtelige RiksStånden*, på andra ställen står *sammanstämmande* beslut, men på andra ställen, der endast åsyftas tre Stånds pluralitet, finnas Bevillningsmålen undantagne. I 60 §. RegeringsFormen, som en Talare åberopat, säges: "*Ej må några allmänna afgifter, af hvad namn och beskaffenhet som helst, utan Riksens Ständers samtycke, kunna förhöjas etc.*;" der står ej sammanstämmande beslut eller *samtelige RiksStånden*; frågan är således af beskaffenhet, att böra förvisas till förstärkt StatsUtskott.

Friherre *Cederström*: Lika med den siste värda Talaren är jag öfvertygad, att frågan skall hänvisas till förstärkt StatsUtskott; ehuru ej af samma skäl som han. I alla Bevillningsfrågor fordras alla fyra Ståndens beslut för att säga Ja, och man kan icke tänka sig, att man kan neka med färre röster än man kan jaka. Det är således tydligt, att om alla fyra Stånden ej äro ense i denna fråga, måste den hänskjutas till afgörande af förstärkt StatsUtskott.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalcken gjorde proposition till bifall å första Momentet af denna punkt.

Ropades Ja och Nej.

Herr *Tham*: Jemte det jag får anhålla om bifall till hela denna punkt, får jag, i händelse Herr Grefven och LandtMarskalken skulle hafva tyckt att bifallet dertill icke är tydligt, begära votering. Ridderskapet och Adeln har redan en gång bifallit den mening Utskottet nu framställer.

Herr *von Hartmansdorff*: Då Herr Grefven och LandtMarskalken, utan att yttra sin mening, gjort proposition till bifall på Utskottets framställning, synes det som hade han gillat Utskottets åsigt. Jag vet således icke något annat sätt att bestrida den, än genom en vägrad proposition. Jag tror, såsom Friherre Cederström, att här fordras fyra Stånds sammanställande beslut, och jag anhåller att Herr Grefven och LandtMarskalken täcktes derom yttra sin mening.

Friherre *Cederström*: Med Brukspatron *Tham* är jag ense, huru beslutet i detta afseende bör vara. Jag tänker således lika nu, som då frågan förra gången förevar, men jag anser att Rikets Ständers beslut skola laglikmätigt fattas. Jag kan icke neka att det vore Ridderskapets och Adelns rätt att få frågan afgjord genom Nämnd, i händelse Ridderskapet och Adeln hade bifallit, att Kongl. Maj:t skulle erhålla rättigheten att höja Tullen. Samma förhållande måste äfven äga rum då Ridderskapet och Adeln afslagit frågan, emedan Grundlagen stadgar, att alla fyra Stånden härom skola vara ense.

Herr *Tham*: Jag kan ej anse denna fråga, att bortlemna en del af vår beskattningsrätt, stå i samma cathgori, som en fråga om Bevillningens fördelning, hvilken skall afgöras i Nämnd. Här är fråga om att öfverlemna en af våra rättigheter åt den andra Statsmagten, och jag tror, ej att ett Riks-Stånd kan tvinga de andra trenne Stånden att votera härom i förstärkta StatsUtskottet.

Herr *Ribbing*: Det är verkligen förunderligt att höra huru, i lika beskaffade frågor, motsatta åsichter blifva yttrade. Jag hemställer, i händelse Rikets Ständer förut bestämt en lägre Tull, och Kongl. Maj:t uppsatt densamma, eller Rikets Ständer, till undvikande deraf genast satt en hög Tull, om icke saken är alldeles densamma, med endast någon skilnad i siffrorna.

Herr *Lefrén*: En Talare har nämnt, att det vore fråga om att bortskänka Rikets Ständers beskattningsrätt. Jag ser då ej något skäl, hvarföre Talaren glömmar bort, att Förstärkta StatsUtskottet handlar i Rikets Ständers namn. Beträffande åter Kongl. Maj:ts rätt att nedsätta Tullen, är den en gång för alla gifven, och jag vill förskona Ridderskapet och Adeln från att derom vidare höra någon bevisning. Jag anhåller blott, att Ridderskapet och Adeln vilje bibehålla en af sina rättigheter, som är att få målet till Nämnd.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarshalken lät uppläsa Högvärldige Presteståndets ProtocollsUtdrag af den 17 och 21 sistlidne December, af innehåll, att Ståndet låtit bero vid de öfrige trenne RiksStåndens i afseende på första Momentet af denna punkt fattade beslut.

Friherre *Cederström*: Sedan, enligt det upplästa ProtocollsUtdraget, Presteståndet frångått sitt fattade beslut, lærer all vidare fråga om ändring i vårt beslut förfalla.

Uppå derefter framställd proposition, fann Ridderskapet och Adeln första Momentet af denna punkt icke erfordra någon åtgärd.

Andra Momentet.

Redactionen af 11:te Bevillningsgrunden blef af Ridderskapet och Adeln bifallden i enlighet med 2:dra Momentet af denna punkt.

i) *Angående BorgareStåndets förslag rörande en underdånig önskan till Kongl. Maj:t om förbud å vissa varor dels till in- och dels till utförsel; samt*

k) *Angående Ylle- och Sidenvarors förtullning efter vig.*

Biföllos.

l) *Angående Varuartiklarnes Boksvärta, Färgträd, Hudar och Skinn, Silke, Soc-*

*Socker och Ull, fritagande från Tolag, emot
erläggande af den derå föreslagne Tull.*

Herr *Lefrén*: I detta Memorial förekomma tvenne behandlingssätt från Utskottets sida. En fråga, som är af ekonomisk natur, har der blifvit discuterad. Borgareståndet hade nemligen föreslagit att åtskilliga varor skulle förbjudas till införsel; denna fråga är af erkänd ekonomisk natur, och derföre har tre Stånds beslut derom blifvit gällande. Jag gläder mig att BevillningsUtskottet derigenom erkänt, att det behandlat frågor af ekonomisk natur. I denna punct deremot förekommer en fråga, som är af Bevillnings natur, men i hvilken Utskottet föreslagit, att tre Stånds beslut skall blifva gällande, nemligen om Tolagen. Jag var i hufvudfrågan af pluralitetens tanka, men derföre vill jag icke beröfva det fjerde Ståndet sin rättighet, att få frågan i Förstärkt StatsUtskott afgjord.

Herr *Tham*: Det skulle fägnas mig, om Rikets Ständer kunde besluta, att Tolagen vore af Bevillnings-natur, ty då blefvo Ständerne i detta afseende beroende af Rikets Ständer. Likväl får jag upplysa att ehuru Rikets Ständer 1823 utsatte Tolag på 30 à 40 artiklar, har den dock af Regeringen blifvit borttagen. Men Utskottet har trott, att Rikets Ständer ej derom kunna allena besluta.

ta utan Kongl. Maj:ts bifall, hvarföre också saken i sådant skick är framställd. Herr Cederschjöld torde kunna upplysa, att inom ConstitutionsUtskottet varit fråga om Tolagen, och huruvida Konungens Rådgifvare kunde ställas till ansvar för sin åtgärd. Men ConstitutionsUtskottet har funnit att de ej derföre kunde klandras. Tolag är således ej en Bevillningsfråga, utan en ekonomisk afgift, som Kongl. Maj:t äger att bestämman, och då Kongl. Maj:t kan nedsätta tullen, följer deraf att, om Kongl. Maj:t ej bifaller BevillningsUtskottets förslag, har Kongl. Maj:t nedsatt tullen på en del varor, emedan Tolagen är borttagen. Borgare-Ståndet skulle blifva ganska missnöjdt, om denna fråga blef dragen till Förstärkt Stats-Utskott.

Friherre *Cederström*: För min del tror jag det vara likgiltigt, huruvida frågan om Tolagen afgöres inom Förstärkt Utskott eller icke, ty städerna beröfvas i alla fall icke derigenom rättigheten att disponera öfver Tolagen till sine inrättningar och sitt underhåll. Men att kalla Tolagen en allmän afgift, och ställa den i bredd med Bevillingen, låter sig icke göra, så länge den går till städernas underhåll inom hvarje stad särskildt. Tolagen är dessutom olika inom olika städer. Det beror på Kongl. Maj:t att fastställa den, och den kan ej blifva föremål för Rikets Ständers pröfning.

Vi böra derföre ganska lätt kunna komma ifrån frågan, emedan Kongl. Maj:ts rätt i alla fall icke genom Ridderskapets och Adeln's beslut det minsta ändras.

Herr *von Hartmansdorff*: Just derföre att jag anser frågan om Tolagen icke vara ett Bevillningsämne, har jag redan tillförene bestridt hennes inblandning i detta Memorial, men det är såfängst att söka från BevillningsUtskottet afleda mål, som det vill handlägga, fastän de icke höra dit. Följden af en sådan inblandning är, att man nu icke vet, huru man skall komma ifrån saken; ty Kongl. Maj:t, som skall vaka öfver allas lagliga rätt, och som beviljat städerna Tolagen, lærer väl icke låta städerna beröfvas sina inkomster, och de lära väl sjelfva icke heller göra det, utan att vända sig äfven till Domaremagten. Utskottet borde derföre hafva föreslagit 2:ne alternativer, nemligen ett, om Tolagen komme att bibehållas, och ett annat, om den afskaffas. Nu vet man ej hvilketdera som sker, utan afvaktar följaktligen Kongl. Maj:ts beslut uti en beskattningsfråga, fastän beskattningsrätten tillhör Rikets Ständer. Jag har icke anfört detta i hopp att vinna någon rättelse, men för att vid hvarje tillfälle visa den oredda BevillningsUtskottet åstadkommit.

Herr *Lefrén*: Här är ej fråga om den gamla Tolagen; städerna hafva redan länge

åtnjutit densamma. Här är blott fråga om sådana nya artiklar, som förut icke varit till införsel tillåtna, och å hvilka således icke någon Tolag kunnat vara bestämd. I detta senare fall anser jag frågan vara af Bevillnings-natur. Jag tror att Rikets Ständer icke hafva rätt att afskaffa den gamla Tolagen; men då Rikets Ständer beslutat tull på varor, som förut ej varit tillåtna till införsel, och städerna ej äga Tolag å alla varor, utan blott å vissa, så anser jag Rikets Ständers rätt vara att bestämma, det ingen Tolag för dessa varor beräknas. Jag tror, att Herr Tham kan upplysa, om icke förhållandet är sådant som jag nämnt, och då är ej Kongl. Maj:ts magt förnärmad.

Herr *Tham*: Att försvara Utskottet mot de Talare, som från början af Riksdagen ogillat Utskottets förfarande, har visserligen ej varit min tanka. Utskottet har ej ingått i pröfning om Tolagen för annat än 6 artiklar, hvilka alltid varit tillåtna till införsel, och hvilka Rikets Ständer alltid sagt skola vara fritagna från Tolag. Herr Lef-rén måste således missminna sig, ty Utskottet har aldrig satt i fråga Tolag på de hittills förbjudna artiklarne. Herr af Bill-bergh har tvärtom visat, att städerna så mycket mindre lida orätt, som städerna erhållit Tolag på alla artiklar, hvilka förut voro förbjudne. Då frågan således nu endast är om sådane artiklar, som alltid varit til-

låtne till införsel, har Utskottet i Memorialet ej kunnat säga annat än att frågan derom ej kan komma att i Förstärkt StatsUtskott upptagas. Hvad beträffar den villervalla, som Herr von Hartmansdorff omtalar, för det Utskottet ej föreslagit 2 slags tull, så är detta hjälpt genom Voterings-propositionerne. BorgareStåndet har föreslagit gamla tullen, och de, som ej vilja hafva Tolag, votera mot BorgareStåndet.

Herr *Zefrén*: Jag har oriktigt fattat Herr Tham, och afstår från mitt yrkande, sedan jag blifvit upplyst om mitt misstag. Jag trodde, att här var fråga om varor, som förut varit till införsel förbjudne. Jag anhåller om ursäkt för det jag onödigtvis upptagit Ridderskapets och Adelsns tid.

Herr *Cederschjöld*: I anledning af hvad en värd Talare yttrat, om hvad som förefallit i ConstitutionsUtskottet i afseende på Tolagen, utbeder jag mig blott ännu en gång få fästa uppmärksamheten på hvad jag förut haft äran säga, nemligen, att min mening varit att Kongl. Maj:t icke ägde magt att förhöja Tolagen, eller pålägga några nya afgifter, utan Rikets Ständers samtycke, emedan 73 §. RegeringsFormen stadgar: ”att inga nya pålagor, utskrifningar af manskap, eller af penningar och varor, må hädanefter, utan Rikets Ständers fria

vilja och samtycke, i den ordning förut nämndt är, påbjudas, uppbäras eller fordras." Att Tolag är en sådan afgift, faller af sig sjelf, och att den ej kan hänfö-
 ras under rubrik af de i AnsvarighetsLagen nämnda afgifter, som äro omnämnde i 3 §., är lätt att inse. Der står i 3 §.: "*Skulle StatsRådsLedamot eller Konungens Rådgifvare i Commandomål tillstyrka Konungen att vidtaga sådant steg, hvilket uppenbarligen är stridande emot RegeringsFormens bokstafliga föreskrift uti 57 §., rörande Rikets Ständers beskattningsrätt, uti 60 §. till förhöjande af den Bevillning Rikets Ständer sig åtagit, eller af sådana artiklar, hvilka i densamma till Bevillning räknas: allt sådant till förökande af Kronans inkomster; dock härunder icke begripne sådane, i denna 60 §. ej omnämnde afgifter, hvilkas föremål äro inrättningar till enskildtas gemensamma nytta och bekvämlighet, såsom Båk-, Bro-, Färg- och andra afgifter af dylik beskaffenhet &c."* Dessa afgifter, som Konungen kan pålägga eller förhöja, skola vara till gemensam nytta, nemligen för dem som gifva och taga dem. Under denna categori kan ej Tolagen föras, emedan stadens prydnad och inqvartering samt dess Embetsmäns aflöning och dylikt icke medför ringaste nytta eller bekvämlighet för producenterna och consumenterna af de varor, som ut- och inskeppas. Jag reserverade mig derföre inom Utskottet emot

pluralitetens mening. Jag förmodar att man i en framtid skall finna, att det bör tillhöra Rikets Ständer att bestämma Tolagen, hålsten på somliga ställen är större än sjelfva utgående tullen.

Friherre *Cederström*: Den siste Talarer har å nyo uppträdt för oss med klagan att han ej vunnit sitt ändamål att få ansvar på Konungens Rådgifvare, i afseende på deras tillstyrkande af Konungens beslut rörande Tolagen; mig synes klart, att der ingen verklig anledning till anmärkning är, der kan ock icke något ansvar följa. Det är besynnerligt, att Herr Professor Ceder-schjöld vid sin ålder ännu icke hunnit finna, att i städerne äro torg, broar, quai, duc d'Alber, Domstolar, &c. inrättningar, som för de trafikerande, för köpare och säljare äro till gemensam nytta och bekvämlighet. Jag skulle tro, att hamnar, vågar, packhus m. m. måtte vara af gemensam nytta. Att Tolag ej står i Ansvarighets-Lagen måtte ej göra, att 60 §. Regerings-Formen får en annan lydelse. Tolagen har från ålder varit ålagd utan Rikets Ständers samtycke; och Grundlagen har ej tillagt Rikets Ständer någon rättighet i afseende på Tolagen. Det lärer således ej vara möjligt, utan Konungens och Rikets Ständers sammanstämmande beslut, att få Tolagen att räknas såsom en Bevillning. Intilldess kan den värde Ledamoten vara trygg att,

om också ConstitutionsUtskottet skulle göra anmärkning emot Konungens Rådgifvare, i händelse Kongl. Maj:t beviljade någon stad ytterligare Tolag, ingen Domstol dock kan tillämpa AnsvarighetsLagen så, att till eller afstyrkande af Konungens beslut skulle för den eller de Rådgifvande medföra ansvar.

Herr *von Hartmansdorff*: Jag befarar att de Ledamöter, som sist yttrat sig, afvikit från ämnet. Man synes böra fästa uppmärksamheten derpå, att om BorgareStåndets lägre alternativ antages, kunna de deruti bestämde afgifter stå tillsammans med Tolagen; men om det högre alternativet antages, och Tolagen ändå kvarstår, skulle afgifterne fördubblas. Om Kongl. Maj:t, till förekommande af denna öfverdrift, ville nedsätta tullen, skulle en brist i den påräknade tullinkomsten derigenom förvållas. Till förekommande af dessa olägenheter hade Utskottet bordt alternatift föreslå en annan ringare afgift, då man varit beredd på hvilkendera händelsen som helst med Tolagen inträffat. Nu beror det endast på slumpen, huru saken aflöper.

Herr *Cederschjöld*: I anledning af Friherre Cederströms sednaste yttrande vill jag blott erinra, att Tolags-afgiften ej endast utgår till sådana ändamål, som äro till gemensam nytta. En betydlig del deraf användes till lättnad i inqvarterings-besvä-

ret, äfvensom till fattigförsörjningen, hvar-
af landtmannen ej har någon nytta.

Friherre *Cederström*: Hvad beträffar
den Tolag, som går till inqvarteringen, så
är den en särskild Tolag, som blifvit ålagd
i särskilda städer och har sitt särskilda namn.

Uppå derefter af *Hans Excellence Herr
Grefven och LandtMarskalken* framställd
proposition, blef denna punkt af Ridder-
skapet och Adeln bifallen.

m) *Angående Utskottets förslag att,
när utländsk vara i förädlad form expor-
teras, den för rudimaterien utgifna tull må
till Fabrikanten restitueras;*

n) *Angående redactionen af 1 §. i de
föreslagne underrättelserne till TullTaxan;*

o) *Angående en förändring i 6 §. af
samma underrättelser;*

p) *Angående en förändring i 7 §. af
berörde underrättelser;*

q) *Angående en förändring i slutpe-
rioden af 22 §. i samma underrättelser;*

r) *Angående en förändring i 23 §. af
nämnde underrättelser;*

s) *Angående en förändrad redaction
af 26 §. af samma underrättelser; samt*

t) *Angående en förändrad redaction
af 30 §. af samma underrättelser.*

Dessa åtta punkter blefvo af Ridder-
skapet och Adeln bifallne.

u) *Angående Tullförvaltares skyldighet, att till den, som förtullar varor, afgifva specificerad räkning å tullen för hvar och en vara.*

Herr *von Hartmansdorff*: Den anhållan BorgareStåndet gjort, att Tullförvaltarne skulle vara skyldiga att gifva specificerad räkning på de betaldte tullavgifterna, synes mig vara så skälig, att om detta förbehåll ej vore uttryckligen gjordt, skulle jag hafva tagit för afgjordt, att så tillgått i alla fall. Det synes nemligen höra till god ordning, att specificerade räkningar afgifvas så väl ifrån Kronans, som ringare Verk; hvarföre jag tillstyrker Ridderskapet och Adeln att instämma i BorgareStåndets beslut.

Herr *Tham*: Då Utskottet haft tillfälle att från GeneralTullStyrelsen inhämta upplysningar, huru det nu tillgår, har Utskottet ej kunnat tillstyrka BorgareStåndets förslag, enär sådant skulle förorsaka ökad personal, ökade löner, och följaktligen ökade klagomål öfver en för stor omkostnad. Dessutom finnes det ingen person, som, när han får sitt qvittance, icke vet hvad han förtullat, och som icke i Journalen kan se efter specificationen. Jag tillstyrker derföre bifall å Utskottets yttrande.

Friherre *Åkerhjelm*, *Gustaf Fredrik*: För min del har jag intet att tillägga till hvad Herr *Tham* anført. Han har åberopat

de upplysningar, som Utskottet ifrån GeneralTullStyrelsen erhållit. Den åtgärd BorgareStåndet önskar, skulle förorsaka ökade göromål, utan ökad kontroll. Journalen, som föres öfver de inbetalda afgifterna, är så fullständig som möjligt, och den står det hvar och en fritt att se. Alla utskrifningssedlar innefatta qvittance, der afgifterna äro af förde. Det gifves således 2:ne utvägar att erfara hvad som är erlagdt. Förslagets antagande skulle blott öka personalen, och leda till dryga omkostnader, hvilka, under närvarande omständigheter, då netto-behållningen är så högt beräknad, böra, så mycket möjligt är, undvikas. Jag tillstyrker bifall på Utskottets framställning.

Herr *von Hartmansdorff*: Om man på de Debetsedlar, som af HäradsSkrifvare erhållas, ej finge hvarje skatte-artikel på runstycket specificerad, så skulle man förmodligen finna det högst oriktigt, och ej antaga Uppbördsverkets ursäkt, att specificationen vore alltför besvärlig. Af den ringaste handtverkare fordrar man, att han skall afgifva specificerad räkning på hvad man bör betala, och då måtte väl Kronans Uppbördsverk komma ut dermed. Det måtte på sin höjd vara i Stockholm och Göteborg, som göromålen derigenom skulle betydligt ökas; ty i de andra städerna måtte Tullverket hafva erforderlig tid dertill. Jag kan ej afstå ifrån mitt yrkande på propo-

sition till instämmande i BorgareStåndets beslut.

Herr *Munck af Rosenschöld, Eberhard*: BorgareStåndet har föreslagit, att en specificerad räkning skall gifvas, då man betalar tullafgifterna. Detta har Utskottet afstyrkt på den grund, att åtgärden skulle åstadkomma tidsutdrägt och en sådan ökning i göromålen, att en ej obetydlig ökning i personalen derigenom skulle behövas. Utskottet har dessutom trott, att controlen derigenom icke skulle ökas, emedan hvar och en enligt TryckfrihetsLagen äger rättighet, att sjelf se TullJournalen samt att derutur göra eller mot lösen erhålla utdrag. Sedan lönerne för Tullförvaltarne blifvit så betydligt förhöjde, ehuru visst ej för mycket, kunde man väl begära någon tillökning i deras göromål, och jag förmodar, att BorgareStåndet bäst af alla känner behovet af den ifrågavarande. Dessutom hemställer jag, om icke, då man äger rättighet att erhålla utdrag af Journalen, ehuru emot lösen, detta i alla fall förorsakar en tillökning i göromålen. Jag förklarar mig med Herr von Hartmansdorff, och tillstyrker Ridderskapet och Adeln att förena sig med BorgareStåndet deruti, att Tullförvaltare skola vara skyldiga att afgifva specificerad räkning å tullen för hvar och en förtullad vara.

Friherre *Åkerhjelm*: Då, på de tullräk-

ningar som afgifvas, hvarje varuslag står särskilt utfördt, så tror jag det vara nog. Den, som vill göra särskilta ntdrag ur Journalen, äger fullkomligt tillfälle dertill. Visserligen kunde det låta göra sig i de andra städerna, att gifva specificerade räknningar, men i Stockholm och Götheborg är trafiken vissa årstider så stark, att sådant skulle vara nästan omöjligt att åstadkomma. Något särdeles gagneligt kan väl dessutom ej derigenom vinnas, ty hvar och en handlande lär ej underlåta, att särskilt bokföra omkostnaderna för hvarje expedition han gjort eller ombesörjt.

Herr *Tham*: Genom de ProtocollsUtdrag, som till BevillningsUtskottet ankommit, är jag underrättad, att Preste- och Bondestånden bifallit Utskottets förslag, hvarigenom frågan sålunda kommer att förfalla. Jag skall därför icke envist insistera uti denna fråga.

Herr *Ribbing*: Efter hvad Friherre Åkerhjelm sednast yttrat, synes det som han trott, att man ville hafva en särskild räkning för hvarje vara. Men så är ej förhållandet; man vill blott hafva hvarje vara särskilt specificerad. Då Chefen för TullStyrelsen tyckes medgifva, att det så bör tillgå, att hvarje vara står särskilt upptagen, finner jag ej någon betänklighet vid att bifalla BorgareStåndets förslag; synnerligen som detta Stånd bäst

lärer känna behovet deraf. Vid denna Riksdag, då så ofta exempel blifvit gifna, att frågor, som varit afslagne, sedermera dock blifvit genomdrifne, skulle jag uti nu ifrågavarande punkt vilja föreslå en inbjudning till Preste- och BondeStånden att sig med BorgareStåndet förena. Jag anhåller om proposition till bifall å BorgareStåndets förslag, emedan jag tror, att det, såsom en särskild sak, kan afgöras utan återremiss.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMaraskalken gjorde proposition till bifall å Utskottets Utlåtande i denna punkt.

Ropades Ja och Nej.

Hvarefter *Hans Excellence* hemställde, om Ridderskapet och Adeln behagade afslå Utskottets yttrande, och instämma uti BorgareStåndets beslut.

Ropades äfven Ja och Nej.

Herr *von Hartmansdorff*: Mig synes, som skulle Herr Tham och BevillningsUtskottets öfrige försvarare, enär de äro öfvertygade, att frågan i alla fall kommer att förfalla, kunna upphöra att ytterligare motstå Ridderskapets och Adelns bifall till vår mening; hvarigenom Ståndet åtminstone bevisade sin nitälskan för reda och ordning.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMaraskalken förnyade de båda nyss framställdte propositioner, hvaraf den första

på enahanda sätt, som förut besvarades; men den sista, angående afslag å Utskottets yttrande samt instämmande uti BorgareStåndets beslut, af Ridderskapet och Adeln bifölls.

Andra HufvudAfdelningen.

Beck; Ben, oarbetade; Bränvin af Säd och Potatoes; Bränvin och Sprit af Ris, Socker, Frugt eller Arrack, Rum, Cognac och Genever; Böcker; Fisk, salt, torr af alla slag; Färgträd, oraspadt, alla slag; Garn; Garn, Camel-, ofärgadt, otvinnadt, odubbleradt; Garn, Linne, ofärgadt; Gummi; Hampa; Hudar och Skinn; Jern, Tack-, Balast; Jern, Bomber, Kulor, Canoner, m. m.; Jern, Gjutgoods, etc.; Jern, gamla casserade Canoner och Bomber; Jern, smidt eller valsadt, Osmunds; Jern, Ankare, etc.

De i afseende å desse artiklar af Utskottet föreslagne 26 voteringspropositioner blefvo af Ridderskapet och Adeln godkände.

Kläder, gamla.

Herr *Tham*: Om den föreslagne Tullen på slitna gångkläder skulle uteslutas, skulle följden troligen blifva, att alla klädstånd i Hamburg och Lybeck hit infördes. För att förekomma detta, har BevillningsUtskottet föreslagit det tillägg: *Enär det ej öfverstiger eget behof.* Jag anhåller, att Ridderskapet och Adeln ville bifalla denna lilla förändring.

Uppå derom framställde särskildte propositioner, biföll Ridderskapet och Adeln Utskottets tillstyrkande rörande denna artikel, samt godkände den i afseende derå föreslagne 27:de voteringsproposition.

Kopparstick, etc.

Den af Utskottet i afseende å denna Artikel föreslagne 28:de voteringsproposition godkändes.

Ljus, Talg-

Herr *Munck af Rosenschöld*; Utskottet har i ett föregående Betänkande föreslagit, att den redan stadgade tullen å talgljus skulle nedsättas; detta är af tre Stånd godkänt; men PresteStåndet har beslutat, att denna tull skall höjas till detsamma som i 1823 års TullTaxa, eller till 2 R:dr 24 sk. lispundet. Jag medgifver, att de i Stockholm boende kunna vinna en ögonblicklig fördel genom nedsättning af tullen på talgljus, ehuru den går blott till 2 sk. på hvarje skålpund; men jag hemställer om det icke för allmänt och enskilt interesse, ja äfven för Stockholms, är af vigt att jordbrukaren inom Landet uppmuntras till producerande af den rudimaterie, hvaraf ljus tillverkas, och jag hemställer till de Herrar, som intressera sig för realisationen, om ej genom en fortfarande jemn undervigt i handeln med Finland, som nu mera ej är någon Svensk pro-

provins, det blir oundgängligt, att vid utvexlingen undervigten liqvideras med silfver, så att en betydlig del af Silfverfonden småningom af Finnarne utplockas. Då jag anser realisationen i allmänhet såsom den väsendtligast nyttiga af alla finance-operationer, emedan den stadgar myntvärdet och medförer möjligheten af rörelsecapitalets tillökning i en naturlig ordning, så önskade jag att den skulle byggas på sådane grunder, att ej Kursen innan dess verkställande betydligt stiger, och att silfret sedan ej vandrar till en betydlig del utomlands, hvilket nödvändigt skall inträffa, om vi ej förbygga den undervigt i handel vi i synnerhet med Finland haft. Jag känner visserligen värdet af de nyare Stats-ekonomiska principer, i följe af hvilka undervigt i handel skulle vara en chimera, och att den icke i allmänhet, åtminstone längre tid, existerar, samt att slutligen alla utländska varor måste liqvideras antingen med egna producter eller med Concurs; men jag känner ock, att en sådan undervigt kan partielt i många år existera. I följd häraf tillstyrker jag att Ridderskapet och Adeln instämmer i Preste-Ståndets beslut, att Tullbevillningen på Talg-ljus må höjas till 2 R:dr 24 sk.

Grefve *Gyldenstolpe, Anton Gabriel*:
Jag tror ej, att Herr Munck af Rosenschöld
vinner något i hufvudfrågan, om än Rid-

derskapet och Adeln frångår sitt redan fattade beslut, ty saken kommer i alla fall till afgörande af förstärkt StatsUtskott, och resultatet inom detta Utskott lär blifva det samma, ehvad beslut vi nu fatta. Jag tillstyrker således, att voterings-propositionen godkännes, och att vi förblifva vid den mening vi redan förut i ämnet yttrat.

Herr *Tham*: Jemte det jag instämmer i hvad Grefve Gyldenstolpe yttrat, anhåller jag få upplysa, att den tull, som bestämmes å utländsk talg, ingalunda har något inflytande på tullen för Finsk talg; ty i den afslutade Handelstractaten är på denna vara bestämd en fix tull, hvilken, oberoende af den nu ifrågavarande tullbestämmelsen, kommer att utgå. Detta är orsaken, hvarföre Utskottet ej ansett nyttigt att föreslå en högre tull. Vore ej förhållandet sådant, att tullen å de talgljus, som från Finland införas, är fix, hade visserligen Utskottet icke dragit i betänkande att förhöja den.

Herr *Munck af Rosenschöld*: I följd af den upplysning Herr Tham meddelat, finner jag visserligen onyttigt att nu mera yrka den framställning jag gjort; dock kan jag icke dölja min förundran öfver, att BevillningsUtskottet icke anført detta factum, för att vederlägga de inkast, som blifvit gjorde. I anledning åter af hvad Grefve Gyldenstolpe yttrat, vill jag blott nämna,

att denna fråga visserligen kunde undgå komma till förstärkt Utskott, om Ridderskapet och Adeln frånginge sitt förra beslut, så att två Stånd stadnade emot två, och derefter en inbjudning skedde till de andra tvenne Stånden; men då en fix tull redan lär finnas å från Finland inkommande talgljus, och denna åtgärd således vore utan nytta, afstår jag från mitt yrkande i nämnde afseende; dock kan jag icke förklara huru, vid nu upplysta förhållande, frågan om tullbevillningens belopp å talgljus, som blott från Finland, eller under namn af Finska, om de ock äro från det egentliga Ryssland, införas, kan blifva föremål för förstärkt Utskott, och anhåller derföre att Herr Tham ville upplysa, huru denna åtgärd kunnat af BevillningsUtskottet tillstyrkas, då redan en orubblig tull finnes å ifrågavarande vara.

Herr *Tham*: Det är visserligen sannt, att de mesta talgljus införas från Finland; men det är ej eller förbudet att ifrån andra utrikes orter hit införa denna vara, och det är på sådane talgljus, som det nu ifrågavarande stadgandet har afseende.

Uppå derefter framställd proposition, blef Utskottets förslag till den rörande denna artikel afgifne 29:de voteringsproposition af Ridderskapet och Adeln godkändt.

Målningar, handteckningar och ritningar, infattade eller oinfattade.

Under förblifvande vid Dess i afseende å tullen å denna artikel förut fattade beslut, godkände Ridderskapet och Adeln Utskottets derom framställde 30:de voteringsproposition.

Olja, Olive- eller Bom-; Papper; Salt, kok-; Saxar, Öfverskärare-

De i afseende å desse Artiklar af Utskottet föreslagne 31, 32, 33 och 34 voteringspropositioner godkändes af Ridderskapet och Adeln.

Segel.

Utskottets tillstyrkande i afseende å denna Artikel bifölls.

Silke, rått, ofärgadt, oberedt.

Utskottets förslag till den rörande denna Artikel afgifne 35 voteringsproposition blef af Ridderskapet och Adeln godkändt.

Smör.

Herr *Ribbing*: Då i denna fråga två Stånd stadnat emot två, skulle, om Ridderskapet och Adeln accederade till det beslut Preste- och BondeStånden fattat, ingen voteringsproposition behöfvas. Då Utskottet äfven förutsett möjligheten deraf, hemställer jag, om icke Herr Grefven och LandtMarskalken skulle finna sig föranlåten till Rid-

derskapet och Adeln framställa proposition, huruvida Ståndet instämmer med Preste- och BondeStånden.

Herr *Tham*: I frågan om Tullbevilling utgöra icke tre Stånds mening beslut, och då BorgareStåndet bifallit Utskottets första Betänkande, skulle frågan ändock komma till förstärkt Utskott. Dessutom är här samma förhållande som med talgljus, att en fix tull finnes å smör, som från Finland inkommer. Jag tillstyrker derföre, att Ridderskapet och Adeln vidblifver sitt förra beslut, och godkänner voteringspropositionen.

Uppå derefter framställd proposition, blef den af Utskottet i afseende å denna Artikel föreslagne 36 voteringsproposition af Ridderskapet och Adeln godkänd.

Socker; Socker, Topp-, Confect- och Candi; Talg; Tjära.

De rörande desse Artiklar af Utskottet föreslagne 37, 38, 39, 40, 41 och 42 voteringspropositioner godkändes af Ridderskapet och Adeln.

Trädvaror.

Hvad Utskottet rörande denna punkt tillstyrkt, blef af Ridderskapet och Adeln bifallit.

Ull, okammad, okardad; Kalk-ull; Väfnader, Kläden.

Utskottets förslag till 43, 44 och 45 voteringspropositionerne öfver dessa artiklar blefvo af Ridderskapet och Adeln godkände.

Upplästes följande från nedannämnde Utskott inkomne Memorial och Utlåtanden:

Från StatsUtskottet:

Af den 31 sistlidne December:

N:o 369. I anledning af skiljaktiga beslut inom RiksStånden i frågan angående försäljningen af 5 stycken Kronan tillhöriga Krigsskepp och redogörelsen för derföre influtne medel.

Från Bevillnings- Lag- samt Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskotten:

Af den 19 sistlidne December:

N:o 28. I anledning af gjorda anmärkningar vid Betänkandet N:o 17, i afseende på förehafd granskning af Kongl. Maj:ts förnyade SeglationsOrdning, af den 21 Julii 1825.

N:o 29. I anledning af gjorda anmärkningar vid Betänkandet N:o 19, angående Kongl. Stadgan för Inrikes Tullförpassning och bevakning.

Från ExpeditionsUtskottet:

Af den 31 sistlidne December:

N:o 306. Angående den till Kongl. Maj:t

afgående underdåniga Skrifvelsen, angående regleringen af allmänna IndragningsStaten.

Af den 2 dennes:

N:o 311. I anledning af återremiss af Utskottets förslag till Rikets Ständers underdåniga Skrifvelse N:o 293, angående förhöjdt Hyres-anslag för Landshöfdinge-Residencehuset i Hernösand.

N:o 313. Med öfverlemnande af förslag till underdånig Skrifvelse N:o 312 angående beviljadt anslag af allmänna medel till Götha Canal-byggnads fullbordande.

Lades på bordet.

Höglofl. Ridderskapet och Adeln åtskiljdes klockan ett qvart till 10 om aftonen.

In fidem Protocolli,
O. J. Lagerheim.

Thorsdagen d. 7 Januarii 1830.

Plenum klockan ett qvart till 1 e. m.

Sedan Ridderskapets och Adelns Herrar Ledamöter blifvit samlade, samt de 2:ne Härolder, hvilka borde gå framför Ridderskapet och Adeln, ankommit, afgick *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMar-*

skalken med Ridderskapet och Adeln klockan tre qvart till 1 e. m. till Plenum Plenorum å RiksSalen, hvarest Hans Excellence StatsMinistern för Utrikes Ärenderne m. m. Herr Grefve G. af *Wetterstedt*, å Kongl. Maj:ts Höga vägnar, uppläste Dess tal, hvarigenom Kongl. Maj:t meddelade Dess Nådiga Sanction uppå åtskillige af Rikets Ständer i underdånighet hemställde Grundlags- och Lagfrågor, äfvensom Kongl. Maj:ts Nådiga beslut, i anledning af Rikets Ständers underdåniga Skrifvelse, rörande en ny Stängselförordning.

Hvarefter *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarshalken* å Rikets Ständers vägnar i underdånighet yttrade:

Stormäktigste, Allernådigste
Könung!

Jemlikt föreskriften i 87 §. RegeringsFormen få, till Eders Kongl. Maj:t, Rikets Ständer nu i underdånighet öfverlemna följande skrifvelser, med anmälanden om bifall till särskildte af Eders Kongl. Maj:t till Rikets Ständer aflätne Nådiga Propositioner, nemligen:

1:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 9 November 1829, i anledning af Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition den 13 December 1828, angående Strafflag emot Negerhandel och delaktighet deruti; samt, i sammanhang härmed,

2:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af samma dag angående utfärdande af en Strafflag mot Slafhandel i allmänhet.

3:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 18 November 1829, i anledning af Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition den 11 September samma år, angående stadgande, att den, som icke uppnått 25 års ålder, ej må till Domare-embetet förordnas.

4:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 28 December 1829, i anledning af Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om tillägg i 25 Cap. 5 §. Rättegångsbalken.

Rikets Ständer anhålla, att i Eders Kongl. Maj:ts nåd och ynnest städse få vara inneslutne.

Sedan Hans Excellence samt Ridderskapet och Adeln återkommit till Riddarhuset, hemställde Hans Excellence, att Kongl. Maj:ts å Riksalen uppläste 3:ne Tal måtte i dagens Protocoll intagas.

Bifölles.

I anledning häraf upplästes Högstberörde Tal, så lydande:

Välborne, Ädle och Vålbördige, Ärevördige, Vördige, Vällärde, Äreborne, Förståndige, Våläktade, He-

dervärde och Redlige, Gode Herrar och Svenske Män!

Uti underdånig Skrifvelse af den 24 Julii sistlidet år, hafven J, Gode Herrar och Svenske Män, till vinnande af Mitt Nådiga bifall öfverlemnadt de lagligen beredda, från 1823 års Riksdag hvilande, samt vid innevarande Riksmöte af Eder gillade och antagne förslag till ändringar i Rikets Grundlagar, med undantag af förslaget till 68 §. RiksdagsOrdningen, hvarom J ännu icke fattat Edert beslut; och har Jag, efter inhämtande af Mitt StatsRåds underdåniga tankar, stannat i följande beslut.

Jag har gillat och antagit de af Eder, Gode Herrar och Svenske Män, föreslagne ändringar uti:

37 §.;
56 §. 2 mom. sista punkten;
69 §. 5 punkten;
97 §. 2 punkten RegeringsFormen;
samt de vid slutet af 98 §. RegeringsFormen föreslagne tvenne tillägg;
äfvensom de föreslagne ändringarne uti 103 §. 3 punkten och 108 §. 4 punkten RegeringsFormen.

Likaledes har Jag i Nåder bifallit de förändringar, som blifvit af Eder föreslagne uti:

14 §. 4 och 5 momenterne RiksdagsOrdningen;

det vid slutet af 14 §. föreslagne nya 6 momentet;

de föreslagne ändringarne uti 17 §. 2 mom. sista punkten;

19 §. sista punkten;

22 §. förra och sednare punkterna;

23 §. 1 mom. 3 punkten;

33 §. 2 mom.;

49 §. 1 mom. 2 punkten;

62 §. 1 punkten;

63 §. 2 mom. 2 punkten RiksdagsOrdningen, jemte de vid slutet af 63 §. föreslagne tillägg;

äfvensom de uti:

64 §. 3 punkten,

65 §. 2 punkten,

73 §. sednare punkten, samt

79 §. Riksdags-Ordningen föreslagne ändringar.

Beträffande deremot den af Eder föreslagne förändrade redaction af 63 §. RegeringsFormen, har Jag ansett, att då den närvarande redactionen af samma §. i bestämda ordalag innehåller, att det så kallade Stora Creditivet skall ur Rikets Ständers Bank, vid infallande krig, af Konungen lyftas, men den nu föreslagna förändrade redactionen icke ens antyder, hvarest lyftningen af detta Creditif skulle komma att äga rum, kunde en skadlig obestämdhet vid tillämpningen härigenom uppstå, hvilken det är Lagstiftarens pligt att före-

komma; och har Jag, af sådan anledning, funnit Mig förhindrad, att antaga Edert ifrågavarande förslag. Jag är likväl sinnad, att till Eder, gode Herrar och Svenske Män, aflåta en Nådig Proposition, hvarigenom all otydlighet i denna del kan förebyggas.

Jag har vidare funnit, att det af Eder föreslagne stadgande om offentlighet vid Riksrättens sammanträden icke borde beslutas annorlunda, än i sammanhang med frågan om offentlighet vid Domstolarne i allmänhet, hvilken fråga åter är i vissa delar beroende af möjliga, men ännu icke beslutade förändringar i RättegångsOrdningen. De viktigaste skälen för offentlighet vid Domstolar äro tvifvelsutan, å ena sidan, att en tilltalad person derigenom äger större säkerhet att icke våldföras eller lida inskränkning i rättigheten att lagligen försvara sig, och å den andra, att allmänheten der må äga tillfälle att upplysas och påminnas om sina pligter samt varnas för öfverträdelser. Intetdera af dessa skäl har Jag funnit gällande för offentlighet under rättegångar vid Riksrätt, ty dennes sammansättning tryggar tillräckligen den tilltalades säkerhet om laglig behandling, och allmänheten kan icke der hämta tillfälle att erinras om sina pligter. Den rätt åter, som medborgare äga, att erfara, huru de viktiga ämnen, som kunna blifva föremål för Riksrätt, utredas, granskas och afgöras, befordras ostridigt mera

fullkomligt och mera säkert genom tryckfriheten. På dessa grunder, har Jag icke ansett Mig för det närvarande böra bifalla den af Eder föreslagna förändring i 102 §. RegeringsFormen.

Då Jag slutligen ansett de af Eder framställde förslag till ändringar uti åtskilliga §§. af TryckfrihetsFörordningen vara mindre väsendtliche; och då Jag derjemte inhämtat, det ett förslag till en alldeles ny redaction af denna Grundlag af Edert Constitutions-Utskott blifvit i behörig ordning väckt, samt att detsamma redan hos Eder, Gode Herrar och Svenske Män, kommit under öfverläggning, och sålunda till slutligt afgörande vid nästa Riksdag kan förekomma, har Jag icke funnit skäl att nu antaga berörde af Eder framställda partiella förslag.

Jag förblifver Eder, Gode Herrar och Svenske Män, med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen.

CARL JOHAN.

Välborne, Ädle och Vålbördige, Ärevördige, Vördige, Vållärde, Äreborne, Förståndige, Vålaktade, Hedervärde och Redlige, Gode Herrar och Svenske Män!

Uti skrifvelse af den 11 sistlidne Maj hafven J, Gode Herrar och Svenske Män, uppå anförde skäl, i underdånighet anhål-

lit, att till allmän kännedom och esterrättelse må kungöras, att Kongl. Kungörelsen af den 7 December 1787, hvarigenom stadgas, att den, som skriftligen eller muntligen eller genom tryck fäller obehöriga och vrånga omdömen öfver de af Konungen vidtagna författningar, skall vara förfallen till det i 5 Cap. 1 §. MissgerningsBalken utsatte straff, numera upphört att vara gällande.

Efter det Högsta Domstolen och Stats-Rådet blifvit i ämnet hörde, har Jag funnit nyssberörde Kungörelse, under närvarande förhållanden, vara så mycket mindre behöflig och således kunna till sin kraft och verkan upphöra, som det derigenom åsyftade ändamål sedermera blifvit vunnit genom stadgandet i TryckfrihetsFörordningen, hvilken, med hänvisning på hvad Allmänna Lagen i detta afseende oförändradt bestämmer, i 3 §. 4 Mom. innehåller, huru allt slags lastligt yttrande om Konungens Person eller gerningar skall anses och straffas; och kommer allmän Kungörelse härom att i vanlig ordning utfärdas.

Uti underdånig skrifvelse af den 29 sistlidne Maji, hafven J. Gode Herrar och Svenske Män, uppå anförde skäl, föreslagit, att, med ändring af så väl Kongl. Brefven den 2 Maji 1766 och den 28 Februarii 1777, så vidt de angå Rådmän i de städer, der

ej, enligt särskilte Författningar, minst 2 af RådstufvuRättens Ledamöter böra vid Aca-
demien hafva undergått förhör i lagfaren-
heten, som ock af Kongl. Brefvet den 16
Julii 1766, stadgas och förordnas må:

1:o Att Rådmän i omförmälte städer,
så ock alla Kämnerer, skola vara frie från
skyldighet, att deltaga i gäldandet af bö-
ter, hvilka, för underlåtenhet att inom la-
ga tid till vederbörande HofRätt insända
renskrifna exemplar af Domböcker samt af
Protocoller öfver Uppbud och Lagfart, In-
teckningar, Äktenskapsförord och Förmyn-
dare-mål, hädanefter varda RådstufvuRätt
eller KämnersRätt ådömde; från denna be-
frielses tillgodonjutande dock undantagne de
Rådmän eller Kämnerer, som deltagit i be-
slut eller annan åtgärd, hvarigenom hinder
för Domböckernes eller Protocollornes ut-
skrifvande eller afsändande blifvit vålladt.

2:o Att i dem bland dessa städers Råd-
stufvuRätter, der MagistratsSecreterare eller
StadsNotarie finnes, samt i de Kämners-
Rätter, hvilka äro med Notarie försedde,
Borgmästare och MagistratsSecreterare eller
StadsNotarie, till hälften hvardera, samt
KämnersPræses och KämnersRättsNotarie,
äfven till hälften hvardera, skola för ofvan-
berörde böter ansvara.

3:o Att i de öfriga af samma städers
RådstufvuRätter, Borgmästare ensam, och
i de KämnersRätter, som ej hafva Notarie,

KämnersPræses ensam, skall böterna erlägga, och

4:o Att de i sistberörde Kongl. Bref utsatte så kallade Dagaböter för olagligt dröjsmål med insändande af Intecknings-, Äktenskapsförords-, Uppbuds- och Lagfarts- samt Förmynderskaps-Protocoller hädanefter ej må beräknas för längre tid än tre månader från den dag, inom hvilken protocollerne bordt vara till HofRätten inkomna, ehvad dröjsmålet dessförinnan blifvit hos HofRätten åtaladt eller icke, utan skola de försumlige derefter, genom föreläggande af lämplige viten eller annat laga äfventyr, tillhållas att sin pligt härutinnan fullgöra.

Efter Högste Domstolens och StatsRådets hörande, har Jag tagit detta ämne i öfvervägande; och ehuru Jag till alla delar godkänt det af Eder framställda förslag, angående Rådmäns och Kämnerers befrielse från deltagande i skyldigheten att erlägga böter för försummadt insändande till HofRätt af Domböcker och Protocoller, äfvensom att beräkning af de stadgade dagaböter bör till 3 månader inskränkas; så har Jag likväl funnit den anmärkning emot redactionen af ifrågavarande förslag sig förete, att, sedan i sista momentet är omnämnt, att dagaböter ej må beräknas för längre tid än 3 månader från den dag, inom hvilken Protocollerne bordt vara till HofRätten

in-

inkomne, förslaget vidare innehåller följande slutmening: "utan skola de försum-
"lige derefter, genom föreläggande af lämp-
"lige viten eller annat laga äfventyr, till-
"hållas att sin pligt härutinnan fullgöra."

Då dervid icke blifvit bestämdt, hvad med laga äfventyr bör förstås, eller ens hänvisning lemnad till något visst lagrum; torde det vara att befara, det HofRätterne, genom en så beskaffad obestämd Lagförändring, ofta skulle komma i villrådighet, huru Underdomares utöfver 3 månaders tid fortsatte försummelse i berörde afseende rätteligen borde bedömas; och anser Jag, af detta skäl, Mig vara hindrad, att till Edert ifrågavarande förslag lemna nådigt bifall.

Uppå de af Eder, Gode Herrar och Svenske Män, uti underdånig skrifvelse af den 19 sistlidne Augusti, anförde skäl, har Jag, efter Högste Domstolens och StatsRådets hörande, gillat och antagit Edert uti samma skrifvelse framställde förslag, att mundtliga stämningssättet i tvistemål må alldeles afskaffas, och till den ändan 2 §. uti 11 Cap. RättegångsBalken hel och hål-
len upphävas, samt, i följd deraf, utur 7 §. i samma Capitel och Balk uteslutas orden: "Mundtelig stämning å landet bör ske
"genom Länsman eller någon af Nämnden,

"med en annan trovärdig man, som in-
"om Häradet bor; och i staden af Rättens
"tjenare."

Om hvilken Lagförändring allmän Kun-
görelse kommer att utfärdas.

Uti underdånig skrifvelse af den 19 sist-
lidne Augusti, hafven J, Gode Herrar och
Svenske Män, uppå anförde grunder anhål-
lit om utfärdande af en särskilt Författ-
ning, hvarigenom det må förklaras vara
med Lagens rätta förstånd och mening uti
14 Cap. 2 och 3 §§. MissgerningsBalken in-
stämmande:

1:o Att de uti 2 §. utsatte böter för
den, som slår sin stjuffader eller stjufmo-
der, svärfader eller svärmoder, stjufsvärfa-
der eller stjufsvärmoder, skola för hvarje
särskilt persons våldförande ådömas, så att
den, som slår både stjuffader och stjufmo-
der, skall böta tvåhundra Daler o. s. v.

2:o Att den, som slår sin stjuffader el-
ler stjufmoder, svärfader eller svärmoder,
stjufsvärfader eller stjufsvärmoder, skall,
utöfver nyssberörde ansvar, särskilt böta
för sår och slag, enligt 34 och 35 Capit-
len MissgerningsBalken.

3:o Att det i 3 §. stadgade ansvar å
den, som faller smädeord emot fader eller
moder, bör så tillämpas, att barn, som fäl-

ler smådeord emot både fader och moder, och derföre på en gång lagföres, skall i ena bot straffas med fyratio par spö, trettio par ris eller tjuguåtta dagars fängelse vid vatten och bröd.

4:o Att de i samma §. stadgade böter för den, som faller smådeord emot stjuvföräldrar eller svärföräldrar, skola särskilt åläggas den brottslige för hvar och en af desse personer, emot hvilken förseelsen sker, så att den, som faller smådeord emot både stjuvfader och stjufmoder, skall böta etthundrade Daler, o. s. v.

5:o Att således den, som begår ett eller flera af de i dessa Lagens rum omförmälte brott emot särskilte personer, skall för hvardera brottet till det i Lagen utsatte ansvaret dömas; dock så, att hugg och slag samt smådeord emot en och samma person icke med särskilt straff belägges, utan ansvaret för smådeordet, i thy fall, anses vara i ansvaret för våldet inbegripet, samt att, der förvandling af böter skall ske, Lagens stadgande om högsta kroppsplikt icke öfverskrides.

Hvad J sålunda i underdånighet föreslagit, har Jag, efter Högste Domstolens och StatsRådets hörande, tagit i öfvervägande, och dervid väl med Eder instämt uti enahanda omdöme, angående rätta förståndet

af ifrågavarande Lagens rum; men funnit följande anmärkningar emot den af Eder föreslagne redaction till Lagförklaring sig förete, nemligen:

1:o Att uti 2 punkten föreslås, att, vid tillfälle af det brott, som i 2 §. af 14 Cap. MissgerningsBalken omtalas, den brottslige skall, utom de der stadgade böter, dömas för *sår och slag*, enligt 34 och 35 Capitlen samma Balk, hvaraf skulle följa, att slag, *äfven utan åkomma*, borde ådraga ansvar, både enligt 14 och 35 Capitlen, hvilken dubbla bestraffning synes icke böra äga rum, enär sjelfva slaget, utöfvadt emot de i 14 Cap. 2 §. omnämnde personer, just är det som innefattar den gröfre brottslighet, om hvilken nyssberörde §. handlar, och

2:o Att då uti 3 punkten föreslås, att det uti 14 Cap. 3 §. MissgerningsBalken stadgade ansvar å den, som fäller smädeord emot fader eller moder, bör så tillämpas, att barn, som begår dylikt brott emot både fader och moder, och *derföre på en gång lagföres*, skall i ena bot straffas med högsta kroppsplikt, har, genom denna uppställning af förslaget, detsamma erhållit en inskränkning, hvarigenom komme att saknas föreskrift för den händelse, att, sedan den brottslige emot endera af föräldrarne blifvit straffad, han derefter tilltalas och sakfålles för dylik förseelse emot den andra af dem, begången innan den förra be-

straffningen blifvit verkställd, i hvilket fall, vid den föreslagne lydelsen af Lagbudet, tvetydigt kunde anses, antingen den brottslige, såsom icke på en gång lagförd för bägge förbrytelserne, borde vara fri från annat ansvar, än han redan undergått, eller ånyo lika straffas, eller ock, hvilket tvifvelsutän vore med de i andra Författningar lagde grunder öfvensstämmande, beläggas med det ansvar, som, vid beräkning af det förra straffet, utgör fyllnaden i högsta kroppsplikt.

Enär likväl den förbättring i redactionen af omförmälte Lagförklaring, som i anledning af berörde anmärkningar synes erforderlig, icke kan tillvägabringas utan genom Contra-proposition, hvars framställande, med afseende å Riksdagens snart förestående slut, tiden nu icke medgifver, och de ifrågavarande Lagrummen icke äro så otydliga, att Domaren, med fästad uppmärksamhet å Lagens på andra ställen uttryckte mening, kan sakna tillräcklig ledning, för att desamma rätteligen tillämpa; finner Jag icke skäl att för närvarande, och då Förslag till förbättrad CriminalLag i allmänhet är af LagCommittéen utarbetadt och färdigt att till närmare granskning företagas, såsom gällande Lagförklaring antaga Edert i detta ämne nu framställda Förslag; dock varder detsamma nu öfverlemnadt till LagCommittéen, för att vid den skeende

granskningen af det allmänna Lagförslaget tagas i öfvervägande.

Uti skrifvelse af den 10 sistlidne September, hafven J, Gode Herrar och Svenske Män, i underdånighet anført, att Eder uppmärksamhet blifvit fästad derå, att Lagen i 17 Cap. 8 §. RättegångsBalken tillåter, att vittne, emot hvilket anföres jäf, som ej genast kan fulltygas, icke dess mindre må, vid domstol å Landet, under förbehåll af jäfsrätt, för dödsfalls skull, edeligen afhöras, men deremot bjuder, att, om en sådan jäfs-anmärkning göres vid domstol i Stad, Domaren skall förelägga viss dag till jäfvets bestyrkande; och då den grundsatts, hvilken i omförmälte lagrum är antagen för den händelse, att mot vittne vid Domstol å landet göres jäf, som ej straxt kan bevisas, efter Eder tanke, bör följas äfven vid Domstol i Stad, så att, då omständigheter, som kunna utesluta en person ifrån vittnesmål, icke genast ledas i bevis, Domstolen, så väl i Stad som å Landet, skall, på sätt Lagen nu tillåter endast vid domstol å Landet, anställa vittnesförhöret, med öppen rätt att pröfva verkan af vittnets berättelse, sedan tid till den anmärkta omständighetens bestyrkande blifvit lemnad; hafven J ansett Eder böra i underdånighet föreslå, det 8 §. af 17 Cap. RättegångsBalken måtte erhålla följande förändrade lydelse:

"Gör man jäf, men kan det ej med
"fullt bevis fästa, ändå att skäl eller om-
"ständigheter företes, som det jäf styrka;
"då skall vittnet höras; men Rätten pröfve,
"när dom i saken gifves, hvad verkan vitt-
"nets utsago äga må. Nu är den, som jäf
"gör, ej beredd att sina bevis genast före-
"te; varde ock då vittnet hördt, och lägge
"Rätten honom, som jäfvet gjort, viss tid
"före att det bevisa. Gitter han jäfvet med
"fullt bevis fästa, vare vittnesmålet ogildt;
"hafver han ej fullt bevis, pröfve Rätten
"hvad verkan det äga må."

Efter Högste Domstolens och StatsRå-
dets hörande, har Jag funnit godt att bi-
falla den af Eder sålunda föreslagne Lag-
förändring, hvarom Allmän Kungörelse kom-
mer att utfärdas.

Sedan Högste Domstolen och StatsRå-
det blifvit hörde, har Jag funnit godt an-
taga och bifalla följande af Eder, uti skrif-
velse af den 23 sistlidne September, i un-
derdånighet framställde Förslag till förkla-
ring öfver 5 och 6 §§. i 23 Cap. Rätte-
gångsBalken:

"Med Lagens rätta förstånd och mening
"i dessa rum instämmer, att, vid omröstan-
"de till dom, alla Rättens Ledamöter, som
"i omröstandet böra taga del, skola, vid
"samma tillfälle, i den ordning Lagen stad-
"gar, sina meningar yttra; till hvilken ända,

"så snart läsningen af handlingarne är slutad, och saken så beredd, att den kan till öfverläggning och afgörande företagas, den Ledamot, som anser sig behöfva rådrum att, för sakens vikt, sig nogare betänka, skall, innan omröstning börjas, sådant till Rättens Protocoll anmäla, i hvilket fall omröstningen uppskjutes och handlingarne till honom öfverlemnas. Begäres rådrum af 2 eller flere Ledamöter, då öfverlemnas handlingarne först till den af dem, som ytterst sitter, och derpå, när han till Rätten handlingarne återställer, till den i ordningen närmaste, o. s. v., hvilket hvarje gång i Protocoll antecknas; och bör, sedan alla de Ledamöter, som det äskat, sålunda af handlingarne haft del, samt fått begagna den i Lagen medgifna betänketid, omröstningen genast åter, efter hållen öfverläggning, i föreskrifven ordning för sig gå, utan att ytterligare uppskof dermed till en annan Rättegångsdag för någon Ledamot må äga rum.

Om hvad jag sålunda i detta ämne, gemensamt med Eder, beslutat, kommer allmän Författning till vederbörandes efterrättelse att utfärdas.

Med afseende å de olägenheter, som uppkomma genom fångars forslande från en ort till en annan, i följd af uppgifter om brott af en och samma person å särskilda ställen begångne, hafven J, Gode

Herrar och Svenske Män, uti skrifvelse af den 28 sistlidne September, i uunderdånighet framställt Förslag till en Författning af följande lydelse:

"Med ändring af stadgandet i 10 Cap. 21 §. 2 Mom. Rättegångsbalken, att den, som till flera missgerningar å särskilda orter sig skyldig gjort, bör derföre dömas der gröfsta brottet är begånget, samt med upphäfvande af ej mindre Kongl. Brefvet den 29 Julii 1812, angående förklaring af nyssberörde Lagrum, än ock Kongl. Kungörelsen den 18 December 1823, huru förhållas bör, då emot redan dömda personer yppas brott, hvarom ransakning till förene icke varit anställd, varder härigenom förordnadt:"

"1:o Den, som för olika brott vid flere Domstolar undergått ransakning, må slutligen dömas af den Rätt, der han sist lagföres, utan afseende på brottens mer eller mindre grofva beskaffenhet."

"2:o Bekänner häktad person, som för brott under tilltal står, och ännu ej slutligen dömd blifvit, att han utom Domsagan eller Länet föröfvat annan missgerning, för hvilken han ännu ej är tilltalad eller dömd, eller gifver ransakningen der till anledning, och är han ej redan förvunnen till brott, hvarå dödsstraff eller högsta kroppsligt bör följa, då må på Domarens pröfning bero, huruvida, innan den

"tilltalade förvises till ransakning vid Dom-
"stol i den ort der brottet uppgifves vara
"begånget, upplysning om brottets verklig-
"het och tillvarelse skall genom skriftvex-
"ling med vederbörande sökas."

"3:o Är den tilltalade redan till döds-
"straff eller högsta kroppsplikt saker an-
"sedd, då skola ock upplysningar om det
"erkända eller eljest yppade brottets verk-
"lighet och beskaffenhet, jemte målsägan-
"dens yttrande infordras; och åligger det
"sedan Domaren, som sist dömt, att be-
"stämma, huruvida ytterligare ransakning
"må företagas, eller om den brottslige bör
"till det straff, hvartill han redan blifvit
"dömd, genast befordras."

"Yrkar målsäganden, att ransakning om
"det erkända eller eljest yppade brottet skall
"anställas, eller är brottet sådant, att derå
"följer högre ansvar än det, hvartill den
"tilltalade redan är skyldig ansedd, eller
"företer sig anledning, att medbrottslige fin-
"nas, som genom ransakningen kunna upp-
"täckas; varde då, genom Konungens Befall-
"ningshafvandes föranstaltande, sådan ran-
"sakning företagen; men ej skall den brotts-
"lige till sådan ransakning inställas, med
"mindre så är, att Domaren, som ransak-
"ningen förrättat, det nödigt pröfvar; utan
"må ransakning i den brottsliges frånvaro
"för sig gå; hvarefter ransaknings-protocol-
"let genom Konungens Befallningshafvandes

"försorg, tillställes den brottslige i häktet,
"der han förvaras, och tillfälle honom lem-
"nas att sig förklara, innan i saken slute-
"ligen dömes."

"4:o Uppgifver fånge, som för mord,
"rån, stöld eller annan grof missgerning å
"fästning eller allmän arbetsinrättning, på
"längre eller kortare tid, insatt är, att han,
"innan han dömd blef, föröfvat brott, för
"hvilket han ännu ej undergått ransakning,
"eller yppar sig eljest anledning till ett så-
"dant förhållande; då skall underrättelse
"om brottets verklighet i vanlig ordning
"inhemtas. Finnes brottet hafva skett, och
"fordrar målsägande, att ransakning derom
"vid vederbörlig domstol anställes; eller
"anser Konungens Befallningshafvande i den
"ort, der brottet är begånget, den brotts-
"liges fällande skola föranleda förhöjdt an-
"svar å honom, eller ransakningen med-
"föra upptäckt af andra i brottet möjligen
"invecklade personer; varde ock då, genom
"Konungens Befallningshafvandes föranstal-
"tande, ransakning företagen; men ej skall
"fången till den ransaknings undergående
"utlemnas, derest icke Domaren yrkar hans
"inställande, utan förfares på sätt i näst-
"föregående punct är förordnad."

"5:o Öfver förnekad ransakning äge ej
"den brottslige besvär anföra."

Sedan Högste Domstolen och StatsRå-
det blifvit i detta ämne hörde, har Jag

tagit detsamma i öfvervägande, och funnit Edert ifrågavarande Förslag till Lagförändring hufvudsakligen hvilat på antagande deraf, att ransakning i brottmål skulle kunna äga rum i den tilltalades frånvaro, med rättighet likväl för den sistnämnde att af undersökningen erhålla del, innan dom i målet meddelas. Ett så beskaffadt rättegångssätt anser jag icke kunna godkännas, såsom stridande emot den i Sveriges Lag i allmänhet uttryckte grundsatts, att den anklagade äger rättighet att ransakningen öfvervara, en grundsatts, hvilken synes vara så mycket nödvändigare att iakttaga, som ransakningens hufvudsakligaste föremål: att få sanna förhållandet utredt, skulle, genom den tilltalades frånvaro, i de fleste fall betydligt förfelas. Uppå detta skäl, och då Edert Förslag i öfrigt egentligen innefattar endast en förändrad redaction af de i ämnet förut meddelade stadganden, hvilka, rätt tillämpade och iakttagne, äro tillräckliga för vinnande af de dermed åsyftade ändamål, har Jag funnit Mig sakna anledning att till Edert berörde Lagförslag lämna nådigt bifall.

Uti skrifvelse af den 19 sistlidne October hafven J, Gode Herrar och Svenske Män, uppå anförde skäl, i underdånighet föreslagit, att den i Kongl. Förklaringen den 14 Maji 1805, rörande Lagfart å fast egendom, befintliga föreskrift, angående

ovillkorligt uppvisande inför Domstolen af de handlingar, hvilka styrka förre ägarens åtkomst, måtte förändras till följande lydelse:

"Enär Lagfart sökes, böra de handlingar, som styrka förre ägarens åtkomst, uppvisas, samt innehållet deraf i Lagfarts-Protocollet antecknas. Kunna icke sådane handlingar företes, då må förre ägarens åtkomst, genom annan laglig bevisning, styrkas."

Efter StatsRådets och Högste Domstolens hörande, har Jag tagit detta ämne i öfvervägande; och då i fråga om äganderätt till fast egendom erfordras den yttersta fullständighet i bevisningen, hvarföre ock Lagen stadgar, att alla afhandlingar om fastighet skola skriftligen upprättas, samt tillförlitligheten af annan bevisning än den, som genom företeende af skriftliga handlingar kan åstadkommas, oftast blefve ganska svår att bedöma, särdeles som den ena parten, eller den möjligen varande rätta ägaren till fastigheten, dervid icke är tillstädes, och dessutom emot Edert ifrågavarande Förslag förekommer, att detsamma icke utmärker beskaffenheten af den lagliga bevisning, som, till styrkande af förre ägarens åtkomst, finge åberopas och antagas, eller ens hänvisar till något visst lagrum, som i sådant afseende borde tjena Domaren till esterrättelse; så har Jag funnit Mig

icke äga skäl, att till berörde föreslagne Lagförändring lemna nådigt bifall.

Uti skrifvelse af den 19 sistlidne October, hafven J, Gode Herrar och Svenske Män, i underdånighet anmält, att J, vid förehafd granskning af hittills gällande Författningar om föryttrande af Bankens pantter genom BancoAuction, funnit det vara mest lämpligt och syftesenligt, att Bankens fordringar emot fast pant indrivas i vanlig utsökningsväg, öfverensstämmande med Allmänna Författningar i dessa hänseenden; hvarföre J, med upphäfvande af de särskilta Författningarne angående BancoAuctioner å fast egendom, för Eder del, beslutit, att BancoStyrelsen, enär stadgad inbetalning å in-tecknad fordran, efter föregången anmaning, uteblifver, må äga hos Konungens vederbörande Befallningshafvande söka handräckning till den in-tecknade fastighetens utmätning och försäljning, på sätt Lag och Författningar i allmänhet föreskrifva; dock att, i händelse den utmätta fastigheten icke vid första eller andra Auctionen uppgår till Bankens hela fordran, BancoStyrelsen då må kunna bestämma, hvar ytterligare skeende Auction skall för-rättas, antingen å LandsCancelliet eller å Tingsstället i det Härad eller Tingslag, hvar-est egendomen är belägen; förblifvande det Konungens Befallningshafvandes pligt, då handräckning till fastighets utmätning af Ban-

ken äskas, att den skyndsamt meddela: att tillse, det Bankens säkerhet varder i allo iakttagen, och att, i enlighet med Kongl. Kungörelsen den 22 December 1818, vid dylika executiva försäljningar, vid ansvar, likaledes tillse, ej allenast att egendomen icke bortgår under Bankens fordran, om hvars belopp till auktionsdagen tidig uppgift dessförinnan bör, på anfordran, från Banken meddelas, utan ock att salubref icke utfärdas förr, än med Bevis från Banken styrkes, att nämnde fordran blifvit till fullo liqviderad, eller angående lånets omsättning på köparens namn med Banken öfverenskommit; äfvensom Konungens Befallningshafvade borde, i de fall då en å Bankens fastighetspant utlyst executiv Auction på en eller annan grund varder af dem inställd, med näst derefter afgående post till Banken insända Utdrag af det vid tillfället å LandsCancelliet deröfver förda Protocoll; å hvilket Edert sålunda fattade beslut J begärt Min nådiga stadfästelse.

Efter Högste Domstolens och StatsRådets hörande, har Jag funnit godt samtycka till Eder berörde begäran, i följd hvaraf Allmän Kungörelse om den sålunda stadgade förändringen kommer att utfärdas.

Efter Högste Domstolens och StatsRådets hörande, har Jag sluteligen funnit godt lemna bifall till Edert, uti skrifvelse af den

19 sistlidne October, i underdånighet framställde Förslag, att Lagens föreskrifter om fordringars bevakande i concurs och efter årsstämming icke må lämpas till sådane från Banken emot pant utgifne af särskilt beskaffenhet varande Lån, för hvilka gäldenär icke aflemnar någon förbindelse, utan deremot sjelf af Banken erhåller ett Bevis eller så kallad Pantsedel; kommande Allmän Kungörelse härom att i vanlig ordning utfärdas.

Jag förblifver Eder, Gode Herrar och Svenske Män, med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen.

CARL JOHAN.

Välborne, Ädle och Vålbördige, Ärevördige, Vördige, Vållärde, Äreborne, Förståndige, Vålaktade, Hedervärde och Redlige, Gode Herrar och Svenske Män!

Till svar å den Proposition om en ny Stängselförordning, som Jag, under den 31 December sistlidet år, till Eder aflåtit, hafven J, Gode Herrar och Svenske Män, genom underdånig skrifvelse af den 30 sistlidne Julii, förklarat Eder för det närvarande hafva funnit betänkligt, att antaga de i berörde nådiga Proposition föreslagne hufvudsakliga förändringar i nu gällande Lagstad-

stadganden om Stängsel-skyldigheten; hvar-
dan J alltså i underdånighet anhållit, att
pröfningen och deraf följande antagande el-
ler icke-antagande af det utarbetade För-
slaget till ny StängselFörordning måtte få
hvila till Rikets Ständers nästa sammanträ-
de, samt att Förslaget emellertid, jemte Hög-
ste Domstolens deröfver afgifne utlåtande
och LagCommittéens bifogade motiver till
5 Cap. ByggningsBalken i nya CivilLag-
Förslaget, måtte på allmän bekostnad tryc-
kas, samt lämpliga antal Exemplar deraf
öfverlemnas till Länens HushållsSällskap,
för att, genom dessas försorg, komma All-
mänheten tillhanda och blifva af densam-
ma kände.

Med bifall till hvad J sålunda i under-
dånighet framställt, har jag velat samtycka,
att med pröfningen af ifrågavarande För-
slag till ny StängselFörordning må till nä-
sta Riksdag få anstå; äfvensom Jag, i an-
ledning af hvad J derjemte i underdånig-
het föreslagit, i nåder har förordnat, att
1200 Exemplar af samma Förordnings-För-
slag, jemte Högste Domstolens deröfver af-
gifna utlåtande, LagCommittéens motiver
till 5 Cap. ByggningsBalken i nya Civil-
Lag-Förslaget, och Min i ämnet aflätne nå-
diga Proposition, skola på allmän bekost-
nad tryckas, samt 50 Exemplar deraf till
hvarje Län afsändas, för att, genom Lä-

nens HushållsSällskaps försorg, der sådane Sällskap finnas, och i annat fall af Konungens Befallningshafvande, till upplyste och kunnige Landtmän samt Stadsboer inom Län-
nen utdelas. Derjemte och för att erhålla än ytterligare upplysningar rörande lämpligheten af berörde Förslag i alla dess delar, hafva HushållsSällskaperne, och der sådane ej äro, Konungens Befallningshafvande, blifvit i nåder anbefallde, att efter noga granskning af samma Förslag, med deras underdåniga utlåtanden deröfver tidigt före nästa Riksdag inkomma.

Jag förblifver Eder, Gode Herrar och Svenske Män, med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen.

CARL JOHAN.

Höglofl. Ridderskapet och Adeln åtskiljdes klockan tre qvart till 2 eftermiddagen.

In fidem Protocolli,

O. J. Lagerheim.

Thorsdagen den 7 Januarii 1830.

Plenum klockan half till 6 Eftermiddagen.

Föredrogs ånyo ExpeditionsUtskottets den 31 sistlidne December under N:o 306 aflåtna, och den 4 dennes e. m. på bordet lagde, Memorial, angående den till Kongl. Maj:t afgående underdåniga Skrifvelse, rörande regleringen af Allmänna Indragnings-Staten; Och fann Ridderskapet och Adeln, uppå derom af *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* gjord proposition, att berörde Memorial, som icke erfordrade någon åtgärd af Ridderskapet och Adeln, borde läggas till handlingarne.

Då nu ånyo föredrogs ExpeditionsUtskottets den 2 dennes under N:o 311 aflåtna, och den 4 derpåföljde e. m. på bordet lagde, Memorial, i anledning af återremiss utaf Utskottets under N:o 293 förut meddelde Förslag till Rikets Ständers underdåniga Skrifvelse, angående förhöjdt Hyresanslag för Landshöfdinge-Residenshuset i Hernösand; fann Ridderskapet och Adeln för godt, att, under gillande af hvad ExpeditionsUtskottet uti nämnde Memorial yttrat, Utskottets ofvanberörde Förslag till Rikets Ständers underdåniga Skrifvelse godkänna.

Vid förnyad föredragning af ExpeditionsUtskottets den 2 dennes under N:o 313 aflåtna, och den 4 derpåföljde e. m. på bordet lagde Memorial, med öfverlemnande af Utskottets under N:o 312 afgifne Förslag till Rikets Ständers underdåniga Skrifvelse, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, om ytterligare anslag af allmänna medel till Götha Canalbyggnads fullbordande; fann Ridderskapet och Adeln för godt, att, under gillande af hvad ExpeditionsUtskottet uti nämnde Memorial yttrat, Utskottets ofvanberörde Förslag till Rikets Ständers underdåniga Skrifvelse godkänna.

Grefve *Brahe, Magnus*, anförde skrifveligen:

Då de sammansatta Stats- och Ekonomi-Utskottens Utlåtande angående Beklädnads- och BeväringsDirectioners inrättande inom Rusthålls-Regementen och Corpser för några dagar sedan föredrogs, anhöll jag att i anledning af Grefve Horns vid tillfället afgifne anförande, framdeles få yttra mig, emedan jag då vid detsammans hastiga afhörande tyckte mig finna, att det innebar åtskilligt, som, ägande gemenskap med hufvudfrågan i Utskottens Utlåtande, före dennes närmare handläggning vore angeläget att besvara; men vid genomläsandet af detta dictamen finner jag Grefvens framställningar, ehuru i flera afseenden visserligen af

nyttig syftning, likväl ej verkställbara för det närvarande, och ägande mindre gemenskap med hvad Utskotten egentligen föreslagit till RiksStåndens afgörande.

Grefve Horn anför sjelf, att han anser utan ändamål att ingå i bevisning: *det Indelta Cavalleriet borde reduceras, såsom varande, för vår tid, den dyraste och otjenligaste inrättning i sitt slag.* Jag delar så mycket heldre denna Herr Grefvens åsigt, som det väl blir svårt, om ej omöjligt, att åstadkomma de medel, som erfordrades för att sätta allt indelt Cavalleri på värfvad fot; och lyckades man äfven häri, så blefve det måhända ganska problematiskt, huruvida den, genom en sådan reduction inflytande, Vacance-afgift, i en framtid blefve tillräcklig att uppfylla det påräknade ändamålet, i anseende till de förändringar som hästprisens, och de för Cavalleriets bestånd erforderlige öfrige effecters, stegrande möjligen kunna förorsaka. Grefve Horns skäl, att ej för närvarande göra gällande dess önskan, att söka medverka till en annan organisation af IndelningsVerket, synes mig ej blifva en anledning till uppskjutande med särskild framställning till de Rustande rörande öfverenskommelse i afseende på något jemnande af deras skyldigheters utgörande, äfven *under krigstid.* En sådan åtgärd tror jag vore af verklig nytta, och jag vet, att den äfvenledes utgjort föremål för

Styrelsens undersökningar, samt således är förberedd; ehuru jag är af Grefve Horns opinion, att vissa af de utaf Utskotten derom föreslagne vilkor torde kräfva ändring, som sannolikt bäst åstadkommes, om, (enligt hvad jag hemställde, då frågan sista gången discuterades) hos Konungen begäres, att Hans Maj:t, vid propositionen till de Rustande, ville reglera detaillerna, enligt hvad de Rustandes sanna fördel, Truppens tjenstbarhet, och locala omständigheter kunna påkalla.

Jag delar icke Utskottens tvekan, att söka bestämdt bidraga till de af Motionären föreslagne Remonterings-Directioners organiserande. För min enskildta del tror jag, att om dessas förvaltning vore oberoende af förvaltningen af Beklädnads- och Beväringsbidraget, skulle de blifva af gagnande egenskap så väl för de Rustande som för tjensten. Jag anser till och med ganska verkställbart, att desse Directioner kunde föranstalta om hästens *underhåll* utan ökad kostnad, i längden, för de Rustande, hvarigenom desse skulle undgå mycket besvär, och missförstånd dem samt Befäl och Ryttare emellan skulle undvikas. En önskan från Rikets Ständer i den delen borde naturligtvis vara ett ytterligare skäl, att öfvertyga de Rustande, vid sakens framställande till dem, om förslagets fördelar.

Grefve Horn synes ogilla sättet, hvarpå

persedlar underkastas cassation vid Generalmönstring. Svårligen tror jag man kan åstadkomma något tjenligare, ty det har just införts på grund af anförd klagan rörande de partiella Cassationerne. Hvad i öfrigt den så mycket och obilligt omnämnda godtyckligheten i behandlingen af de Rustandes angelägenheter vidkommer, så, och då den värde Talaren ej anför, *hvilka* tilldragelser i sådant fall föranledt dess klander, och han dessutom nogsamt lär hafva sig bekant, huru man bör förfara för att göra klagan gällande, till vinnande af upprättelse, om någon orättvisa vore begången, anser jag olämpligt att nu med detta ämne upptaga Ridderskapets och Adels tid. Jag tror likväl, att opartisk undersökning af det omnämnda så mycket stegrade så kallade prålet å uniformer, skall lemna helt andra resultat än hvad Herr Grefven anför, och tvertom öfvertyga, att senaste åtgärder i den delen afse besparingar. De befarade olägenheterne af att förvara Munderingspersedlarne hos någon af Rusthållarne, förmodar jag vid närmare skärskådande ej skola anses af så menliga följder; ty om detta sätt ej begagnades, vore väl ej annan utväg, än att förvara Regimentets tillhörigheter å *Förråd* eller *Magasin*, och de högst känbara förluster, i händelse af eldsvåda eller stöld, man då för hela Regimentet vore underkastad, är lätt att inse, förutom den ökade kostnad, som Truppens marche,

hvilken ibland skulle komma att räcka flera dagar till persedlarnes afhämtning och in-lefverering, Förrådsbetjeningens aflönande, samt afskrifningar för oförmodade skador och förskämningar, m. m., skulle medföra. Erfarenheten har ju dessutom i en lång följd af år besannat, att detta föreslagna förvaringssätt af munderings- och andre persedlar, begagnats utan olägenhet. Hvad anförandet i öfrigt innehåller, skulle visst kunna föranleda till vidlyftiga undersökningar och vederläggningar, men jag anser mig böra uppskjuta dermed, tills vi fått inhämta, om Utskotten anse sig, för närvarande, böra upptaga sagde framställningar till Ståndens afgörande.— Dessa mina vördsamma anmärkningar, anhåller jag måtte få till vederbörligt Utskott åtfölja Grefve Horns.

Herr *von Vegeſach, Ernst*: Jag kan vid denna fråga icke tillbakahålla en reflexion, som redan för längesedan uppstått hos mig, och som jag tror helt naturligt bör uppstå hos hvar och en, nemligen hvarföre man icke söker att afskaffa den så onödiga militairluxen att hafva indeldta Hussarer. Jag kan icke förstå, huru, i ett fattigt land som Sverige, man vill bibehålla dem, då Hussaruniformen är mycket dyrare, än Dragoners eller Chevaux legers's. Jag är deröfver så mycket mera förundrad, som jag haft tillfälle att se i Sachsen och flere andra Stater i Tyskland, huru man

afskaffat dem, derföre att Hussaruniformen är dyrare än andra uniformer, och i dess ställe förvandlat dem till Dragoner eller Chevaux legers. Det vore derföre i sanning önskeligt, att Styrelsen ville i detta afseende visa någon hushållning för de nog mycket betungade Rustande, och det är att hoppas, att en GeneralAdjutant för Arméen, med så mycken medborgerlighet, som Konungens nuvarande Rådgifvare i Commando, deruppå en gång skall fästa Styrelsens uppmärksamhet.

Herr *Bråkenhjelm*, *Pehr Reinhold*: Den siste talarens anförande styrker mig ännu mera i den tanka, jag förra gången yttrade, att det af Grefve Horn väckte ämne icke står i något sådant sammanhang med den förvarande frågan om BeklädnadsDirectionerne, att det kan anses vara deraf omedelbarligen föranledt, och jag tror ej, att det får ankomma på Utskotten att bedöma, om en motion, som är gjord efter motionstiden, får upptagas eller icke. Jag har flere gånger erfarit, att Utskotten återsänt mål, som blifvit väckte efter motionstiden, tillika med den anmärkning, att de icke inom behörig tid blifvit framställde. Huruvida detta varit rätt eller icke, lemna jag derhän; men, då frågan nu är öppen, tager jag mig friheten framställa denna fråga till Herr Grefvens och LandtMarskalkens yttrande, emedan jag anser det tillhöra

ensamt Herrar Talmän samt Constitutions-Utskottet, och ingen annan, att bedöma en sådan sak.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMaraskalken, yttrade, att, ehuru Hans Excellence nu icke kunde med fullkomlig säkerhet draga sig till minnes innehållet af Grefve Horns nyss omförmälte anförande, ville Hans Excellence dock erinra sig, att detsamma icke innefattade någon ny motion, utan egenteligen anmärkningar vid Stats- och EkonomiUtskottens under N:o 108 afgifne, och den 4 dennes f. m. till Utskotten återremitterade Utlåtande, i fråga om Beklädnads- och BeväringsDirectioners inrättande inom RusthållsRegementerne, m. m.

Friherre *Cederström, Jacob*: I afseende på frågan, om det tillhör Constitutions-Utskottet ensamt att besvara frågor, huruvida motioner, som äro väckte efter motionstidens slut, få upptagas eller icke, tror jag ej att sådant äger rum. Ty Utskotten åligger, att i anledning af alla frågor, som väckas, inom 8 dagar yttra sig, i fall de anse sig icke kunna upptaga dem; orsaken måste hämtas från Grundlagens stadganden, och kan således jemväl ligga deruti, att frågan för sent blifvit väckt.

Herr *Bråkenhjelm*: Efter det anförande af Herr Grefven och LandtMaraskalken,

som vi nu hört, skulle jag tro, att Grefve Horns yttrande delar sig i tvänne delar, nemligen anmärkningar vid Utskottens Ut-låtande och nya förslag hvad Uniforms-förändringar beträffar. Jag hemställer så-ledes, huruvida det icke i tvänne afseenden kan anses icke böra upptagas: 1:o då det innehåller tvänne ämnen, och 2:o då det är framställt efter motionstiden. Jag är icke intresserad hvarken för eller emot sa-ken, men jag är intresserad att få veta, hvilken autoritet som skall bestämma, om målet får upptagas eller icke. Jag tror detta tillhöra Talmännen och Constitutions-Utskottet.

Herr *Cederschjöld*, *Pehr Gustaf*: Hvad sjelfva formfrågan angår, så trodde jag, att remissen redan var beviljad, och då kan allt yttrande derom vara öfverflödigt. Men jag utbeder mig få göra en erinran i afse-ende på saken, hvarigenom jag kanske en-dast ådagalägger min stora okunnighet om militairväsendet. En militair har här yr-
kat, att *Hussarer skulle afskaffas i anse-ende till Uniformens dyrhet*. Det synes deraf, som vore det blott uniformen, som gjorde Hussarer. Jag trodde deremot, att det fast mera vore beväpningen, hästarnes storlek och exercicen, som bestämde det, och att Hussarer således kunde finnas utan så dyrbar uniform. Det är denna min okunnighet, som jag anhåller att i Proto-collet få förvara.

Grefve *Horn, Claës Fredrik*: Jag hade ämnat att nu mera iakttaga en fullkomlig tystnad, emedan jag trott mig hafva utvecklat de grunder, hvarpå jag bestrider förslaget, och hafva visat, att min framställning icke är främmande för ämnet. Jag har förut yttrat, men nödgas nu upprepa, att då jag vill bestämma Rusthållares fortvarande skyldigheter, måste jag tänka mig dem, som de äga för det närvarande; och då deras tillstånd nu är att beklaga, måste Utskotten tänka sig en möjlig besparing i hvad som för det närvarande är för drygt. Det är icke främmande för ämnet, att, i en underdånig anhållan till Kongl. Maj:it om åtgärder till lättnad för de Rustande, införa en underdånig begäran, att skyldigheterne måtte blifva bestämde och förvandlade till lagliga från godtyckliga. På Herr Cederschjölds yttrande får jag svara, att drägten och namnet gör intet till saken, ty allt Svenskt Cavalleri har samma Exercice-Reglemente och samma hästmål. Hussarerne blifva endast mindre tjenstbara genom deras prålände och besvärliga uniform.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken hemstälde, att Grefve Brahes ofvanberörde anförande måtte, jemte de af åtskillige Ledamöter, i anledning deraf nu afgifne yttranden, till Stats- och EkonomisUtskotten remitteras; hvilket bifölls.

Företogs till pröfning LagUtskottets den 3 sistlidne December under N:o 151 afgifne, och den 15 i samma månad e. m. på bordet lagde Utlåtande, i anledning af gjorde anmärkningar vid Utskottets under N:o 67 förut meddelde Betänkande, öfver väckt motion om inskränkning af den i 15 Cap. 5 §. ÄrfdaBalken stadgade præscriptionstid för inländsk arfvinge, hvars vistelseort är okänd m. m.

Herr *Ribbing, Arvid*: LagUtskottet säger, att det icke föreslagit någon annan ändring, än præscriptionstidens förkortande från 20 till 10 år, eller till likhet med den tidrymd, inom hvilken fordringar i allmänhet skola göras gällande. Utskottet har likväl i denna uppgift i så måtto, efter min tanka, afvikit från rätta förhållandet, att gamla lagen alldeles lemnar tiden obegränsad för en frånvarande utrikes vistande arfvinge att göra sina anspråk gällande, så vidt han kan visa sig hafva varit hindrad af laga förfall. Det är också egentligen den förändring, jag anser såsom den hårdaste, att den, hvilken icke allenast varit nog olycklig att genom laga förfall hafva varit afhållen från att återkomma till sitt fädernesland, äfven skall hafva den olyckan, att, när det lyckas honom undandraga sig detsamma, dess rättighet skall vara försvunnen att utbekomma det arf, honom med rätta tillkommer. Svenska historien

lemnar alltför många bevis på, huru det hade varit den grymmaste hårdhet mot dem, hvilka för Rikets försvar uppfodrat sig, att utestänga dem från denna rättighet, för att jag skulle tro mig, åtminstone inom detta rum, behöfva vara vidlyftig i det yrkande jag vågar framställa, att en sådan lag som denna måtte afslås.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken gjorde proposition till bifall å LagUtskottets ifrågavarande Utlåtande.

Ropades Ja och Nej.

GrefveGyldenstolpe, Anton Gabriel: Jag anhåller att få veta, om icke detta Utlåtande redan är bifallit af de 3 öfrige Stånden.

Undertecknad Riddarhus-Secreterare: Ifrågavarande Utlåtande är af de tre öfrige Stånden bifallit.

Herr Ribbing: Detta gifver mig en ökad anledning, att begära, det Ridderskapet och Adeln täcktes hylla de åsigter jag framställt.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken förnyade den af honom nyss gjorde proposition till bifall af LagUtskottets Utlåtande.

Ropades åter Ja och Nej.

Hvarefter *Hans Excellence* hemställde, om Ridderskapet och Adeln behagade afslå berörde Utlåtande.

Ropades äfven Ja och Nej.

Herr *von Hartmansdorff, August*: Man torde för jemförelsens skull böra höra, huru den nuvarande §:n lyder. Det är såsom följer: "Nu vet man hans inländske arfvinge, men ej hvar han är; tå skal arfvet under säkert förvar sättas, till thes han kommer, eller emot full borgen af fjermare lyftas. Kommer han ej inom tjugu åhr; vare från arfvet skild, ther han ej laga förfall viser." Förmodeligen är det icke något af RiksStånden, hvilket denna §. så nära rör, som Ridderskapet och Adeln. Vi böra väl hoppas att krig, sådane som Carl XII:s, icke skola hädanefter aflägsna Sveriges ungdom. Men af Ridderskapet och Adeln kan det vara många, som vilja i främmande länders tjenst utveckla de egenskaper, hvilka för Rikets försvar erfordras, och många taga nu tjenst i andra verldsdelar, särdeles America. Skulle då den, som der tjenar eller hålles fången, och icke kan bevaka sina rättigheter, varda genom det nya stadgandet skild från sin arfsrätt i fäderneslandet, så vore lagen alltför hård. Om ock de andra tre Stånden bifallit förändringen, bör likväl Ridderskapet och Adeln, ihogkommande hvad som fordom skett och än kan hända, afslå densamma.

Uppå derefter af *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMaruskalken* förnyad proposition, blef LagUtskottets Utlåtande af Ridderskapet och Adeln afslagit.

Föredrogs å nyo och remitterades till StatsUtskottet Herr Crusenstolpes, Magnus Jacob, den 4 dennes f. m. på bordet lagde motion, att StatsUtskottet måtte antingen i den blifvande Instructionen för Fullmäktige i RiksgäldsContoiret befullmyndiga dem, att i händelse af brist uti de beräknade tillgångarne för de af Rikets Ständer fastställda anslag, vidtaga erforderlige åtgärder till behofvens fyllande; eller ock föreslå Rikets Ständer, att åt Kongl. Maj:t i underdånighet uppdraga, att, i den händelse berörde tillgångar något eller några år icke förslå till *fullt* betäckande af *alla* de utomordentliga anslagen, sjelf intill nästa Riksdag i nåder pröfva deras företräde, med hänsigt till föremålens beskaffenhet och vigt; dock så, att de snmmor, Rikets Ständer för hvarje särskilt behof högst anordnat, icke i något fall må öfverskridas.

Å nyo föredrogs och remitterades till StatsUtskottet, Herr Ribbings, Arvid, den 4 dennes f. m. väckte motion, att StatsUtskottet måtte anmodas uppgifva någon utväg, hvarigenom medel kunna anskaffas, för att ersätta den brist, som kunde i StatsInkomsterne möjligen uppkomma, i händelse Kongl. Maj:t framdeles skulle finna för godt inställa Bränvinsbränningen.

Föredrogs å nyo och bifölls Stats- och BancoUtskottens den 28 sistlidne November under N:o 24 afgifne, och den 4 derpåföljde December e. m. på bordet lagde, Utlåtande, i anledning af väckte Motioner, angående företagande af en Inspections-resa å Götha Canal af visse Deputerade inom samtelige RiksStånden.

Å nyo föredrogs ExpeditionsUtskottets den 10 sistlidne December under N:o 286 aflåtne, och den 15 i samma månad e. m. på bordet lagde Memorial, i anledning af återremiss utaf Utskottets under N:o 216 förut meddelgte förslag till Rikets Ständers underdåniga skrifvelse, angående beviljadt anslag för UndervisningsVerken i Riket.

Herr *Bråkenhjelm, Pehr Reinhold*: ExpeditionsUtskottet har uti, som det synes, mindre lämpliga termer visat, att det tagit kännedom af ämnet. Jag vågar till hvar och en opartisk hemställa, om icke Ridderskapet och Adeln afgjort, att de skäl, som föranledt beslutet angående 60,000 R:dr till UppfostringsVerken, skola i den underdåniga skrifvelsen upptagas. Ett af två måste inträffa, antingen att det ena Betänkandet är identiskt med det andra, eller att de äro olika. Äro de olika, så är frågan ännu icke genom mer än tvenne Stånd af-

gjord, och måste gå till Förstärkt StatsUtskott. Är den åter afgjord, kan den icke vara det på annat sätt, än att det ena Betänkandet är identiskt med det andra. Annars har man narrat sig till ett tredje Stånds bifall. Jag tillstår, att jag i denna fråga blifvit förvånad öfver den partiskhet, som visas emot Carlberg. Det synes underligt, att det enda Läroverk, som tillvunnit sig Rikets Ständers uppmärksamhet, skulle blifva förbigånget, och väcka så mycken oginhet hos en del personer. BondeStåndet har särskilt utmärkt Carlberg, och afvaktar endast Ridderskapets och Adels inbjudning för att, så godt Gröndlagen förmår, tillhålla ExpeditionsUtskottet att följa beslutet. Jag anhåller således, att motiverne må upptagas i enlighet med Herr af Zelléns reservation.

Friherre *Cederström, Jacob*: Jag kan ej neka, att jag instämmer i Herr Bråkenhjelm's anmärkningar. Utskottet har likväl ej hyst den partiskhet, hvarom han talar; ty då Utskottet expedierade detta mål, fanns icke den anledning, som sedan förekom, och då den förekom, ansågs ändring icke vara af behofvet påkallad. För min del tror jag, att om ExpeditionsUtskottet icke framställer beslutet, såsom grundadt på de motiver, hvilka i Betänkandet äro anförde, blir ingen StatsSecreterare berättigad att tillstyrka något anslag utom den

Titel, till hvilken hela anslaget är gifvet. Dock var från första stunden detta anslag ämnadt till samtliga Tillämpnings-skolorne, så väl under 10:de HufvudTiteln, som under den 3:dje och 4:de; ty på den 4:de finnas sådane, och på den 3:dje äfven en utom Carlberg; nemligen Marieberg. Jag skulle förmoda, att denna rättelse icke bör finna motstånd hos de öfriga Stånden; och att de motiver, hvilka af alla 4 Stånden blifvit beslutade skola införas, böra uti skrifvelsen intagas. Derigenom blir Konungen i tillfälle att sjelf besluta, huruvida större eller mindre del kan användas till 10:de, till 3:dje eller till 4:de HufvudTitlarne.

Herr *Rosenblad, Bernhard*: Det är icke om sjelfva expeditionen jag ämnar yttra mig, utan om det uttryck af Herr Bråkenhjelm, att KrigsAcademien på Carlberg är den enda undervisningsanstalt, som tillvunnit sig Rikets Ständers bifall och uppmärksamhet. Jag tror icke att Rikets Ständer äga rätt, att definitift yttra ett sådant omdöme. Hvad uppmärksamheten beträffar, synes den hafva lika så mycket sträckt sig till Universiteterna, hvilka också fått ökade anslag.

Herr *Cederschjöld, Pehr Gustaf*: En Talare har ansett nödvändigt, att i expeditionen bestämdt intages KrigsAkademien på Carlberg; emedan han förmodar, att ingen

StatsSecreterare annars kunde dertill använda något af anslaget. Men om StatsSecreteraren verkligen anser KrigsAkademien för en Tillämpnings-skola, kan jag knappt föreställa mig, att han skulle kunna tveka på densamma använda en del af det för samtliga Tillämpnings-skolorna bestämde anslag.

Herr *Bråkenhjelm*: Det är blott efterlefnad af Ståndens beslut i frågan, som jag önskar. För öfrigt bör man besinna, att ehuru Tillämpnings-skolorna äro nämnda uti beslutet, är dock hela anslaget uppfördt på en HufvudTitel, nemligen för de Allmänna UndervisningsVerken, och det är uttryckligen utsatt, att samma HufvudTitel är ökad med 60,000 R:dr.

Friherre *Cederström*: Jag trodde icke det hafva undfallit Ridderskapets och Adels minne, att dessa medel anslogos till UndervisningsVerken, innan fråga uppstod att öka 10:de HufvudTiteln; men sedan detta inträffade, uppkom just nödvändigheten, att i expeditionen intaga, att de 18,000 R:drna skulle användas till Tillämpnings-skolorna, utan afseende derpå, att de tillhöra en annan HufvudTitel. Annars kan ingen StatsSecreterare, utan att ställa sig under ConstitutionsUtskottets högst vådliga anmärkningsanledning, disponera något deraf. Jag finner derföre bättre, att nu besluta, det

samtliga Tillämpnings-skolorna må få åtnjuta den del, som Konungen anser lämpligt.

Herr *Cederschjöld*: Jag skulle instämma med den sista värda Talaren, så vida i skrifvelsen vore bestämdt uttryckt, att dessa medel voro anslagna för *Tillämpnings-skolor under 10:de HufvudTiteln*. Men när det endast står Tillämpnings-skolor i allmänhet, så skulle jag, äfven som Ledamot af ConstitutionsUtskottet, icke tilltro mig att kunna klandra någon StatsSecreterare, för det han tillstyrkt en disposition till Carlberg. Deremot fruktar jag, att om man särskilt nämnde detta, men icke något annat UndervisningsVerk, en StatsSecreterare skulle kunna blifva tvåhåge, till hvilka UndervisningsVerk medlen egentligen borde användas; åtminstone skulle han lätt kunna förledas att anse Carlberg såsom det hufvudsakligaste.

Herr *Printzensköld, Axel*: På det man må kunna ordentligen granska det af ExpeditionsUtskottet afgifne, men af Ridderskapet och Adeln återremitterade, förslag till underdånig skrifvelse, anhåller jag, att detsamma måtte blifva uppläst.

Undertecknad Riddarhus-Secreterare: Ifrågavarande förslag finnes ej att tillgå i RiddarhusCantzliet. Det afskickades, med påskrift om den beslutade återremissen, till

PresteStåndet, så snart Ridderskapets och Adels beslut derom var fattadt.

Grefve *Horn, Claës Fredrik*: Jag befarar icke, hvad Friherre Cederström finner så vådligt, att, genom användande till Carlberg af en del af detta anslag, en Stats-Secreterare skulle, som han säger, ställa sig under ConstitutionsUtskottet. Men då Rikets Ständer funnit billigt att nämna Carlberg, såsom förtjenande uppmärksamhet af Ständerna, instämmer jag i saken så mycket mera, som Carlberg icke allenast är en Tillämpnings-skola, utan äfven en Elementar-skola.

Herr *von Hartmansdorff, August*: Af ExpeditionsUtskottets Memorial har Ridderskapet och Adeln förnummit, att tre Stånd godkänt ExpeditionsUtskottets förslag, sådant det är. Vi börja nu få den erfarenhet, att när ExpeditionsUtskottets Ordförande icke har någonting emot sjelfva saken, expedieras den underdåniga skrifvelsen, innan alla fyra Stånden fattat deras beslut; men har han något att deremot erindra, så hjälper det icke, om tre Stånd redan beslutat; utan då skall Ridderskapet och Adeln för tredje gången besväras med samma sak, för att upprifva beslutet. I alla fall lär det vara nödvändigt, att expeditionen jemväl uppläses, på det man måtte hafva någon grund för sin jemförelse. Der-

före och då Herr RiddarhusSecreterären icke lärer vara behörigen documenterad, anhåller jag, att saken må uppskjutas.

Friherre *Cederström*: Det personliga i Herr von Hartmansdorffs yttrande förbigår jag att besvara, såsom otillbörligt. Han borde veta, att det är Utskottets pligt, enligt Grundlagen, att icke afvakta det fjerde Ståndets beslut för den underdåniga skrifvelsens uppsättande, enär tre Stånd redan fattat deras. Här åter är blott fråga om, att rätta en expedition, till hvad den bör vara. Om expeditionen blifvit författad, innan omständigheter inträffat, som gjort ändringar deruti nödvändiga, måste ock dessa omständigheter tagas i betraktande. Efter den upplysning Herr RiddarhusSecreterären lemnat, att Löparen icke från ExpeditionsUtskottet medföljt, anhåller jag om uppskof till dess infordrande.

Herr *Printzensköld*: Då jag anser det nödvändigt att granska ExpeditionsUtskottets ifrågavarande förslag till underdånig skrifvelse, anhåller äfven jag, att frågan må få hvila på bordet.

Herr *Rosenblad*: Jag förenar mig så mycket heldre deruti, som det lärer vara en obestriddlig rätt att få de handlingar upplästa, hvilka tillhöra ett mål, som skall definitift afgöras.

Friherre Cederström: Om en expedition återremitteras från Adeln, men godkännes i de öfriga Stånden, i ovetenhet af, att en verklig misskrifning ägt rum, lär det likväl vara gifvet, att denna misskrifning i alla fall bör rättas.

Herr Rosenblad: Jag underställer vördsam, om icke Grundlagen stadgar, att tre Stånds beslut äro Rikets Ständers, och om således ExpeditionsUtskottet, eller någon dess Ledamot, kan egenmyndigt upphäfva dessa Ständernes beslut.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMaruskalken förklarade, att då flere Ledamöter begärt, att ExpeditionsUtskottets ifrågavarande Memorial måtte ytterligare hvila på bordet, komme detsamma ock att, enligt 49 §. RiksdagsOrdningen, derstädes förblifva hvilande.

Företogs till pröfning Lag- samt Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskottens den 26 sistlidne November under N:o 65 afgifne, och den 7 derpåföljde December e. m. på bordet lagde, ytterligare Utlåtande, rörande den så kallade Näringsfriheten.

Herr Rosenqvist, Fredrik Leonhard, anförde skriftligen:

Jag skulle, efter genomläsande af detta Utlåtande, vara färdig att tro, det Utskot-

ten äga en nästan öfvernaturlig förmåga att se in i framtiden; ty på annat sätt kan jag icke förklara följande tirad af Utlåtandet: "Enär åter, efter hvad till Utskottens kunskap kommit, tvenne Stånd stannat mot två i deras beslut, öfver den af Utskottet, uti Utlåtandet N:o 55, tillstyrkta förnyade underdåniga anhållan om Kongl. Maj:ts Nådiga sanction å de vid sista Riksdag föreslagne Handels- och Handtverks-Ordningar, i följd hvaraf frågan derom komme att förfalla;" då jag betraktar, att Utskotten yttrade sig på sådant sätt den 26 November 1829, och att det åberopade Utlåtandet N:o 55 (hvaröfver, efter hvad till Utskottens kunskap kommit, tvenne Stånd stannat emot två i deras beslut) ännu den 7 Januarii 1830 ligger oafgjordt på Ridderskapets och Adels bord.

Hvarifrån Utskotten hämta sin så kallade kunskap om de 2:ne Ståndens beslut, känner jag icke, men att den åt Utskotten kunskap lemnande budbäraren icke lemnat någon gärd åt sanningen, det är bestyrkt deraf, att samma Utlåtande, en månad efter Utskottens kunskap om alla fyra Ståndens beslut, ännu icke hos Ridderskapet och Adeln var föredragit.

Ett dylikt försfarande af 2:ne Rikets Ständers Utskott, hvaraf det ena för Lagarnes tolkning, och det andra för den allmänna hushållningen, lemnar onekligt til-

låtelse att fråga det senare, om icke för mycken hushållning blifvit iakttagen med sanningens utletande, och det förra, om icke Lagen och convenencen befalla att tala sanning?

I sjelfva den nu förevarande hufvudsaken instämmer jag uti den reservation Utskottens alla Ledamöter af Vållofl. Borgare-Ståndet afgifvit, och vid betraktande af det intrång, som göres en betydlig skattdragande del af Svenska Folket, om Utlåandet N:o 65 godkännes, anhåller jag om proposition till afslag å samma Utlåtande.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken gjorde proposition till bifall af Lag- och EkonomiUtskottens förevarande Utlåtande.

Ropades starka Ja, jemte några Nej.

Herr von Hartmansdorff, August; Jag är icke i tillfälle att controllera Utskottens uppgift, att två Stånd stannat emot två; men om så är, tror jag icke, att Herr Grefven och LandtMarskalken kan tillåta frågans upptagande.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken yttrade, att, enär, efter hvad Hans Excellence tyckt sig finna, Ja öfverröstat Nej, den af Hans Excellence nyss gjorde proposition blifvit, af Ridderskapet och Adeln bifallen.

Herr *Rosenqvist* reserverade sig emot Ridderskapets och Adels beslut.

Herr *von Hartmansdorff*: Då Herr Grefven och LandtMaruskalken icke yttrat sig öfver lagligheten af frågans upptagande, förmodar jag Herr Grefven och LandtMaruskalken anser den uppgift, Utskotten gjort, icke vara sann.

Herr *Ribbing, Arvid*: Utskotten yttra i deras nu förevarande Utlåtande N:o 65, såsom Herr Rosenqvist redan anmärkt: "Enär åter, efter hvad till Utskottens kunskap kommit, tvenne Stånd stannat mot två i deras beslut, öfver den af Utskotten, uti Utlåtandet N:o 55, tillstyrkta förnyade underdåniga anhållan om Kongl. Maj:ts Nådiga sanction å de vid sista Riksdag föreslagne Handels- och HandtverksOrdningar, i följd hvaraf frågan derom komme att förfalla, hafva Utskotten &c." Enligt den afskrift jag har af bordslistan, och hvilken äfven öfverensstämmer med den Herr Rosenqvist äger, är dock Utskottens sistnämnde Utlåtande N:o 55 hos Ridderskapet och Adeln ännu oafgjordt. Då Utskottens förevarande Utlåtande N:o 65 föredrogs i Utskotten till justering, ansåg jag mig icke kunna deltaga i beslutet rörande en sak, hvilken jag ej öfvervarit från början. Skulle emellertid den af mig rörande förhållandet med Utlåtandet N:o 55 nu gjorde uppgift äfven

vara enlig med Herr Grefvens och Landt-Marskalkens bordlista, vågar jag tro, att Herr Rosenqvists anmärkning förtjenar mera afseende, än att helt och hållit förbigås.

Herr *Rosenqvist*: Jag anhåller, att Herr Riddarhus-Secreteraren behagade upplysa, huruvida Utlåtandet N:o 55 är föredragit, eller icke. Om Ridderskapet och Adeln behagar besluta, att Utlåtandet N:o 65 skall anses vara afgjort, må det gerna så vara för mig; men då har ett Utlåtande blifvit afgjort, hvars resultat beror på den förutsättning, att två Stånd stannat emot två uti ett föregående mål, ehuru samma mål ännu finnes oafgjort uti det ena af bemälte Stånd.

Friherre *Cederström*: Sedan Herr Grefven och LandtMarskalcken förklarat, huru han uppfattat Ridderskapets och Adelns svar å den af honom nyss gjorde proposition, är ingenting vidare att yttra i den nu förevarande saken; men då åtskillige Talare tillvitat Utskotten oriktighet och osanning i uppgifter, får jag äran upplysa, att Betänkandet N:o 31 blifvit af Ridderskapet och Adeln återremitteradt den 4 Junii, äfvensom af BondeStåndet; samt af Preste- och BorgareStåndet bifallit den 4 Junii. N:o 55 åter, eller det nu ifrågavarande, har blifvit den 10 November af PresteStåndet afgjort, ut in Protocollo, samt af Borgare- och BondeStånden lagdt ad acta.

Herr *Rosenqvist*: I anledning af Friherre Cederströms påstående att förevarande ämne icke vidare skulle få discuterat, måste jag fästa Friherrens uppmärksamhet derpå, att, så länge något annat ärende icke är anmaldt till föredragning, kan votering begäras öfver det närvarande.

Undertecknad Riddarhus-Secreterare: I anledning af Herr Rosenqvists anhållan, får jag äran värdsamt upplysa, att Lag- och EkonomiUtskottens under N:o 55 afgifne Utlåtande, öfver gjorde anmärkningar vid Utskottens under N:o 31 förut meddelde Betänkande angående väckt fråga om utfärdande af de vid sistförflutne Riksdag af Rikets Ständer föreslagne Handels- och HandtverksOrdningar, ännu hvilat oafgjordt på Ridderskapets och Adelsn bord; emedan Ridderskapet och Adeln beslutat, att med pröfning deraf skall anstå, intill dess svar ankommit å de hos Ridderskapet och Adeln gjorde anmärkningar vid Utskottens Betänkande N:o 54 i anledning af väckte frågor om ändringar och rättelser eller tillägg så väl uti Kongl. Maj:ts Nådiga Legostadga för husbönder och tjenstehjon den 15 Maji 1805, som uti Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse angående flyttningstiden för tjenstehjon den 22 April 1819.

Herr *Rosenqvist*: Det må vara Friherre Cederström och hvem som helst obe-

tagit, att försvara Utskottens yttrande, att två Stånd stannat emot två, i det ämne Utlåtandet N:o 55 innehåller, ehuru berörde Utlåtande i ett Stånd ännu är oafgjordt. Jag kan likväl icke föreställa mig, att denna oriktiga uppgift är bindande, utan får förnya min anhållan om proposition till afslag å Utskottens förevarande Utlåtande N:o 65.

Herr *Ribbing*: Jag förmodade väl, att Friherre Cederströms upplysning, att i afseende å Utlåtandet N:o 55 två Stånd skola stannat emot två, icke var så alldeles säker, och får, sedan motsattsen i officiell väg numera blifvit upplyst, förena mig med Herr Rosenqvist.

Herr *von Hartmansdorff*: Sedan Herr RiddarhusSecreteraren, med den kraft hans embete meddelar, upplyst, att Utlåtandet N:o 55 ännu hvilar oafgjordt på Ridderskapets och Adelsn's bord, lärer Friherre Cederström böra medgifva, att Utskottets i förevarande Utlåtande gjorde uppgift, det två Stånd i afseende å förra Utlåtandet stannat mot två, är oriktig, alldenstund vi icke hafva något femte Stånd.

Friherre *Cederström*: I afseende på det nu förevarande Utlåtandets nummer har jag gjort ett misstag deruti, att jag trodde frågan vara om N:o 55; men då jag nu finner, att det är N:o 65, hvaröfver Ridderskapet och Adeln i dag beslutat, får jag

upplysa att förhållandet dermed är sådant, att N:o 65 blifvit afslagit af Preste- och BorgareStånden, men bifallit af BondeStåndet. Således, om Ridderskapet och Adeln nu bifaller Utlåtandet, stanna två Stånd emot två, och det blir icke fråga om att ingå till Kongl. Maj:t med någon ytterligare skrifvelse.

Herr *Rosenqvist*: Enligt hvad Friherre Cederström upplyst, lära Utskotten på förhand tagit för afgjort, att Ridderskapet och Adeln skulle bifalla Utlåtandet. Jag finner mig i anledning häraf pliktig att begära votering.

Herr *Tham, Wollrath*: Sedan Herr Grefven och LandtMarskalken förklarar, att pluraliteten inom Ridderskapet och Adeln bifallit Utlåtandet, och den värde Ledamoten jemväl deremot redan reserverat sig, hemställer jag, huruvida någon votering kan äga rum.

Herr *Ribbing*: Då jag icke kan dela det nöje några Ledamöter tyckas känna deröfver, att få inleda Ridderskapet och Adeln uti ett beslut, som grundar sig på oriktiga uppgifter; och jag icke kunnat utröna beskaffenheten af svaret å Herr Grefvens och LandtMarskalkens proposition, tar jag mig friheten hemställa, om icke det rimligaste vore att afslå ett Utlåtande, som är på så oriktiga grunder uppställt.

Herr *Rosenqvist*: Vi äga en full boragen i Herr Grefvens och LandtMarskalkens alltid visade handlingssätt, att votering icke af honom nekas, helst en dylik händelse icke längesedan förevarit.

Herr *Tham*: I händelse någon vidare discussion tillåtes öfver ämnet, anhåller äfven jag få anföra några ord. Jag finner väl, att Utskotten begått ett misstag uti en historisk uppgift, men detta bör icke föranleda till afslag af ett nyttigt Utlåtande. Hittills har Ridderskapet och Adeln, åtminstone dess pluralitet, icke varit för införande af några skråordningar, och jag hoppas, att Ståndet nu bibehåller denna anda, enär här blott är fråga om att personer, hädanefter såsom hitintills, skola få sälja egna tillverkningar.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalcken yttrade, att då votering blifvit begärd, hvilken Hans Excellence för sin del ansåg sig icke kunna förneka, finge Hans Excellence hemställa, om Ridderskapet och Adeln fann lämpligt, att discussionen vidare fortsattes.

Herr *Ribbing*: Då på ena sidan så mycket blifvit anfördt för Utlåtandet, torde det äfven vara skäl att besvara detta med några ord. Så vidt jag kunnat fatta innehållet, är frågan icke om införande af några skrå

skråordningar, utan allenast om utvidgning af landtmannens rättigheter. Så vidt jag vet, är det landtmannen tillåtit att förkytra alla landtmanna-producter i Städerna; men genom ett bifall till detta Utlåtande skulle jag förmoda, att ett intrång skedde i deras rätt, som äro ålagde att hålla till salu mindre partier färskt kött, och hvilka deremot hafva dryga skyldigheter sig ålagde. Jag vill icke upptaga flere exempel, ehuru många dylika kunna framställas, emedan jag tror, att Ridderskapet och Adeln redan af det anförda torde finna, det dylika utsträckningar ingalunda äro gäneliga.

Herr *Rosenblad, Bernhard*: Jag anhåller endast att få anmäla min reservation emot en votering, som företages, sedan Ordföranden förklarar målet redan vara af Ståndet afgjort, och sedan den Ledamot, som begärt voteringen, redan förut åtnöjt sig med att till Protocollet anmäla sin reservation emot det sätt, hvarpå målet blifvit afgjort.

Grefve *Gyldenstolpe, Anton Gabriel*: Jag hemställer, om det är synnerligen värdt att företaga votering i saken, när Utlåtandet redan förut är afslagit af Preste- och BorgareStånden, och saken således kommer att förfalla, i händelse två Stånd stadna emot två.

Herr *Munck af Rosenschöld, Fberhard*: Då detta Utlåtande nu är andra gången före, och således kan styckevis antagas, hemställer jag, om ej Herr Rosenqvist skulle vilja nöja sig med att Ståndet, med öfverseende af misstaget, förklarade sig i allt öfrigt bifalla Utlåtandet.

Herr *Crusenstolpe, Magnus Jacob*: Vid sidan af den reservation Herr Rosenblad afgifvit, får jag hembära min gärd af aktning och vördnad emot Herr Grefvens och LandtMarskalkens förfarande, ehuru af motsatt tanka med Herr Rosenblad.

Herr *von Hartmansdorff*: Jag anhåller, att Herr RiddarhusSecreteraren behagade upplysa, om ej Utlåtandet redan blifvit af 2 Stånd afslaget, då frågan ändock kommer att förfalla.

Undertecknad Riddarhus-Secreterare: Ifrågavarande Utlåtande har blifvit af Preste- och BorgareStånden afslagit. Bondeståndet, som bifallit Utskottens första Betänkande N:o 32, har äfven gillat det i senare Utlåtandet N:o 65 föreslagne tillägg.

Herr *von Hartmansdorff*: På grund af den nu erhållne upplysningen, och då någon skrifvelse i ämnet ändock icke kommer att till Kongl. Maj:t afgå, hemställer jag, om icke Herr Rosenqvist skulle vilja afstå från den begärde voteringen.

Herr *Rosenqvist*, iakttog tystnad.

I anledning hvaraf *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* framställde följande Voterings-proposition:

Den, som bifaller Lag- och Ekonomi-Utskottens ytterligare Utlåtande, rörande den så kallade Näringsfriheten, voterar

Ja;

Den det ej vill, voterar

Nej;

Vinner *Nej*, anses Lag- och Ekonomi-Utskottens berörde Utlåtande hafva blifvit af Ridderskapet och Adeln afslagit.

Herr *Bråkenhjelm, Pehr Reinhold*: I stöd af det skäl Herr von Hartmansdorff senast uppgifvit, anhåller jag, att Herr Grefven och LandtMarskalken tacktes hemställa till Herr Rosenqvist, att han måtte afstå från votering, emedan den ej tjänar till något.

Herr *Munck af Rosenschöld*: I händelse af votering anhåller jag, att propositionerne måtte blifva sådana, att en hvar kan svara antingen Ja eller Nej till desamma. Herr Tham och jag vilja bifalla Utlåtandet i hufvudsaken, men kunna ej gilla det historiska misstag, som blifvit begånget. Vi sålunda bifalla ej Utlåtandet i sin helhet, ej eller afslå det i sin helhet.

Herr *Ribbing*: Jag anhåller om proposition till afslag å Utlåtandet, ty vi kunna då möjligen undvika votering. Hufvudfrågan är i alla fall öppen, när den härnäst förekommer, ty ett jemkningsförslag blir då nödvändigt.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMaruskalken yttrade, att sedan den af Hans Excellence till bifall å Lag- och EkonomiUtskottens Utlåtande gjorde Proposition blifvit, efter hvad Hans Excellence tillkännagifvit, af Ridderskapet och Adeln bifallen, men discussionen derefter fortsatts, och en Ledamot begärt votering, ansåg Hans Excellence sig numera icke kunna i sjelfva saken framställa någon annan Proposition, utan finge endast förnya den af Hans Excellence nyss gjorde Voteringsproposition.

Herr *Ribbing*: Sedan Herr Grefven och LandtMaruskalken gifvit tillkänna, att proposition å afslag icke kan göras, afstår jag från begäran derom.

Herr *Rosenqvist*: Jag vill ej eller vara envis, utan afstår från votering, enär sakens resultat i alla fall blir detsamma.

Föredrogs å nyo StatsUtskottets den 5 sistlidne December under N:o 344 afgifne, och den 21 i samma månad f. m. på

bordet lagde ytterligare Utlåtande, angående användande af den till Ädelforss Guldverk lydande egendom med tillhörigheter.

Herr *Danckwardt, Magnus Georg*: Jag ber att i Utskottets förevarande Utlåtande få anmärka en contradiction. Deri föreslås, att "Herrar af Wetterstedt och Adlerbrandt skulle för sina Skatterätts-fordringar erhålla ersättning i de af dem dertill uppgifne hemman under Ädelforss efter "*Jordeboks värde*," och vidare "*till så stor del, som efter i allmänhet stadgade grunder mot fordringarne belöpa*." Med de orden efter *Jordeboks värde* kan icke menas annat, än Daler mot Daler efter Jordeboken, hvilket åter strider emot de allmänna grunderne för Skatterätts-fordringars godtgörande, enligt hvilka de hemmanen åsatte Räntedaler skola efter hvarje öres förvandling uträknas, och liqviden derefter ske, äfvensom en undersökning skall föregå för att utröna, om icke räntan å det hemman, hvori ersättningen skall ges, kan förhöjas. Då med ifrågavarande ersättnings meddelande lärers böra förhållas, som i alla andra dylika fall skett, och de allmänt stadgade grunderne dervid tillämpas, så böra derföre orden efter *jordeboksvärde* ur beslutet utgå, emedan annars tvetydighet för Kammar Collegium uppkommer vid beslutets verkställighet.

Herr *Bråkenhjelm, Pehr Reinhold*: Då

det synes som StatsUtskottet lemnat utan afseende min motion om försäljning af Ädelforss, och då jag af egen erfarenhet känner till hvilken hög grad denna egendom vanskötes, kan jag ej annat än önska att den skrifvelse, som till Kongl. Maj:t i detta afseende aflåtes, måtte blifva så stäld, att Regeringen icke råkar på någon tvetydighet. Jag instämmer med Herr Danckwardt deruti, att tvetydighet i det förevarande Utlåtandet finnes, och hemställer därför om icke propositionen kunde blifva af följande innehåll: "Att Herrar Adlerbrandt och af Wetterstedt böra för sine godkände fordringar erhålla ersättning efter Jordeboksvärde uträknadt efter Markegångsprisen Länen emellan, i de af dem dertill uppgifne hemman under Ädelforss, till så stor del, som efter denna stadgade grund mot fordringarne belöper; och att, i händelse vid liqviden en mindre brist, som dock icke får öfverstiga 9 Daler Silfvermynt, skulle uppstå, samma brist må på lika sätt med andre Skatterättsfordringar fyllas, samt att underdånig skrifvelse här om från Rikets Ständer till Kongl. Maj:t må afgå, med underdånig anhållan, att KammarCollegium må erhålla Nädig Befallning, att låta verkställigheten häraf skyndsamt besörja." Genom denna redaction tror jag alla tvetydigheter vara undanröjda, äfvensom de olägenheter, hvilkas bortskaffande min motion afsåg.

Herr *Tham, Wollrath*: Min afsigt är icke att klandra Utskottet, ty jag är öfvertygad, att det menat väl och riktigt, men jag tror, att Utskottet varit i saknad af kännedom om alla de invändningar, som göras, derest föreskriften ej blir så tydlig, att KammarCollegium icke äger någon anledning till invändningar. Jag tror, att då Ridderskapet och Adeln bifallit hufvudsaken, meningen också är att göra det så, att beslutet kan verkställas, och att icke så tillstålla, att saken skulle komma att åter till nästa Riksdag hvila. Jag anhåller att få upplysa, huru jag tror det tillgår, när Kongl. Maj:t och Kronan hafva några bytesbristfordringar; då tillgår så, att de betalas efter Jordeboksvärde, uträknadt efter Markgång, Länen emellan. Jag vet ej, hvarföre Kronan skall nyttja ett förmånligare sätt att låta liqvidera sig, än hon på andra sidan vill tillåta. I afseende på hvad Herr Bråkenhjelm anført, får jag lemna följande upplysning, att nemligen hemmanen, efter Jordeboksvärde uträknadt, skulle utgöra 26 R:dr och 27 sk. ränta, eller efter förvandling, 70 à 80 Daler Silfvermynt. De fordringar åter, som Herrar af Wetterstedt och Adlerbrandt äga, uppgå till en summa af 23 R:dr 30 sk., hvarigenom $7\frac{1}{2}$ Dalers brist skulle uppkomma. Om då dessa efter Jordeboken och Markgångsvärdet öfverblefne 7 eller 8 Daler skulle utbrytas ur de uppgifne hemmanen, så hemställer

jag, hvartill sådant skulle gagna, synnerligen när en sådan liten lägenhet ej är bebyggd. Kronan skulle då icke förlora, om Herrarne Adlerbrandt och af Wetterstedt presterade Skatterättsfordringar för dessa resterande Daler. Föröfrigt instämmer jag till alla delar med Herr Bråkenhjelm, och önskar, att Ridderskapet och Adeln ville så redigera sitt beslut, att ersättningen utgår efter Jordeboksvärde, uträknadt efter Markgångsvärde Länen emellan. En annan sak blir, om Ridderskapet och Adeln vill instämma i senare delen af Herr Bråkenhjelm's förslag, nemligen att bestämma maximum af den summa, hvilken Herrarne Adlerbrandt och af Wetterstedt utöfver sina nu ägande Skatterättsfordringar må äga rätt, i händelse sådant för hemmanens fullkomliga utlösande skulle erfordras, att i gamla Skatterättsfordringar pretera. Om Ridderskapet och Adeln skulle behaga så afgöra frågan, blefvo fordringarne betalte och hemmanen kommo åter Samhället till nytta. Förblifver åter redactionen sådan Utskottet föreslagit, eller som Herr Danckwardt önskat, torde nya invändningar och undersökningar ej uteblifva, och saken å nyo dragas under kommande Rikets Ständer, samt dessa å nyo få afgöra, om Staten skall betala hvad den är skyldig eller icke. Jag anhåller derföre om bifall till Herr Bråkenhjelm's redaction.

Herr *Danckwardt*: Det vore önskeligt, att de Herrar, som gått att yttra sig i förevarande sak, hade tagit behörig och rätt kännedom, huru med införsel i hemman för Skatterättsfordringar efter Författningarne tillgår. Herr Tham har nu, likasom då frågan första gången förevar härstädes, förblandat ersättning för Skatterättsfordringar med ersättning för frälseränte-fordringar. För desse senare slags bytesfordringar tar Kronan ersättning i räntorne å enskildtes Frälsehemman, då desse icke prestera Frälseräntefordran i qvittningsväg; men Kronan har aldrig för sine Skatterättsfordringar, som innefatta äganderätten till hemman, tagit några Frälsehemman, eller enskilt behöft lemna sådana hemman, utan denna liqvid har alltid skett på det sätt, att de enskildte köpt Skatterättsfordringar hos Kronan och dermed qvittat skulden. Kronan åter har för sine Skatterättsskulder alltid gifvit införsel i visse af sina hemman, då den enskildte kunnat uppgifva sådane, som dertill efter Författningarne varit disponible. För sådan införsels medgifvande stadgar en Författning på 1780-talet, att undersökning skall ske om hemmanet ej kan draga högre ränta, och sedan skall uträkning ske på de ömsesidiga hemmansräntorne med tillbörlig beräkning af den olika Markegången Länen emellan, hvarest liqviden skett; och så verkställes alltid ersättningen af Skatterättsfordringar. Herr Tham har påstått, att den

omnämnde undersökningen skulle draga ut i många år. Detta är aldeles origtigt; och jag har helt nyligen till handläggning haft ett dylikt mål, der undersökningen skett på några månader, såsom varande helt vanlig. En annan omständighet, som gör Utskottets förslag så mycket mer overkställbart, är, att införsel här äfven är sökt i Frälsehemman, hvilket är någonting aldeles nytt och som förut aldrig skett. Många Frälsehemman hafva icke några ordinarie räntor i Jordeboken utförde, och sådant är förhållandet med de här ifrågavarande. En ordentlig Skattläggning af desse hemman är således ovilkorligen nödvändig, innan införsel deri kan meddelas. Jag hemställer i öfrigt, om det vore skäligt, att, då Rikets Ständer tillåta ersättningen, de skulle besluta att den borde tillgå på annat sätt eller i annan ordning, än med dylika ersättningar hittills efter Författningarne tillgått. Hvad beträffar det här nu af Herr Bråkenhjelm föreslagne tillägget om tillåtelse för Herrar Adlerbrändt och af Wetterstedt, att genom ytterligare inköp af några SkatterättsDaler kunna fylla en möjligen uppkommande brist i visse af de uppgifne hemmansräntor, för att åtkomma desse hemman helt och hållit, så är intet derom att invända, derest Ridderskapet och Adeln vill lemna bemälte Herrar en ytterligare förmån och vinst på Kronans bekostnad.

Herr *Brakenhjelm*: Jag medger gerna min okunnighet i dessa Kameralmål, och således Herr Danckwardts stora företråde att kunna bedöma en sådan sak, som denna. Jag har derföre rådfört mig med en af KammarCollegii Ledamöter, som förklarar, att om Rikets Ständers underdåniga svar till Kongl. Maj:t redigeras i enlighet med närvarande Utlåtande, skulle saken ej kunna verkställas, förr än nästa Rikets Ständer ytterligare deröfver blefvo hörde. Den redaction, som jag tagit mig friheten föreslå för beslutet, är deremot uppgjord i samråd med denna KammarCollegii Ledamot och så, att han förklarar den kunna verkställas utan att ännu en gång invänta en Riksdag. Jag instämmer med Herr Danckwardt i öfvertygelsen om oformligheten af att tillåta införsel i Frälsejord; men sedan jag icke hört någon instämma i den motion jag, vid början af Riksdagen, om Ädelforss väckte, utan sett mig alldeles allena, så, heldre än att egendomen blir än ytterligare vanhäfdad och vanskött, önskar jag, att den, på hvad sätt som helst, måtte komma i enskilda händer, öfvertygad att en rättvis nedsättning af räntan beviljas, emedan hemmanen, genom en total vanskötsel, råkat i stort försämringstillstånd. Om det tillägg till beslutet, Herr Danckwardt föreslagit, redan förut genom Författningarne är stadgadt, lär det väl vara öfverflödigt att utsätta det, emedan KammarCollegium sä-

kerligen vid målets behandling kommer att följa Författningarne, då detta sålunda blir en åtgärd, som endast tillhör verkställande magten. Jag hemställer om icke beslutet må erhålla den redaction jag föreslagit.

Herr *Tham*: Jag vill endast lemna några upplysningar i afseende på den yttrade oformligheten att tillåta införsel uti Frälsejord. Af de hemman, i hvilka Herrarne af Wetterstedt och Adlerbrandt sökt införsel, är blott ett åttandedels hemman af Frälse natur, och detta har blifvit till sin ranta ansedt lika med ett Skattehemman vid namn Germunderyd, eller till 10 R:drs ranta, och således blifvit ganska högt upptaget. Jag hemställer, efter detta måls långa tidsutdrägt, då förra Rikets Ständers beslut endast derföre blifvit å nyo till oss öfverlemnadt, att det innehöll orden efter Jordeboksvärde, samt då Ridderskapet och Adeln säkerligen nitälskar derföre, att målet skall blifva rättvist afgjort och nå ett slut, om icke det vore bäst att antaga den af Herr Bråkenhjelm föreslagne redaction.

Herr *Ribbing*, *Arvid*: Då, på sätt den siste talaren anført, frågan är om att afgöra saken på ett rättvist sätt, hoppas jag Ridderskapet och Adeln icke kan ingå på hans skäl, som är att afseende icke bör göras derpå, att jord af frälse natur finnes häruti intagen, derföre att den endast upp-

stiger till ett åttendedels hemman. Lika med Herr Bråkenhjelm anser jag det oformligt att lemna införsel i Frälsejord, men då Tullgarns-räntorne haft den fördel att få införsel i Kongsgårdar, samt då, enligt 1809 års RegeringsForms 77 §., Rikets Ständer och Kongl. Maj:t gemensamt kunna meddela sådan införsel, kan jag med godt samvete i denna del tillstyrka Utskottets Utlåtande. Hvad åter angår Herr Bråkenhjelm's redactions-förslag, tror jag det icke vara af beskaffenhet att böra antagas; utan Utlåtandet, med uteslutande af de deruti förekommande orden *efter jordeboksvärde*, böra antagas; då med saken kommer att förfaras efter i allmänhet stadgade grunder, och samma ändamål vinnes. Det är icke blott frälsejorden, som skall undergå undersökning, huruvida den kan bära högre ränta, utan äfven Kronojorden. Jag kan ej tillstyrka, att man vid detta tillfälle frångår den vanliga ordningen, och kan icke dela några farhågor om långsambet i målets utförande. Just denna sak bevisar, att det är bättre att gå långsamt och säkert, än gifva anledningar till långväga efterräkningar och förfrågningar.

Herr *Cederschjöld*, *Pehr Gustaf*: Vid Utskottets Utlåtande har blifvit gjord den anmärkning, att det deruti föreslagne beslutet icke skulle vara verkställbart. En värd Ledamot, som uppgifvit förslag till

en annan redaction för beslutet, har sjelf erkänt sig vara okunnig i så väl detta, som andra Kameralmål. Vi befinna oss troligen äfven i samma belägenhet, som han. Jag skulle derföre tillstyrka bifall till Herr Danckwardts förslag, att saken blir behandlad efter *Lag och Författningar*.

Herr *Tham*: Möjligheten deraf, att de högst uppsatte Embetsmän ibland alldeles olika förstå Lag och Författningar, synes bäst deraf, att den för sina kunskaper och sin redlighet så allmänt vördade framlidne JustitiæMinistern H. E. Grefve Gyllenborg var i denna sak af alldeles motsatt tanka med Herr Danckwardt. Jag anholder, att Grefve Gyllenborgs yttrande måtte blifva uppläst, hvarefter jag begär att åter få ordet.

Sedan den begärde uppläsningen blifvit verkställd, fortfor Herr *Tham*:

Jag skulle visst icke hafva upptagit Ridderskapets och Adelsns tid med uppläsandet af Hans Excellence Herr Grefve Gyllenborgs yttrande, om icke en Ledamot mot mig åberopat en Embetsmans omdöme. Nuvarande JustitiæMinistern Hans Excellence Herr Grefve Rosenblad var äfvenledes af samma tanka som Grefve Gyllenborg. Ridderskapet och Adeln kan sålunda lika så väl tro den ena, som den andra. För min del sätter jag häldre tro till den, hvilken god-

känt skulden och önskat dess liqviderande, än till den, hvilken lagt alla möjliga hinder emot sakens afgörande. Jag kan så mycket mindre förena mig med Herr Ribbing, som ett bifall till Utlåtandet blott skulle hafva ytterligare lång tidsutdrägt till följd. Då Rikets Ständers värdighet, så väl som billighet och rättvisa fordra, att en erkänd skuld äfven blir liqviderad, tillstyrker jag bifall till Herr Bråkenhjels förslag.

Herr *Danckwardt*: Jag får först emot Herr Thams anförande anmärka, att hans uppgift, det blott $\frac{1}{8}$ mantal af de ifrågavarande under Ädelforss hörande hemman, deri Herrar Adlerbrandt och af Wetterstedt sökt införsel, vore af Frälsenatur, icke öfverensstämmer med deras egen ansökning, och att Herr Thams upplysning således icke är riktig, ty jag vill med säkerhet påminna mig att af $5\frac{1}{2}$ hemman, hvarom frågan är, ungefär 2 mantal äro Frälse. Hvad angår den upplysning Herr Tham trott sig till styrka för sitt påstående, böra meddela, om öfverläggningen inom Konungens Conseil i förevarande ämne; så bevisar denna Herr Thams citation blott, att Herr Tham å nyo förblandar sakerne, och icke rätt känner det ämne, hvarom han talar. Den öfverläggning, hvarom StatsRådets nu uppläste Protocoll handlar, angick endast frågan om hemmanens användbarhet efter Författningarne till ersättning för

Skatterättsfordringar, men alldeles icke den, efter hvilka grunder införseln eller meddelandet af ersättningen i hemmanen skulle ske. Afberörde Protocoll har Ridderskapet och Adeln likväl erfarit, att Hans Excellence Justitiæ-StatsMinistern Grefve Gyllenborg tillstyrkt, att införseln skulle verkställas *enligt gällande författningar*, och det stöd, Herr Tham af hans tanka velat hämta, för sitt yrkande, är således intet, utan bevisar deremot för riktigheten af mitt påstående. — Herr Bråkenhjelm har anført, att han af en KammarCollegii Ledamot erhållit den redaction för beslutet, hvilken han föreslagit. För min del hemställer jag, om någon klarare redaction kan finnas, än då man beslutar, att *ersättning skall meddelas på sätt, alltid skett, d. v. s. enligt gällande författningar*. Troligen skall KammarCollegium bäst förstå sig på denna redaction, då Collegium i mer än 100 år på sådant sätt lemnat ersättning för skatterättsfordringar. Jag yrkar derföre, att orden: *efter Jordeboksvärde* måtte utgå, på det att redactionen må blifva så klar och tydlig, att icke nytt krångel i saken må uppstå. Jag kan till ytterligare stöd för min tanka i detta fall anföra, att då målet år 1818 hos Rikets Ständer förevar, beviljade Rikets Ständer införsel för ifrågavarande skatterättsfordringar i *den ordning författningarne föreskrefvo*, utan att ett ord

yt-

yttrades om sjelfva grunderne derföre, eller de orden *efter Jordeboksvärde* i beslutet förekomma.

Herr *Ribbing*: Jag förmodar, att ändamålet, hvarföre Herr Tham nyss begärde uppläsning af Hans Excellence Grefve Gyllenborgs yttrande i StatsRådet, var att förena sig uti de deruti yttrade åsikter, och icke för att visa den skiljaktighet, som ägt rum emellan Konungens Rådgifvare. Herr Tham har icke uppfattat hvad som hör till denna sak. Så är t. ex. Hans Excellence Grefve Gyllenborgs yttrande alldeles enligt med Herr Danckwardts i nu förevarande fråga. Hans Excellences Utlåtande, der det angick sättet för införsels meddelande, lyder sålunda: "På alla dessa skäl skulle jag för min del tillstyrka, att sökanderne för deras godkända och nu innehafvande fordringar måtte få inrymme i så stor del af de begärde Kronan tillhörige hemman, som svarar deremot, sedan likväl, på sätt Förfatningarne i allmänhet föreskrifva, denna motsvarighet blifvit utredd." — Nu är här alldeles icke fråga om sjelfva saken, utan om verkställigheten. Det är sårande för en enskild Ledamot af detta Stånd att få sådana tillvitelser som dem Herr Tham nyligen fällt, nemligen att man velat lägga hinder i vägen för sakens utgång, och derigenom söka hindra en fordringsägare att få

sin ersättning; men jag vill förbigå det; ty det är ej ovanligt att Herr Tham så yttrar sig. Men hvad jag ej kan undgå att reservera mig emot, är, att Herr Tham yttrar sig emot en Konungens Rådgifvare, såsom skulle denne genom sine embetsåtgärder hafva lagt hinder i vägen för målets afgörande. Sådane tillvitelser borde man icke vänta sig att få höra framställas på detta rum, och jag kan ej annat än förklara dem för alldeles obehöriga.

Herr *Tham*: Att icke flere Frälsehemman än det jag uppgifvit, äro i fråga, derom är jag öfvertygad, då den förteckning, hvilken jag äger öfver samtliga ifrågavarande hemman, och på hvilken endast det jag omtalat finnes upptaget såsom varande af Frälsenatur, är enligt med Häradets Jordebok samt undertecknad af vederbörande Kronofogde. Fruktar man, att flere komma i fråga, kan man ju upptaga hemmanens namn i beslutet. Just de senare otydliga termerna i Ständernas expedition om denna fråga hafva vållat, att beslutet icke blifvit verkställt. Om Rikets Ständer nu besluta, att verkställigheten skall ske i stöd af i allmänhet gällande grunder, så kommer KammarCollegium in till Kongl. Maj:t och frågor, hvilka grunder som menas, och då blir saken åter hvilande. Hvad Jordeboksvärde vill säga, det känner deremot KammarCollegium, och jag tillstyrker därför att an-

taga Herr Bråkenhjelm's redaction, synnerligen då jag är öfvertygad, att, om Herr Danckwardts antages, målet åter kommer att hvila i fem år.

Herr *Bråkenhjelm*: Jag ingår gerna på Herr Cederschjölts jemförelse mellan Herr Danckwardts och mine camerale kunskaper. Jag ingår ytterligare på Herr Danckwardts benägenhet att lå redactionen för beslutet så tydlig som möjligt. Jag har just därför sökt hjälp i KammarCollegium, och derstädes fått min redaction uppgjord så, att saken på skyndesammaste sätt kan slutas. Mitt interesse är att slippa Kronan till granne, och befria orten från olägenheten af att hemmanen vanskötas. Det torde tillåtas mig fästa Herr Danckwardts uppmärksamhet derpå, att om Rikets Ständers beslut innehåller, att införsel skall ske efter gällande författningar, så vållas derigenom uppskof, enär Herr StatsSecreteraren sjelf medgifvit, att några författningar icke finnas om införsel i Frälsejord. Af dessa skäl hemställer jag, om icke min redaction må antagas, hvarigenom allt blifver klart.

Herr *Danckwardt*: Jag underställer Ridderskapet och Adeln, om hvad Herr Tham här omtalat rörande de hemman, som skul- le lemnas Herrar Adlerbrandt och af Wetterstedt i ersättning, kan blifva föremål för

Ridderskapets och Adelsn's pröfning, då hans uppgift är olika med den ansökning, som af nämnde Herrar, enligt Utskottets Utlåtande, blifvit ingifven, och hvori begäres flere hemman, och af dem åtminstone 2 mantal Frälse. — Herr Tham har förmodligen menat mig, med den person han uppgifver hafva lagt alla möjliga hinder i vägen mot ifrågavarande saks afgörande. Jag behöfver endast besvara detta mindre lämpliga yttrande med den fråga till Herr Tham, hvilka obehöriga hinder jag lagt i vägen för Herrarne Adlerbrandt och af Wetterstedt att vinna deras ändamål? Jag var nödsakad som Embetsman att handlägga deras sak; jag fann dem ha orätt; att de sökte vinna en fördel på Kronans bekostnad, dertill författningarne ej berättigade dem, och hvilken Rikets Ständer, endast under förmodan, att den var dermed enlig, och hvarom Rikets Ständer saknade behörig kännedom, medgifvit. Samma tanka hyste hela KammarCollegium. Jag utvecklade fullständigt mina skäl för denna tanka, och de föranledde målets vidare underställning till Rikets Ständer. Under målets behandling hos Rikets Ständer har jag icke ens talat emot ersättningsens meddelande i Ädelforss hemman; jag har blott sökt få beslutet derom sådant, att nytt krängel icke skulle uppkomma. Om Rikets Ständer, sedan de nu blifvit upplyste om sakens rätta sammanhang, vilja skänka Herrar Adlerbrandt och

af Wetterstedt desse hemman mot en Kronans fordran i värde icke svarande mot en tiondedel deraf, så är det Rikets Ständers egen sak; men min skyldighet har det varit, att framställa saken, sådan den vid tillämpning af gällande författningar sig visat.

Herr *Ribbing*: Då vi nu komma till meddelandet af proposition i ämnet, skall jag utbedja mig upplysning, huru de andra Stånden afgjort denna fråga.

Undertecknad Riddarhus-Secreterare: Borgare- och BondeStånden hafva, enligt de från de öfrige StåndsCancellierne meddelade anteckningar, resolverat ut in Protocollo, men dessa Stånds till Ridderskapet och Adeln ankomne ProtocollsUtdrag äro för närvarande icke till hands. PresteStåndet lærer ännu icke hafva afgjort målet.

Herr *Ribbing*: Det vore verkligen önskligt att hafva ProtocollsUtdragen till hands för att få veta, huruvida de andra Stånden instämt i den mening jag yttrat om saken. Jag får fästa Herr Bråkenhjelm's uppmärksamhet derpå, att i Utlåtandet icke finnes ett ord nämnt om Författningar, utan att införsel skall ske *efter i allmänhet stadgade grunder*. Detta är också det enda möjliga, ty att här beskrifva formaliteterna, deruti misslyckas vi. KammarCollegium skulle endast derigenom komma i bryderi. Som Herr Danckwardts förslag endast går

ut på Utskottets Utlåtande med uteslutande af orden *efter Jordeboksvärde*, så anholder jag om proposition derpå,

Herr *von Hartmansdorff, August*: Såsom Ledamot af StatsUtskottet har jag visserligen öfvervarit detta beslut; men då jag ej ägde erforderliga handlingar eller Kammeralkunsaker för sjelfva liquidens uppgörande, kunde jag, likasom Utskottets öfriga Ledamöter, blott tillstyrka att ersättning skulle erhållas; men om sättet och beloppet kunde Utskottet icke yttra sig, emedan sådant beror på uträkningar i KammarCollegium, hvilka det bättre än någon annan förstår. Jag tillstyrker derföre att Ridderskapet och Adeln undviker alla speciella föreskrifter, som blott förbrylla frågan, och instämmer med dem, som yrka att ersättningen skall ske *efter gällande Författningar*. Om orden *efter Jordeboksvärde* skola uteslutas, lemnar jag derhän. Kanske är det af nyss anförda skäl, bäst att utesluta dem. Jag fästade mig ej dervid inom Utskottet, emedan förslaget till Utlåtande uppgjordes af en Ledamot, som ansågs äga de bästa kunskaperna i detta hänseende, och till hvilkens urskillning att välja de lämpligaste ordalagen jag äfven förlitade mig. Att vederbörande få införsel, är hufvudsaken; att den skall gifvas *efter Författningarne*, synes böra af sig sjelf förstås.

Friherre *Boye, Fredrik*: Här synes mig endast frågan vara, att, nästan under hvad vilkor som helst, få slut på saken, så att den ej hvarje Riksdag å nyo förekommer. Herr von Hartmansdorff har velat åt KammarCollegium öfverlemna att, enligt sin tanka, bestämma sättet för införseln; men då vi redan känna KammarCollegii tanka, emedan Herr Bråkenhjelm just af någon vän i KammarCollegium fått sin redaction uppsatt, så behöfva vi ej hänskjuta saken till nämnde Collegium, emedan dess yttrande förmodeligen blir i likhet med hvad Herr Bråkenhjelm anfört, utan anhåller jag om proposition på Herr Bråkenhjelm's förslag.

Herr *Bråkenhjelm*: Min mening har ingalunda varit att förklara den af mig uppgifne redaction för att vara KammarCollegii tanka, men jag hemställer, när ett föregående Rikets Ständers beslut innehöll att införsel skulle beviljas enligt Författningarne, och saken ändå icke kunnat afslutas, om det icke nu kan vara skäl att mera speciellt yttra sig i ämnet; derföre anhåller jag om proposition på det af mig uppgifne förslag.

Herr *Printzensköld, Axel*: Oaktadt KammarCollegium här synes äga 2:ne representanter, hemställer jag, om det icke vore bäst att icke genom något speciellt be-

slut binda händerne på samma Collegium. I händelse Ridderskapet och Adeln, med förtroende till den Ledamot af Kammar-Collegium, hvilken påstås hafva uppgjort Herr Bråkenhjelm's redaction, skulle fatta ett beslut, som af Collegium i någon omständighet befundes mindre tydligt, skulle saken blott derigenom skadas. Jag tror det således vara bäst att, enligt Herr Danckwardts mening, bestämma, det införseln bör ske efter Lag och Författningar, hvilken föreskrift Collegium säkerligen lättast kan tillämpa. Jag anhåller sålunda om proposition på den af Herr Danckwardt föreslagne redaction, eller, som är detsamma, om bifall till Utlåtandet med uteslutande af orden: *efter Jordeboksvärde*.

Undertecknad Riddarhus-Secreterare: Sedan Borgare- och BondeStåndens ProtocollsUtdrag numera blifvit framskaffade, får jag vördsammast upplysa, att BorgareStåndet bifallit Utskottets Utlåtande, och att BondeStåndet antagit detsamma med uteslutande af orden, *efter Jordeboksvärde*. Från PresteStåndet har ännu icke något ProtocollsUtdrag i ämnet ankommit.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken gjorde proposition till bifall af StatsUtskottets ifrågavarande Utlåtande, likväl med den förändring, att or-

den: *efter Jordeboksvärde* måtte utur Utskottets tillstyrkande utgå.

Ropades Ja och Nej.

Hvarefter *Hans Excellence* hemställde, om Ridderskapet och Adeln behagade, på sätt Herr Bråkenhjelm föreslagit, besluta, att Herrar Adlerbrandt och af Wetterstedt borde för sine godkände fordringar erhålla ersättning efter Jordeboksvärde, uträknadt efter Markegångsprisen Länen emellan, i de af dem dertill uppgifne hemman under Ädelforss, till så stor del, som, efter denna stadgade grund, mot fordringarne belöper; och att i händelse vid liqviden en mindre brist, som dock icke finge öfverstiga 9 Daler silfvermynt, skulle uppstå, samma brist må på lika sätt med andra Skatterättsfordringar fyllas, samt att underdånig skrifvelse här om från Rikets Ständer till Kongl. Maj:t må afgå, med underdånig anhållan, att Kammar-Collegium må erhålla Nådig befallning, att låta verkställigheten häraf skyndsamt besörja.

Ropades äfven Ja och Nej.

Hans Excellence förnyade båda dessa propositioner, men de besvarades åter båda med Ja och Nej.

I anledning hvaraf *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* yttrade, att då *Hans Excellence* icke kunnat till-

förlitligen utröna Ridderskapets och Adels pluralitet, ansåg Hans Excellence sig böra ännu en gång framställa proposition till bifall å StatsUtskottets Utlåtande, likväl med den förändring, att orden: *efter Jordeboksvärde* måtte utur Utskottets tillstyrkande utgå.

Ropades starka Ja, jemte några Nej.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMaralken förklarade, att, som, efter hvad Hans Excellence tyckt sig finna, Ja öfverröstat Nej, den af Hans Excellence sist gjorde proposition blifvit af Ridderskapet och Adeln bifallen.

Herr *Bråkenhjelm*: Heldre än jag risquerar att hemmanen ännu i 5 år skola vara nästan öde, nödgas jag, för andra gången under innevarande Riksmöte, begära votering.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMaralken framställde derefter följande Voterings-proposition:

Den, som bifaller StatsUtskottets ytterligare Utlåtande, angående användande af den till Ädelforss Guldverk lydande egendom med tillhörigheter, likväl med den förändring, att orden: *efter Jordeboksvärde* böra utur Utskottets tillstyrkande utgå, voterar

Ja;

Den det ej vill, voterar

Nej;

Vinner Nej, anses Ridderskapet och Adeln besluta, att Herrar Adlerbrandt och af Wetterstedt böra för sine godkände fordringar erhålla ersättning efter Jordeboksvärde, uträknadt efter Markegångsprisen Län-
nen emellan, i de af dem dertill uppgifne hemman under Ädelforss, till så stor del, som efter denna stadgade grund mot fordringarne belöper; och att i händelse vid liqviden en mindre brist, som dock icke får öfverstiga nio Daler silfvermynt, skulle uppstå, samma brist må på lika sätt med andre Skatterättsfordringar fyllas, samt att underdånig skrifvelse härom från Rikets Ständer till Kongl. Maj:t må afgå, med underdånig anhållan, att KammarCollegium må erhålla Nådig befallning att låta verkställigheten häraf skyndsamt besörja.

Hvilken Voterings-proposition af Ridderskapet och Adeln godkändes, samt anslogs.

Voteringen börjades klockan half till 10 e. m.; och befunnos, efter voteringens slut, klockan en qvart till 11 e. m., sedan en vateringsedel blifvit undantagen och förseglad, samt de öfrige vateringsseglarne öppnade, rösterne hafva utfallit som följer:

Ja — 18.

Nej — 16.

I följd hvaraf, och sedan det öfver voteringen särskildt förde protocoll blifvit uppläst, *Hans Excellence Herr Grefven och*

LandtMarskalken förklarade, att Ridderskapet och Adeln således bifallit StatsUtskottets ofvanberörde Utlåtande, likväl med den förändring, att orden: *efter Jordeboksvärde* skulle utur Utskottets tillstyrkande utgå.

Herr *Bråkenhjelm*: Emot detta beslut får jag anmäla min reservation, och ödmjukast anhålla att dermed framdeles skriftligen få inkomma.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken tillkännagaf, att följande 9 bland Ridderskapets och Adelns Herrar Electorer tid efter annan afgått, nemligen:

- N:o 138. Grefve Adelsvärd, Erik Reinhold.
 „ 141. Grefve Posse, Carl Henrik.
 „ 276. Friherre Löwen; Fullmäktig Herr König, Carl Fredrik.
 „ 358. Friherre Lagerbring, Gustaf Olof.
 „ 912. Herr Apollof; Fullmäktig Herr von Schantz, Johan Christian.
 „ 1088. Herr Leijonflycht, Albrecht.
 „ 1922. Herr von Platen, Achates Carl.
 „ 2150. Herr von Hohenhausen, Carl.
 „ 2297. Herr Tamm, Pehr Adolph.

I anledning hvaraf *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* anmodade Ridderskapets och Adelns Herrar Bänkmän, att å nästa Lördag den 9 dennes c. m. sammanträda, för att i de afgångne Electorernes ställe utvälja 9 nya Electorer.

Justerades 6 Protocolls Utdrag, innehållande Ridderskapets och Adelsns i Plena den 4 dennes f. m. och e. m. fattade beslut.

Upplästes följande Stats- och Banco-Utskottens den 28 sistlidne November afgifne Utlåtanden:

N:o 29. I anledning af väckt fråga, angående uppställande af ett nytt Creditif å 2 millioner Rdr till ManufacturDisconten.

N:o 30. I anledning af ej mindre Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer af den 4 December 1828, angående låneunderstöd till återuppbyggande af staden Borås, än ock Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse af den 17 i samma månad, angående lånebiträde till staden Norrköping.

N:o 31. I anledning af väckt motion, angående lån till staden Uddevalla.

N:o 32. I anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss af en till Kongl. Maj:t genom E. J. Gezelius, i egenskap af Fullmäktig för Öregrunds stad, ingifven underdånig ansökning om byggnadshjelp för nämnde stad, efter den derstädes timade eldsvådan.

N:o 33. I anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående låneunderstöd af allmänna medel till Trollhätte Canal- och Slussverks Bolag,

för fullbordande af en Canalanläggning vid
Ströms Säteri i Bohus Län.

Lades på bordet.

Höglofl. Ridderskapet och Adeln åtskilj-
des klockan half till 11 om aftonen.

In fidem Protocolli,
O. J. Lagerheim.

Fredagen d. 8 Januarii 1830.

Plenum klockan half till 10 Förmiddagen.

Vid förnyad föredragning af ExpeditionsUtskottets, den 27 sistlidne December under N:o 296 afgifne, och den 28 i samma månad e. m. på bordet lagde, Memorial, med öfverlemnande af Utskottets under N:o 295 meddelde förslag till Rikets Ständers underdåniga skrifvelse, angående förändring af 17 Cap. HandelsBalken; fann Ridderskapet och Adeln för godt, att, under gillande af hvad ExpeditionsUtskottet uti nämnde Memorial yttrat, Utskottets ofvanberörde förslag till Rikets Ständers underdåniga skrifvelse godkänna.

Å nyo föredrogs ExpeditionsUtskottets, den 27 sistlidne December under N:o 297 aflåtné, och den 28 i samma månad e. m. på bordet lagde, Memorial, i anledning af återremiss utaf Utskottets under N:o 276 förut meddelgte förslag till Rikets Ständers underdåniga skrifvelse, angående förändring af 4 §. i 17 Cap. ÄrfsdaBalken, samt upphäfvande af samma Capitels 5 §.

Herr *Ribbing, Arvid*: ExpeditionsUtskottet har ansett, att den anmärkning, som af en Ledamot här gjordes emot förslaget, icke äger någon grund, när förslaget nogare granskas. Emellertid qvarstår dock den förut anmärkningsvärda meningen, att Lagstiftningen en gång fordom antagit en Lag, som ej vore förenlig med sunna förnuftet och den jemlikhet, som inför Lagen bör äga rum. Jag anhåller, att denna mening måtte uteslutas, och skrifvelsen i öfrigt till Kongl. Maj:t afgå, enär saken ändå blir alldeles densamma. Jag anser det ej passande för representationen, att till den andra delen af Lagstiftande Magten framföra en sådan mening.

Friherre *Cederström, Jacob*: Den af Herr Ribbing nu gjorde anmärkning emot LagUtskottets Betänkande, ej emot Expeditionen, hade varit på sin plats, när Betänkandet till pröfning förevar, för tillvägabrindande af denna rättelse; men då Ridder-

skapet och Adeln samt de öfrige Stånden bifallit Betänkandet, och Expeditionen skall till Konungen affärdas, ser jag ej, huru Ridderskapet och Adeln numera kan ingå uti uteslutande af de motiver, som äro gillade och grundlagt beslutet. Om man, då man ser på Expeditionen, måste erkänna, att ordalagen äro rätteligen afskrifne ur Betänkandet, lär Expeditionen ock vara riktig.

Herr *Ribbing*: Jag påminner mig icke hvilket Betänkande det var i går, i afseende hvarå vi hörde en motsatt framställning af samma Ledamot om rättigheten för ett Stånd att jemka hvad 3 Stånd beslutit, och för ExpeditionsUtskottet att rätta sig efter denna jemkning. Om Ridderskapet och Adeln har hans uttryck, såsom jag, i färskt minne, tror jag, att man kan bespara uppreparandet deraf till vederläggning af hvad han i dag anför.

Herr *von Hartmansdorff, August*: Jag kan höra på öfverläggningen, att ExpeditionsUtskottet förblifvit vid det förslag till underdånig skrifvelse, hvarå anmärkningar gjorts. Jag tror dock ej, att förhållandet är med denna Expedition såsom med den andra, hvarom talats, att 3 Stånd redan godkänt henne, ty då den nu förevarande första gången hos Stånden förekom, var det här, hvarest anmärkningen gjordes. De
öf-

öfrige Stånden lära således icke förehaft den hos sig. Skulle de åter hafva godkänt henne, är det förgäfvets att yrka någon förändring. Men om icke så är, anser jag förändringen kunna äga rum medelst uteslutande af ord, hvilka Utskottets Ordförande sjelf funnit otjenliga. Dessutom är förändringen af beskaffenhet att alldeles icke verka på beslutet.

Friherre *Cederström*: Det var just exemplen af den expedition Herr von Hartmansdorff omtalar, hvilken fortgick till de andra Stånden, ehuru anmärkning dervid gjordes, som föranledde den ändring, att när anmärkningar ske, Löparen går tillbaka till Utskottet, och ej får gå till de öfrige Stånden, förr än anmärkningen är besvarad. Således kan ej denna Expedition vara justerad i de öfrige Stånden. Men jag hemställer till Herr von Hartmansdorff, som ej kan vara okunnig om formen för Expeditioner, och de skyldigheter, som i sådant afseende åligga ExpeditionsUtskottet, om, då motivet är bifallit af alla 4 Stånden, ExpeditionsUtskottet kunnat företaga sig att ändra hvad Rikets Ständer beslutit. Antingen måste Utskottet troget afskrifva ordalagen ur Betänkandet, eller skulle Rikets Ständer blifva ganska litet belåtna med ExpeditionsUtskottet, som i annat fall kunde skrifva hvad det behagade, och

måhända få det godkändt inom RiksStånden genom mindre uppmärksamhet på justeringen.

Herr *von Hartmansdorff*: Då jag ej kan önska annat, än att ExpeditionsUtskottet måtte hålla sig vid ordalydelsen och troget afskrifva besluten, har jag nu intet att emot Utskottet anmärka. Men om Ridderskapet och Adeln vill utesluta den ifrågasatte meningen, och de öfrige Stånden äfven vilja göra det, så är det ej ExpeditionsUtskottet, utan Rikets Ständer, som göra förändringen. Då får saken ett riktigt skick, och då medgifver jag proposition å den ifrågasatte uteslutningen.

Herr *Cederschjöld, Pehr Gustaf*: Då jag hör, att det nu är fråga om att vid Expeditionens justerande derutur utesluta ord, som i Rikets Ständers beslut finnas, får jag deremot protestera. Derigenom skulle all säkerhet för beslutens orubblighet försvinna. Orden må vara af hvad beskaffenhet som helst, anhåller jag att de måtte förblifva sådane de äro.

Herr *Ribbing*: I afseende på hvad Herr Cederschjöld sist nämnt, att det vore vådligt att ändra något i ett beslut, får jag fästa Ridderskapets och Adelns uppmärksamhet deruppå, att något sådant ej varit i fråga i afseende på denna Expedition. Sjelfva beslutet är oförändradt. Det är blott

ett af Ridderskapet och Adeln mindre lämpligt ansedt motif, hvilket man funnit böra uteslutas; men om så är, att Ridderskapet och Adeln vill hafva det motif qvar, att föregående Ständer fattat beslut om en lag, som ej är förenlig med förnuftets fordringar, och så framställa det till den andra StatsMagten, skall jag visserligen icke vara envis, ehuru jag ej tycker sådant vara riktigt. En mängd andra motif äro anförde, och det lär vara Friherre Cederström, äfvensom andra, bekant, att man ej uppräknar alla motiven, utan blott de vigtigaste.

Herr *Cederschjöld*: Vid detta tillfälle kunde det vara alldeles tillräckligt att endast anförä, det motivet blifvit af Rikets Ständer bifallit, för att deruppå stödja dess intagande i Expeditionen. Men jag utber mig äfven få försvara detta motif. Man bör besinna, att förnuftet är i ett oafbrutit fortskridande. Sålunda kan mycket hafva varit ganska förnuftigt, då det stiftades, och hafva blifvit ganska oförnuftigt nu. Jag tror således, att detta motif ganska väl kan stå qvar, och att samma motif kan tillämpas på de fleste af våra brottsmålslagar, när de en gång förändras.

Uppå derefter af *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarshalken* framställd proposition, gillade Ridderskapet och Adeln

hvad ExpeditionsUtskottet uti ifrågavarande Memorial yttrat, samt godkände den föreslagna underdåniga Skrifvelsen N:o 276.

Vid förnyad föredragning af Banco-Utskottets den 18 sistlidne December under N:o 89 afgifne, och den 28 i samma månad e. m. på bordet lagde, Betänkande, i anledning af väckt motion, att utvexling af nya Bancosedlar mot förslitna måtte blifva ombesörjd vid Rikets Ständers LåneCon-
toir i Götheborg; blef samma Betänkande af Ridderskapet och Adeln bifallit.

Föredrogs å nyo och remitterades till Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskottet Herr Ribbings, Arvid, den 15 sistlidne December f. m. på bordet lagde Memorial, innefattande hemställan, att Rikets Ständer, med underdånig framställning af grundsatt-
ser i den Allmänna Hushållningen, måtte hos Kongl. Maj:t tillkännagifva deras underdåniga önskan, det Kongl. Maj:t tacktes, med afseende å Landtmannens och Näringarnes betryckta ställning, vidtaga de Ekonomiska Författningar till välmågans återförande och landets förkofran, som Kongl. Maj:t i Sin vishet finner grundade på erfarenhet och sanna hushållslagar.

Å nyo föredrogs Stats- och BancoUtskottens den 28 sistlidne November under

N:o 25 afgifne, och den 21 derpåföljde December f. m. på bordet lagde, Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss uppå Directionens vid Södertelje Canal och Slussverk underdåniga ansökning om fortfarande understöd af Allmänna medel för CanalBolaget.

Herr *Rosenqvist, Fredrik Leonhard*,
uppläste följande:

Jag har noga granskat Stats- och BancoUtskottens Betänkande N:o 25, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss af den 19 November 1828 uppå Directionens vid Södertelje Canal och Slussverk underdåniga ansökning, om fortfarande understöd af allmänna medel för CanalBolaget, men jag har icke funnit minsta skäl, hvarigenom Utskotten kunna rättfärdiga sitt tillstyrkande af 30,000 R:dr åt Södertelje Canal. — Jag är således berättigad tro, hvad jag hört här och der sägas, och hvilket är min fullkomliga öfvertygelse, nemligen: att orsaken hvarföre Utskotten tillstyrkt anslaget åt Södertelje Canal, icke skulle vara någon annan än att Utskotten kort förut tillstyrkt anslaget af 845,334 R:dr åt Götha Canal. Det är således icke nog, att den för Svenska Folket olyckliga Götha Canal i och för dess egen tillvaro afprässat Nationen enorma summor, utan man vill trycka Folket med anslag äfven till andra likartade Inrättningar. Det ser emedlertid ut, som an-

slaget till underhållandet af den lilla Canalen vid Södertelje skulle blifva blott en förelöpare till ofanteligt vida större anslags beviljande åt den, i jemförelse med Södertelje Canal, jettelika Götha Canalen, — och då man en gång sagt A, måste man också säga B, eller med andra ord, då man beviljat åt Södertelje Canal, för att förekomma dess *igenrasande och förfall*, måste man ock vid hvarje Riksdag för samma ändamål bevilja 1,000,000 R:dr till Götha Canals fredande från jordras, och igenvallning. — Mine Herrar! Tiden skall visa, om icke det kommer att så tillgå, och om man icke vid hvarje Riksdag, i händelse Götha Canal någonsin varder färdig, får höra den visan sjungas, att Canalen behöfver sin Million R:dr för att äga *bestånd*.

Om man å andra sidan betraktar hvad Herr Lagman Montan i sin reservation vid Betänkandet N:o 23 rörande anslaget till Götha Canal yttrat, nemligen: "att tillgång kommer att saknas för de flera oundgängelige anordningar, hvilka måste lemnas, såsom: *Creditivet för spannemålsbehofvet* 1,000,000 R:dr; ersättning för StatsVerkets förlust å den spannemål, som är Löntagare anslagen, hvilken ersättning under de sist förflutna 6 åren uppgått till 200,000 R:dr m. m."; så frågar jag: är det icke angelägnare att bereda *tillgång till Bröd* i Landet vid påträngande behof, än att anlägga Canaler och uppdra-

ga pompeusa byggnader? När förtvivlans perioder bland Folket vidtaga, och då folket, pekande på desse högfärdsalster, utropar: *förvandlen desse i bröd!* vill jag uppriktigt önska, att man i den allmänna förvirringen ej må låta den oskyldige lida med den skyldige. — Emedlertid skola de alltid förblifva hemska hugkomster af en tid, hvilken efterverlden *åtminstone* skall omtala med rysning, så väl som dem, hvilka flyktigt och lättsinnigt beviljat anslag, hvarigenom skuldsättningssystemet skall blifva en absolut nödvändighet.

Hvarefter Herr *Rosenqvist* tillade munteligen:

Jag anhåller om proposition till afslag å detta anslag, som är orimligt och obehöfligt, helst medel finnas för ändamålet afsatte. Meningen med detta anslag kan således icke vara någon annan, än att i framtiden få åberopa detta som ett præjudicat, då Götha Canal fordrar underhållsanslag.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarshalken gjorde proposition till bifall å Stats- och BancoUtskottens ifrågavarande Utlåtande.

Ropades Ja och Nej.

Grefve von *Schwerin*, *Fredrik Bogislaus*: Antingen Rikets Ständer bevilja eller

icke bevilja några anslag, rörer sådant icke UtskottsLedamoten; han har fyllt sin pligt, då han utredt förhållandet. Jag har ansett mig pliktig att göra Rikets Ständer uppmärksamme derpå, att då man beviljar ett anslag af 30,000 R:dr till Canalen, under vilkor att denna summa skall blifva en fond för Canalens underhåll, är det säkrare att denna summa qvarhålles under vården af Rikets Ständer, än att den lemnas åt Bolaget, som i hvarje ögonblick ombyter representanter. Det är detta vilkor, hvarpå jag funnit mig böra fästa uppmärksamheten. Anser Ridderskapet och Adeln denna anmärkning vara af vigt, torde Utlåtandet böra återremitteras. Tänker Ridderskapet och Adeln annorlunda, skall jag ej yrka återremiss, utan blott till Protocollet åberopa samma reservation, som jag redan afgifvit.

Herr *Tham, Wollrath*: Jag får förena mig med Grefve von Schwerin och anhålla, på de skäl han anført, om återremiss. Jag vill ej bestrida Bolaget att få den hjälp Bolaget sökt, men jag tror det vara angeläget, att medlen blifva under RiksgäldsContoires vård, på det de icke af Bolaget må användas till annat än Canalens underhåll. Canalen är så illa bygd, att ras der dageligen äro att befara, hvarföre medlen torde vara nödvändige; men på det de icke må förstöras, utan nödvändigt blifva använde till ändamålet, anhåller jag om återremiss.

Herr *Ribbing, Arvid*: Anslaget af 30,000 R:dr i ett för allt är visserligen ej betydligt i och för sig sjelf, men jag tror, att Rikets Ständers och Ridderskapets och Adelns beslut i denna fråga är viktigt utur en annan synpunkt, nemligen såsom præjudicat. Södertelje Canal har redan fått mycket understöd; senast vid sista Riksdagen, till att färdigbyggas; detta är fullgjordt, och nu kommer man redan med begäran om ytterligare anslag för dess underhållande. Götha Canal Direction har i sin framställning till Konungen redan yttrat, såsom ett skäl för att erhålla det understöd, som den behöfde till färdigbyggande af sin Canal, såsom det heter i Utlåtandet N:o 23: att *Trollhätte gamla Bolag, efter mera än 80 års förlopp, ännu hugnas med en högst betydlig ränta af 12 procent, samt att Södertelje och Hjelmare Canalverk i senare tider, genom bidrag af Allmänna medel, blifvit satte i tillfälle att årligen verkställa utdelningar.* Således har Södertelje Canal redan i de andra Directionernes ögon fått större understöd, än de fått till sina Canaler, och säkerligen skall, om vi gå ännu längre i frikostighet, Götha Canal också åberopa præjudicat af vårt beslut, icke allenast till Canalens underhåll, utan äfven till utdelning af procent på actierne. Vi måste afse med de anslag vi göra, att vi kunna hålla ut med att tilldela dem, så åt den ena, som åt den andra, och jag hem-

ställer om detta utdelande i längden kan blifva möjligt att bestrida, då vi betrakta den stora skala, hvaruti Canaler i senare tider blifvit anlagde. Jag tror, att vi redan gått så långt, som landets krafter medgifva, då vi, till en del, bekostat anläggningen, och jag fruktar att första steget derutöfver, eller att bekosta äfven underhållet, nu skulle leda oss till in consequence eller fortsättande af åtgärder, som äro alltför dryga. Det är anfördt, bland skälen i den underdåniga skrifvelsen för anslaget till Södertelje Canal, åtskilligt som förtjenar att betraktas. Bland annat att det egenteligen är hamnbyggnader som felas, och att Södertelje Canal mera skulle begagnas, om Södra Slussen här vid Stockholm förändrades, så att fartygen kunde gå derigenom åt Saltsjön, o. s. v. Detta leder naturligen betraktelsen derhän, att Stockolmsboarne ej befattat sig med att göra några communicationer åt det inre af landet, då de få sina behofver från den vidsträckta kust, som ligger utåt öster. Deraf ledas åter tankarne derpå, att det vore bättre att använda medlen så, att man kan få något att utföra, eller åtminstone föra till Hufvudstaden, än att göra anslag till Canaler, som nu endast äro nyttiga för att derpå införa saker utifrån. Vi måst eerkänna, att vi gått långt nog i frikostighet mot Canalerne under det kärnan för landets välmåga, näringerne, förgätes, och jag tror att om Cana-

lerne ej kunna underhålla sig sjelfve, så är det ett bevis att vi gått för långt, och böra stanna. Jag skulle således helst önska afslag, som jag tror att några andra Stånd beslutit, och hvarom jag anhåller att blifva underrättad. Annars skall jag ej motsätta mig återremiss.

Undertecknad Riddarhus-Secreterare:
Stats- och BancoUtskottens förevarande Utlåtande är bifallit af PresteStåndet, återmitteradt af BorgareStåndet, samt afslagit af BondeStåndet.

Herr *Rosenblad, Bernhard*: Jag skulle önskat, att Herr Ribbing, då han vill yttra sig i ett ämne, inhämtade upplysningar i de handlingar, som hafva afseende på saken, och ej citerade reflexioner af främmande corporationer, som ej dermed haft befattning. Då skulle han icke hafva gjort sig skyldig till misstag, som äro rakt stridande mot det verkliga förhållandet. Långt ifrån att Södertelje CanalBolag är det Bolag, hvilket varit mest gynadt, har det gjort de största enskilda uppförlingarne, varit modestast, och euligt privilegierne haft rättighet till ränta på insättningarne; men långt ifrån att begagna denna ränta till utdelningar, har det använt den helt och hållit till företaget. Dessutom har detta Bolag ökat sina insättningar ända till 550 procent af det tecknade Capitalet,

så att Bolaget ungefärligen belalt $\frac{3}{4}$ af företaget ensamt, och insatt $5\frac{1}{2}$ gånger så stor summa som det utlofvat, då deremot Götha CanalBolag verkligen icke inbetalt mera än 60 procent. Hjelmare Canal tyckte sig göra en stor generosité, då Bolaget förklarade sig vilja fullborda Canalen med det gifna anslaget. Det har likväl låtit utdela den ränta å ActieCapitalet, det under hela byggnadstiden åtnjutit. Hela utdelningen, som Södertelje Canal har fått från 1823 till 1827, går till ungefärligen 1 procent af det verkligen insatta Capitalet. Det är allt hvad detta Bolag *begagnat* till egen fördel af de af Staten beviljade förmåner, sedan det, räknadt efter tecknad Capital, insatt 550 procent, och bestridt $\frac{3}{4}$ af hela kostnaden. Södertelje Canal är likväl en Canal just i den genre, som Herr Ribbing anser vara den viktigaste, då den är ämnad att befordra afsättningen från det inre af landet till hufvudstaden, och att hindra behofvens införande från utrikes orter. Jag hemställer, om icke just för den inre communicationen det är angeläget att befria fartygen från att om hösten, då varorne bäst kunna afsättas, gå den för de smärre så farliga Landsortsvägen. Dessutom, har man ej föreslagit något det ringaste åt sjelfva Bolaget, ehuru det haft den beskedligheten att, i stället för att stoppa i egna fickor de räntor, som, enligt privilegierne, varit dem lemnade, använda dem till Canalen? I öfrigt hafva de,

af de utaf Banken lånta 150,000 R:dr, återbetalt 50,000 R:dr, hvilket lærer vara utan exempel i historien om våra Canal-lån. Utskotten ha ej föreslagit det minsta till utdelning åt Bolaget, utan endast till Canalens underhåll, då man ej kan ålägga Bolaget att göra ytterligare insättningar för de dryga kostnader, hvilka erfordras för att sätta bräddarne uti säkert skick, i den svåraste terräng, som finnes i Sverige. Att ålägga Bolaget göra större kostnader, kan ej gå för sig. Då det nu endast är fråga om 30,000 R:dr blott till underhållet, anser jag den uppoffringen ganska liten, enär det gäller en Canal, som lättar communicationen emellan hufvudstaden och de södra orterne. Huruvida Ridderskapet och Adeln skulle, på den af Grefve von Schwerin gjorde anmärkning, anse en återremiss nödig, derom vill jag ej utlåta mig. Jag tror det vara alldeles likgiltigt, om dessa medel förräntas af Bolaget, eller insättas i RiksgäldsContoiret.

Herr *Ribbing*: Jag har ganska litet att anföra emot hvad den siste talaren framställt, särdeles som de flere misstag han vid början af sitt yttrande anfört vara af mig begångne, ej ens sedermera äro uppgifne, än mindre bevisade. Den uppgift jag gjorde, att Götha CanalDirection anfört den välvilja, som blifvit visad Södertelje

Canal, bestyrkte jag genom uppläsande af anförandet, så att detta lär stå fast. Herr Rosenblad har sedan medgifvit, att det ej är fråga om Canalens färdiggörande, hvar-till Rikets Ständer vid sista Riksdagen lemnat anslag, och hvilket Directionen yttrat sig hafva fullgjort, utan om Canalens underhåll. Det är dertill, som mitt anförande inskränker sig egenteligen, såsom varande den grund, hvaruppå jag ytterligare vågar bestrida anslaget; ty sedan en sådan communications-anstalt är anlagd, men den icke så mycket begagnas, att den lönar mödan att underhålla, är derigenom bevist att anläggningen åtminstone varit alltför tidig, och att man bör tänka på att göra den behöflig, derigenom, att man söker befordra de orters näringar, som ligga intill och omkring denna Canallinea, så att de kunna afsätta något, hvarigenom anläggningen kan blifva nyttig. Eljest göra dessa Canaler, hvad som verkligen är att frukta, icke annat än sluka upp sjelfva de arma näringar, hvilka de skulle befordra. Herr Rosenblad har haft den godheten att gilla de åsigter jag i allmänhet hyllar, om nödvändigheten af att något tänka på våra inhemska näringar; och det lär bli svårt att vederlägga, att ju det kraftigaste bevis för Canalers gagnelighet måste sökas i deras förmåga, att genom trafiken sig sjelfve underhålla, och att man eljest synes hafva felat deruti, att man icke på samma gång,

som man anlagt Canaler, tänkt på att varor böra finnas, hvilka derå kunna komma att transporteras, och hvilkas afsättning derigenom kan beredas.

Herr *Rosenqvist*: Det skäl Herr Rosenblad anført, såsom en bevekande omständighet för bifall till ifrågavarande anslag, nemligen Bolagets modesti att blott begära 30,000 R:dr, kan jag icke gilla, ty efter den principen skulle man bevilja dessa 30,000 R:dr derföre, att Bolaget icke huggit till och begärt 130,000 R:dr. Jag anser mig böra uppläsa hvad Riksdagsmannen Strinnlund i sin reservation anført. Han säger: *Då Canalarbetet är fullfärdigt, det Bolaget äfven i den underdåniga skrifvelsen erkänt, och af de derföre till fullbordande sista Riksdagen anslagne 15,000 R:dr Banco årligen, ännu finnas besparde och oanvände ej mindre än 12,114 R:dr 28 sk. 6 r. B:co, så torde desse, jemte Canal-afgifterne, hvilka, i den mohn Canalen är till något nyttig, böra vara betydliga, kunna helt och hållit, åtminstone tills vidare, betäcka de för underhållet nödige omkostnader.* Med Strinnlund instämmer jag till alla delar, att något anslag är alldeles obeffligt.

Af Herr Thams yttrande blir man förderbän, att ju sämre, plan- och ändamålslösare man anlägger, eller inrättar någon ting, ju snarare är man berättigad att af

Staten erhålla understöd att vidmakthålla detsamma. Jag skulle bestrida detta, om ej den sattsen bestred sig sjelf. — Hvad Herr Grefve von Schwerin anført för återremiss, är af den beskaffenhet att jag ej vill bestrida en sådan, öfvertygad att Utskotten, i anledning af de gjorde anmärkningarne, skall frånträda sitt tillstyrkande af detta obehöfliga anslag.

Herr *Tham*: Det är icke i sjelfva saken jag vill tillägga några ord, blott i anledning af en teori, som en Ledamot framställt, att man först skall producera varor, innan man tänker på, huru de skola transporteras. Denna teori är ej använd i America, hvilket är det land, som äger de flesta Canaler, och snabbt fortgått i varors production. Der är början gjord med att öppna communicationer, och det har haft den verkan, att folkmängd och production tilltagit, samt nya Städer uppkommit med en otrolig hastighet, der förut endast funnos ödemarker och skogar. Denna erfarenhet vederlägger åtminstone den teori, som Herr Ribbing framställt. Genom antagande af denna teori kunde möjligen hända, att de producerade varorne blefve liggande, och att productionen genast afstodnade genom brist på afsättning.

Hans Excellence Herr Grefven och Landt Marskalken hemställde, om Ridder-
ska-

skapet och Adeln ansåg de vid Stats- och BancoUtskottens förevarande Utlåtande gjorde anmärkningar böra föranleda till det sammans återremitterande.

Ropades Ja.

Företogs till pröfning Stats-, Banco- samt Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskottens den 1 sistlidne December under N:o 26 meddelde, och den 21 i samma månad f. m. på bordet lagde, Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, angående fortfarande anslag till strömningsningar och lättade vatten-communicationers befrämjande, jemte åtskillige med detta ämne gemenskap ägande inom Riks-Stånden afgifne Memorial.

Herr *Rosenqvist, Fredrik Leonhard*: Jag vill ej bestrida det föreslagne anslaget, vid betraktande af den förmån, som derigenom kan tillskyndas Hufvudstaden, om en rättvis delning sker och de norra provinserne erhålla minst en tredjedel af hvad som till strömningsningar anslås; — trädvaror och victualiepersedlar, hvaraf Stockholm är i behof, blifva genom öppnade communicationer i de norra provinserne med säkerhet att påräkna för Hufvudstaden, och det är således hvarje god medborgares skyldighet att understödja ett sådant godt än-

damål. — Jag anser mig böra fästa uppmärksamheten på Herr Grefve von Schwerins, med flera Ledamöters, reservationer och de vådor som uppkomma, om ej något bestämdt finnes att använda åt de norra provinserne. Min farhåga, att de norra provinserne blifva i annat fall styfmoderligt behandlade, ökas ännu mera vid betraktande deraf, att en §. i Götha CanalBolags Reglor ställer denna fond under ett slags öfverinseende af Götha CanalDirection. Då, efter hvad man med säkerhet hitintills inhämtat, strömmrensningssmedlen för mycket sparsamt tilldelts de norra provinserne, anser jag såsom ett vilkor sine qua non, att de norra provinserne tillslås en tredjedel af den nu föreslagne summan. — På det Utskotten må komma i tillfälle att föreslå denna fördelning, anhåller jag om återremiss af Utlåtandet.

Grefve von Schwerin, *Fredrik Bogislaus*: Jag anhåller att närmare få utveckla den reservation jag låtit åtfölja Utlåtandet. Föremålet för anslaget år 1818 var synbarligen att sätta de norra provinserne i en närmare förening med kärnan af landet, och med de södra. Den dryga del af Sverige, som nu beklagligen är gränsland i flere afseenden, både till sin kust och till sin landtgräns i norr, står till folkmängd, till industri, och således till försvarskraft i ett oförmånligt förhållande till de öfriga de-

larne af Staten. Dess relationer med hjertat af Riket äro högst ofullkomliga; man vet likväl, att handelsrelationerne och industrien också bidraga till den gemensamma försvarskraften. Sjelfva anslaget hade till föremål, att utgöra förberedande biträden. Det man kallar fria och öppna vattencommunicationer är en senare åtgärd. Strömmarnes första tyglade är ett grofarbete, som bör föregå, och först senare uppstår fråga om än mera lättade vattencommunicationer. Det nu ifrågavarande arbetet är af samma natur, som afvittringen, hvars ändamål är de stora utmarkernes delning, och bostäders inrättande i ödetrakter. Sådant måste föregå, innan dessa provinser kunna bringas till samma lif, som de provinser, hvilka omgifva insjöarne. Allt detta synes mig mer och mer aflägsnadt derigenom, att man bestämt vattencommunicationer såsom egentliga föremålet för anslaget, och derigenom att man nästan uteslutande tänkt på den vattenlinia, som går från Götheborg till Söderköping. Jag har därför önskat, att åtminstone en del af anslaget måtte reserveras till användande enligt med den riktning man gaf åt hela anslaget år 1818. Man har sagt, att medlen ej räcka till, och därför bestämt hela summan till 50,000 R:dr. Ej ett ögonblick skall jag tveka att tillstyrka upplåning af 50,000 R:dr årligen, om jag vore försäkrad, att dessa

50,000 R:dr skola uteslutande komma de norra provinserne till godo. Vål har man lemnat dem apparencer att efter 5 år åter komma i åtanka, men sådant går sällan i fullbordan. Jag får tillika nämna, att Utlåandet, enligt hvad man sagt mig, hufvudsakligen på grund af min reservation, blifvit af Preste- och BorgareStånden återremitteradt, och anhåller jag att Ridderskapet och Adeln ville häruti instämma.

Herr *Lefrén, Johan Pehr*: Då första gången strömmrensingsfrågor uppstodo, var det i följd af den yttrade önskan, att man måtte uttänka några medel, hvarigenom de förluster, som Sverige gjorde på Finska handeln, kunde minskas. Man ville finna, att de norra provinserne ej allenast kunde förse hufvudstaden med ved, utan äfven med victualier. Man anslog således för strömmrensningar en årlig summa, och uttryckte detta syfte för anslaget. Styrelsen vidtog åtgärder, alla ledande derhän att den afsigt, som Rikets Ständer framställt, skulle vinnas, men Styrelsen hade den oturen, som vanligen äger rum i Sverige, att kommande Ständer yttrade andra önsksningar. Anmärkningar uteblefvo ej heller öfver åtgärderne, till den grad korsande hvarandra och osammanhängande, att de personer, som med detta anslags förvaltning hade omsorg, voro kastade från den ena sidan till den andra mellan de särskilta önsksningarne. Om

under ett sådant förhållande föga, eller blott en liten del af ändamålet, vunnits, är det icke underligt. Det vore snarare ett mirakel, om Statsmedel, använde under ett sådant förhållande, kunde åstadkomma något godt. Vilja Rikets Ständer göra något för näringarne, så måste de afsäga sig att, då de anslå medlen, vara speciella förvaltare, det vill säga, att bestämma, hvar medlen skola användas. När man har en Styrelse, till hvilken man öfverlåter anslag för näringarnes upphjelpande, så måste man tillåta, att den får följa en plan, och icke oroa planerne, hvarigenom frugterne förstöras. Detta är Strömrensningssfondens historia. Vilja Rikets Ständer nu gifva föreskrifter i det speciella, så fruktar jag, att anslaget föga eller intet gagnar. Jag har sjelf en tid haft det förtroendet, att sitta i StrömrensningssCommittéen. Den har beklagligen ständigt haft att strida emot Revisionsförrättningars och Ständers särskilda åsigter. Somliga hafva klandrat, andra hafva berömt åtgärderne. Min tanka är, att man antingen alldeles må indraga ett sådant anslag, eller ock hafva fullt förtroende till Styrelsens bemödanden, att använda det efter bästa förstånd. Jag tror således icke, att någon återremiss är nödvändig, utan tillstyrker bifall å Utlåtandet, samt hoppas, att den dag en gång skall komma, då man, klarare än nu vanligen äger rum, skiljer emellan Styrelseåtgärder och Lagstiftningsåtgärder.

Hans Excellence Herr Grefve Mörner, *Adolph Göran*: Efter hvad Herr Lefrén nu yttrat, har jag mycket litet att tillägga. Jag tror mig likväl böra upplysa, att då man så nitiskt ifrar för anslagets beviljande för de norra provinserne, borde man först hafva tagit en närmare kännedom om hvad som verkligen kan i de norra orterne uträttas. I följe af de arbeten, som redan äro gjord, är LjungaElfven upprepans ända mot gränsen af Jemtland, och flottning kan ske så långt som skogstillgångarne det erfordrat. Man trodde, att detta närmast skulle befordra Rikets Ständers afsigt, att bereda vedtillgång för Hufvudstaden, emedan omkring LjungaElfven voro stora skogar angränsande; men följden har hittills blifvit, att den öppnade communicationen väl begagnats till flottning af bräder och bjälkar, och är förmånlig för trädvaruhandeln, men ej för ved, emedan transportkostnaden gör veden så dyr, när den kommer hit, att den ej kunnat, utom vid särskilda tillfällen, med fördel afsättas. StrömmrensingsCommittéen försökte att låta hämta ved från de norra provinserne; den har haft den upplagd, och ändtligen fått den försäld, men utan vinst. Således har den saken ej visat sig så fördelaktig, som man trott att den skulle blifva. Sedan har ÅngermannaElfven blifvit rensad. Umeå- och Vindels-elfvarne äro rensade så mycket som lokalen kan medgifva, och flottning är obehindrad ganska

långt upp i landet ifrån Saltsjön. Äfvenså Kalix-elf, så att flottning både af tjärtunnor och andra trädvaror kan verkställas. Vid de fleste af de andra elfvarne i de norra provinserne äro undersökningar gjorde, hvilka ådagalagt, att på många ställen vidlyftig rensning i desse provinser skulle vara mera kostsam än lönande, och följderna icke svara emot det åsyftade ändamålet. Jag skulle i detta afseende kunna hänvisa till flere ganska utförliga Betänkanden, som finnas i Strömmrensings-Committéens handlingar. Måhända är ännu åtskilligt att göra, det nekar jag icke, så väl i IndalsElfven som LjungaElfven längre upp, och kanhända något uti Piteå- och ÅngermannaElfven; men derföre är icke sagdt, att ju icke andra nyttigare eller mera gagneliga företag finnas. Dessa gifvas säkerligen i Wermland, i upprepning af Clara- och Byelfvarna. De äro vida viktigare för det allmänna, och skulle göra större nytta, än någon upprepning af de ifrågavarande elfvarne i de norra orterne. Jag har velat anföra dessa exempel, icke för att bestrida att det ju kan vara nyttigt att befordra industrien i de norra orterne, och lätta communicationerne med dem, men för att visa vigten deraf, att man icke gör bestämmelser, som motverka det ändamål, som måtte vara det hufvudsakligaste, nemligen att medlen användas, der de göra den största nyttan för landet och näringarne. Det är derföre jag för min del, äfven på

de grunder Herr Lefrén anført, anhåller att Utlåtandet måtte blifva bifallit, och att Rikets Ständer icke ingå i sådana särskilta stadganden om detaljer, som motverka ändamålet.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken tillkännagaf, att Plenum komme klockan half till 6 i eftermiddag att fortsättas.

Herr *Munck af Rosenschöld, Eberhard*, uppläste följande:

Sedan Rikets Ständer beslutat icke blott myntbestämning, utan äfven en innan nästa Lagtima Riksdag förestående utvexling af silfver, torde vi böra vara betänkte på medel till beredande af fördelaktigare handelsförhållanden, i synnerhet med de länder, som pläga påföra oss mycket mera varor, än vi dem, på det att icke till liqviderande af deras öfverskott en del af Bankens silfver må utvandra, hvilket visserligen icke så lätt återkommer, om icke i stället för nämnda ofördelaktiga, ett fördelaktigt handelsförhållande inträder. Angeläget torde derföre vara, att, så väl för stadfästade af vår beslutade myntreglering, som för befrämjande af Nationens välstånd, och deraf beroende förmåga att utgöra och utbärda så dryga vid denna Riksdag beslutna skattebördor, vi söka till att uppmuntra vår inhemska production, och afsättningen

af våra egna, till en del öfverflödiga producter, genom lättad transport, samt i denna tid af penningebrist och deraf uppkomna creditbrist, genom lämpliga anslag, hvilka, så använda, skola framskaffa valuta för det derigenom i rörelse satta penningecapital, och minska införseln af utländska, utan att derföre minska utförseln af egna, varor.

I följe häraf, och i sammanhang med förevarande Stats-, Banco- samt Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskottens Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer af den 26 November 1828, angående fortfarande anslag till strömmrensningar och lättade vattencommunicationers befrämjande, samt äfven i sammanhang med det af Ridderskapet och Adeln redan bifallna Utlåtande af StatsUtskottet, angående understöd till beredande af communication medelst Ång- och Trampfartyg emellan Stockholm och städerna vid Bottniska Viken, och derjemte i anledning af den inträffade händelse, att tillförsel af ved till Stockholm i betydlig mån aftagit, och att i följe deraf priserne å den ofantligt stigit, ja, att god och torr ved icke för något pris i tillräcklig mängd för närvarande kan erhållas, men med kännedom deraf, att den för Stockholms behof i en del af de norra provinser tillgängliga ved, numera, sedan tullen på Finsk ved blifvit förhöjd, i synnerhet af brist på vedskutor icke i betydlig och till-

räcklig qvantitet till Stockholm afsändes, får jag denna gång vördsammast föreslå 2:ne alternativer, nemligen:

1:o Att om anslaget, hvilket förevarande Utlåtande nedsatt till hälften, blir till sitt förra belopp bestämdt, en lämplig del deraf användes till befrämjande af tjenlige vedskutors byggande, på det sjelfva hufvudändamålet med anslaget må vinnas, nemligen att ej blott få veden strömmarne utföre, utan ock till Stockholm.

2:o Eller ock, om nämnda anslag ej blifver förhöjdt till sitt förra belopp; att ett tillräckligt låneanslag, mot ringa eller ingen ränta, må beviljas till vedskutors byggande, mot vilkor, att de byggas och användas för det utsatta ändamålet, vid äfventyr, att lånet annars med full laglig ränta från dagen, då det bekommes, återbetalas, hvarföre nöjaktig säkerhet sättes.

Med afseende derpå, att en större säkerhet härigenom äfven beredes för Banken, och att penningarne härtill i längden gå ur utlänningens fickor, vågar jag äfven af sjelfva BancoUtskottet påräkna bifall till denna min motion.

Mine Herrar! Det är tid, att icke uteslutande fästa sin uppmärksamhet och bevilja anslag åt communicationers och transporters befrämjande genom Canaler och andra konstens dyrbara åtgärder, utan ock

att befrämja begagnandet af vår kustfart, som naturen utan några kostnader i så vidsträckt mån förunnat oss. Sådana som det af mig föreslagna anslag, bidra både till att öka välståndet inom landet, och att upprätthålla vårt myntvärde, och det ifrågasvarande skulle gagna både säljaren och köparen. Sedan Rikets Ständer varit så frukostige med anslag, som till större delen ej användas till en ökad production, böra de ej vara för sparsamma i anslag för dennas befrämjande, äfven genom lättad af-sättning medelst lättade transporter.

Jag tillstyrker derföre återremiss af förrevarande Utlåtande, samt att denna motion må få densamma åtfölja.

Herr *Tham, Wollrath*: Med Grefve von Schwerin delar jag hans åsigt, att befordra näringsförmågan och folkökningen i de norra provinserne, men jag delar ej hans åsigt, att Rikets Ständer skola föreskrifva Regeringen fördelningen af de anslag, som lemnas för strömmrensningarne. Jag delar deremot fullkomligen Herr Lefréns mening i detta afseende, och jag tror att, då Rikets Ständer ingå i detaljerne, skämma de bort det goda de åsyfta. Jag kan ej eller fästa mig vid de uträkningar, som en Ledamot af Borgareståndet gjort på de stora tillgångarne; men deremot tror jag att, om man önskar göra Strömmrensningensfonden gagnelig, och vinna något ändamål dermed, är den

föreslagna summan för liten. Det skulle derföre väl löna mödan att genom lån öka fonden till samma belopp, som de förra åren. Om återremiss beslutas, vore detta den enda anmärkning jag ville bifoga. I afseende på hvad den siste Talaren anført om vedhandeln, och dertill hörande förhållanden, så tror jag, att just det höga vedpriset i år torde framskaffa tillgångar på ved till nästa år. Derigenom befordras ändamålet i naturlig väg, och jag tror ej, att det vinnes genom anslag till byggande af vedskutor. Sättet att bygga skutor, lär icke vara okänt i de norra provinserne, och lönar det sig att föra ned ved, blir det ej brist på skutor; i annat fall hjälper det ej att bygga skutor, om man ej får ved att föra på dem.

Herr *Rosenblad, Bernhard*: För att icke upptaga tiden, skall jag endast anhålla att få förena mig med Herr Lefrén och Hans Excellence Herr Grefve Mörner, angående det ändamålslösa af att representationen utminuterar tillgångarne, då den mindre än Regeringen är i tillfälle att bedöma deras rätta användande. Skall man det, så ser jag ej, hvarföre icke den mängd af ansökningar, som inkommit, skulle hafva lika anspråk. Jag tror, att om den principen varit följd, att åt Regeringen öfverlemna tillgångarnes användande hvar som helst det lämpligast vore, hade anslaget haft bättre följder. Om t. ex. hvad Ljunga-elfven ko-

stat, hade varit användt vid Götha Elf, hade det varit mera frugtbärande. Jag skulle tillstyrka återremiss, om det vore någon utsigt att få större tillgångar till ändamålet, men då det i alla fall betyder så litet, om företagen hvila några år, och anslaget kan blifva så mycket större vid nästa Riksdag, då äfven tillräckligare upplysningar kunna vara inhämtade, tillstyrker jag bifall å Utlåtandet.

Grefve *von Schwerin*: Jag förmodar, att flere af Ridderskapets och Adels Ledamöter inhämtat kunskap om StatsUtskottets Utlåtande öfver förrättad revision af strömrensningsmedlen för de förra åren. De, som det gjort, torde finna, att StatsUtskottets Ledamöter icke underlåtit taga kännedom om strömrensningsarbetet under de 9 förflutna åren. Jag får tillägga, hvad mig enskilt beträffar, att jag berest de norra orterne, i uppsåt att lära känna dem. Resultatet af mina resor är, att det vore orättvist att glömma dem, och ett fel emot sund politik att glömma deras rättmätiga anspråk, såsom man hittills gjort. Jag är långt ifrån att vilja bestämma villkor för gjorde anslag till Regeringens disposition, och hatar ingenting högre, än detta handlingssätt inom en representatif Stat, öfvertygad att det är genom dylika stipulationer, som det constitutionella sinnet förstöres. Till bevis för denna min åsigt får jag åberopa min reserva-

tion vid Betänkandet om anslag att användas, i händelse af missväxt. Jag har blott velat häfva den stipulation, som Utskotten gjort, då de säga: *att de anslagne medlen icke må användas till annat än communicationers förbättrande, öppnande eller lättande å de ställen, der de pröfvas vara af behöfvat synnerligen påkallade, och för den allmänna rörelsen medföra största nytta.* Genom denna stipulation är hela norra delen af Sverige skiljd ifrån att få ett öre af anslaget. Det förstår hvar och en, att, på handelsvägen, väga de fördelar *mera*, som kunna härflyta af lättade communicationer med Wermland, än de som kunna påräknas af åtgärder till befordrande af större lif i de norra provinserne, men man bör ej inskränka sig allenast till det, som verkar på handelsvägen, och kommer fram till tullen samt ger inkomst. Om man ville raisonnera så, borde inga medel anslås till afvittringar i de norra provinserne; det vore då bättre, att använda anslaget i Skaraborgs Län till enskiften. Men hvad blir det för kropp af Sverige, om den ena delen tillväxer i styrka och frodighet, under det den andra delen förblifver i vanmakt? Det tillhör en Styrelse att tillse, det delarne harmoniskt utveckla sig. Då allenast blir en gemensam anda, och ett gemensamt försvar möjligt. Grefve Mörner har yttrat sig om Elfvarnes tillstånd i de norra orterne. Han anser ingenting *mera* böra gö-

ras, sedan man kommit i erfarenhet deraf, att ved icke derifrån kan föras. Jag tror, att man misstagit sig, då man förmodat, att längs kusten en stark vedtransport skulle kunna uppkomma. Förhållandet på vår Norrländska kust är helt annat, än på den Finska. Norrländska kusten har inga holmar; Norrland har inga stora Säterier, som ej kunna skaffa sig inkomster annorlunda än genom sina skogars fällande till ved. Norrländska kusten är nästan öde, och de nybyggare, som der finnas, bo längre in. Föremålet för omsorgen bör blifva, huru ett större lif må kunna i det inre af landet befordras och derifrån spridas till kusten. När de, som bo vid Njuranda Elf 2 à 3 mil från Mattfors sågar, kunna få för en stock 32 sk. à 1 R:dr, hvaremot de, som bo mera aflägsse, på 7 à 8 mils afstånd, och måste köra timret 2000 alnar ned till stranden, icke kunna få mera än 8 sk. för en dylik, så frågar jag, om icke de skola stå långt tillbaka i välstånd? Det är dylika hinder, i afseende på flottningen, som böra undanröjas. Det är hjälpt med ganska litet. Endast kunnige män, som leda arbetet, behöfvas; folk, som kan verkställa det, finnes mera i de norra orterne, än i de södra. Vid Ljusne-elfven, som löper genom Helsingland, äro stora trakter, der elfven stiger och faller 8 à 10 alnar. Det är omöjligt för folket, att utan biträde af det allmänna afvärja en sådan fiende,

som hindrar bärningen af ängarne, och bortsköljer grödorne. Med localkännedom och ledning af en skicklig vettenskapsman kan detta afhjelpas, och folket erbjuder visserligen dertill villigt så väl sin arbetskraft som penningebiträden. Jag hemställer, att Ridderskapet och Adeln må återremittera Utlåtandet, såsom Borgare- och Prestestånden redan gjort; jag hoppas, att resultatet skall blifva, att om icke Utskotten tillstyrka ett högre anslag, Rikets Ständer åtminstone torde bestämma att icke redan begynte arbeten skola afbrytas, utan att då heldre anslaget må förhöjas.

Herr *Rosenqvist*: Herr Lefréns loftal öfver Styrelsens åtgärder medför en belöning, som jag ej afundas; men då jag lika litet ernar ouppfordrad uppträda som Styrelsens loftalare, som Dess tadjare, så inskränker jag mitt yttrande blott till bestridande af Herr Lefréns princip: att Rikets Ständer icke skulle äga rättighet att efter behag fördela sine anslag, utan att sådant skulle vara ett förnärmande af Styrelsens rättigheter; för mitt begrepp blir det lätt fattligt, att då Rikets Ständer ensamt äga rättighet att bestämma anslag af allmänna medel, äga de ock ensamme magt att göra fördelningen deraf till hvilken eller hvilka provinser de behaga.

Herr

Herr von Hartmansdorff, August: De gjorde anmärkningarne angå både det förflutna och det tillkommande. Hvad det förra angår, så, i händelse jag här hade Stats-Utskottets Utlåtande om granskning af Strörensningens medlens förvaltning, skulle jag kunna på ziffran ådagalägga, att de norra Landskapen fått mest af anslagen. Jag tror dock icke vara tjenligt att öka denna proportion, ty lika orätt, som en landthbrukare skulle hafva, att i stället för odlandet af de bättre fält, som ligga närmast för handen, begynna med de aflägsnare och sämre i vilda skogen, lika orätt har Staten att använda sina medel på långt aflägsne gränsor, i händelse de kunna på närmare håll gifva mera frugt. Men hvad gjordt är har ingen återvändo. Det är blott framåt man skall skåda, och se till, att, varnad af föregående misstag, man må handla klokare efteråt. Hvad framtiden beträffar, så anser jag för rätt, att åt Styrelsen öfverlemna medlens fördelning, dit de med mesta nytta kunna begagnas. Om Ridderskapet och Adeln nu vore i tillfälle, liksom Utskotten varit, att läsa de sakkunniga upplysningar, hvilka i detta ämne blifvit lemnade af en man, som ej mera kan afgifva några sådana, så skulle Ståndet finna, med hvad urskillning han afsöndrat hvad som borde göras eller icke göras i detta fall, och huru obetänkta företag, som man utan Styrelsens ledning påbörjat, blif-

vit inställda, innan de skolat förvålla ytterligare fåfänga kostnader, o. s. v. Men det omdöme, som af Rikets Ständer i hänseende till Strömrrensningsmedlens ytterligare användande borde yttras, hafva Utskotten, lika med hvarje klok hushållare, ansett böra bestå deri, att man först och främst skulle fullborda hvad man med skäl påbörjat; ty att lemna påbegynta företag derhän, för att åter börja och i sin ordning öfvergifva andra, vore att alldeles bortkasta sina penningar. Utskotten hafva således icke ansett lämpligt, att derutöfver tillstyrka någon viss föreskrift, hvarest medlen skulle användas, eller bestämma någon viss gräns, inom hvilken detta användande ovillkorligen borde inskränkas. Deremot hafva Utskotten trott det förbehåll böra göras, att medlen icke må användas till föremål, för hvilka Rikets Ständer beviljat särskilta anslag, hvarmed Utskotten velat undanröddja farhågan att Götha Canal äfven skulle få någon andel af Strömrrensningsmedlen; ej eller till redan fullbordade företag, således icke till Södertelje Canal &c. Om Ridderskapet och Adeln behagade genomläsa den långa förteckningen, vid slutet af Utlåtandet, öfver alla de föremål, hvartill man begärt understöd af Strömrrensningsmedlen, skulle deraf inhemtas, att det knappast är något enda af de 24 Länen i Riket, der man icke velat hafva någon forss upprensad, någon sjö aftappad, eller något dy-

likt. Om anslaget också blifvit fördeladt på dem alla, så hade de blott fått några tusende Riksdaler hvardera, hvilket varit det säkraste sättet att förspilla hela anslaget. Om deremot Ridderskapet och Adeln behagade genomläsa förteckningen Litt. A, så inhemtas deraf, att de arbeten, som med större eller mindre bidrag af Staten blifvit påbegynta, men ännu icke fullbordade, redan äro så vidlyftiga, att de årligen anslagne 50,000 R:dr förmodligen blifva otillräckliga för dem allena. Hade penningar funnits, så hade man kunnat anslå mera både åt dem och andra arbeten; men som fattigdomen är alla vackra projecters graf, och Utskotten icke velat tillstyrka Rikets Ständer att sätta Riket i skuld, för Strömmrensningensarbeten, så hafva de icke kunnat anvisa större tillgångar. Om Ridderskapet och Adeln nu återremitterar Utlåtandet, på det lån må upptagas för detta ändamål, så svara Utskotten otvifvelagtigt, att de icke kunna tillstyrka det, utan att Rikets Ständer sjelfve må uppgöra sådant, i fall de behaga. Hvarken här eller i Utskotten kan jag tillstyrka en sådan åtgärd, och anhåller därför, att Utlåtandet måtte bifallas; destomera som påståendet, att de norra provinserne härigenom skulle få ingenting, är ogrundadt. Af förteckningen Litt. A, öfver påbörjade arbeten, som borde fullbordas, skall Ridderskapet och Adeln erfara, att dessa Landskap alldeles icke blifva vanlottade.

Herr von Hartmansdorff uppläste den vid Utskottets Utlåtande bilagda, och af honom åberopade förteckningen, öfver de vattendrag, till hvilkas upprensning Statsmedel blifvit föreslagne att användas, hvar efter han fortfor:

Ridderskapet och Adeln finner häraf, att bland nu uppräknade 13 strömränsningsarbeten, höra blott trenne till södra delen af Riket, tvänne till Wermlands skogstrakter, och alla de öfriga till de norra. Den stora nyttan af anslagen för de norra Landskapen, erkännes icke en gång af Norrländningarne sjelfve, ty de säga: att om medlen icke användas bättre än hittills, så tjena de till ingenting väsendteligt. Att Norrländningarne i alla fall önska anslag, det är naturligt, emedan penningarne åtminstone för ögonblicket, då de användas, sprida lif i rörelsen derstädes. Man har ock sagt, att det vore synd om folket, att lemna det utan understöd, när det erbjöd sig att sjelf deltaga i arbetet. Men det står uttryckligen i Utlåtandet, att när ortens innevånare sjelfve vilja bidra till arbetet, skall derpå göras särdeles afseende. Jag hoppas således, att Ridderskapet och Adeln torde finna, det en återremiss icke tjänar till annat än ytterligare tidsutdrägt, särdeles om återremissens utskrifning medtager några veckor. Saken, som af 3:ne Utskott skall behandlas, torde då icke hafva åter-

kommit, medan Riksdagen varar, så att Strörensningarne fingo intet. Den nya motion, som vid detta tillfälle blifvit gjord, för att åtfölja återremissen, nemligen om vedskutors byggande på Statens bekostnad, för att nedföra ved från Norrland till Hufvudstaden, synes mig vara af beskaffenhet att snarare böra skiljas från detta ämne. — Utskotten hafva vid denna Riksdag haft att besvara så många ansökningar om anslag till byggnader, ifrån dem, som höja sig öfver jordens yta, såsom kyrktorn intill dem, hvilka sänka sig derunder såsom Canaler, att jag hoppats vi skolat slippa ifrån andra än krigsskepp af dem som flyta på vattnet. Likväl förmodar jag, att denna sista motion icke vinner mera afseende, derföre att den förknippas med Strörensningarne, hvarföre jag tror det vore bäst, att vi genast biföllo Utlåtandet.

Hans Excellence Herr Grefve *Mörner*: Jag har egentligen begärt ordet för att förklara mig öfver det sätt, på hvilket ett förut af mig afgifvit anförande blifvit tolkadt. Man har sagt, att jag trodde allt hvad som kunde göras, vara gjordt för de norra provinserne, derföre att ingen ved sedermera kommit till hufvudstaden. Om sådant af mig blifvit sagdt, så är det mycket emot min tanka. Jag har blott velat visa, att ändamålet, att få ved hit, icke blifvit uppfyllt. I sammanhang härmed har man yr-

kat, att understöd skulle, på allmän bekostnad, anslås till Vedskutors uppbyggande. I anledning häraf får jag upplysa, att redan vid början af StrömmrensingsCommittéens verksamhet erfor man, att bristen på fartyg var hufvudsakliga anledningen, hvarföre någon ved icke hitkom från de norra provinserne. Det beslöts då, att lemna lån på fördelaktiga villkor åt enskilde personer, som ville bygga dylika fartyg, och dessa lån utgingo också med mycket förmånliga stadganden för låntagaren, emot förbindelse för honom att göra minst trenne resor med ved till hufvudstaden. Men påföljden blef blott, att desse personer uppfyllde sin förbindelse, och sedan de gjort sina tre resor, byggde de däck på fartygen, och befraktade dem på aflägsnare orter, hvaruti de mera funno sin fördel. När ett sådant yrke icke lönade sig med det understöd, som på sådant sätt blef gifvet deråt, hemställer jag, huruvida det är omtänksamt att bygga skutor på Statens bekostnad. Föröfrigt tror jag mig höra förklara, det jag icke fattat meningen af Utskottens Utlåtande så, som man här ansett det, nemligen att de norra provinserna derigenom skulle vara uteslutna från allmänna bidrag. Jag bekänner, att äfven jag önskar denna förmån för de norra provinserna; men jag kan icke frångå den tanka, att då biträden till sådana ändamål lemnas af Staten, dessa böra användas på det för Staten fördelaktigaste sätt, icke blott

i commercielt, utan ock i politiskt afseende, hvilket bäst torde kunna öfvervägas af Styrelsen, med den af denna samlade öfversigt. Deremot fann jag genast vid Utlåntandets första genomläsning, att den anslagna summan är alltför liten. Jag måste likväl säga, att jag icke vågat hoppas något mera nu, då tiden för Riksdagen är så långt framliden, och så många angelägna anslag förut erfordrats. Men skulle återremiss beviljas, tror jag äfven den frågan, huruvida ett större anslag må beredas genom lån, böra så mycket häldre tagas i betraktande, som hvad man i detta ändamål utgifver, ehuru verkan deraf sällan med ziffror kan beräknas, och ofta icke förr än i en aflägsnare framtid visar sig, likväl säkerligen är en productif utgift, som med tiden genom förökad välmåga och utvidgade varubyten ger Staten ett varaktigt välstånd och verkelig kraft.

Herr *Lefrén*: Till svar på Herr Rosenqvists anmärkning får jag framställa, det min mening icke var, att ju Rikets Ständer skulle äga *rätt* att göra anslag till hvilka provinser, som helst. Jag har blott talat om hvad i det fallet vore *klokt*, eller icke klokt, af Rikets Ständer att vidtaga. Önskligt hade varit, att detta anslag kunnat bestämmas till dess förra belopp, 100,000 R:dr årligen, men omständigheterna hafva varit sådana, att alla anslag icke kunnat

tillstyrkas; de mest maktpåliggande hafva naturligtvis bordt få främsta rummet, och till dessa höra efter mitt begrepp icke förvarande anslag, ehuru jag visserligen är långt ifrån att bestrida deras nytta.

Herr *Munck af Rosenschöld*: Hufvudändamålet med min motion var att Stockholm må förses med ved från Norrland. Om nu denna ved, genom anslag af Staten, bringas strömmarne utföre, men icke föres hit af brist på skutor, så är följden, att man förfelar ändamålet med anslaget, derest man icke tillika söker bereda tillgång på sådane fartyg. Jag ser icke, hvarföre Statens mellankomst skall vara mera olämplig i den ena, än i den andra delen. Det vore då rimligare, att bestrida allt anslag till att fortskaffa veden utför strömmarna, i fall man icke äfven vill söka att få den från kusterna till Stockholm. Jag har särskildt blifvit underrättad af vederbörande Auctoriteter i Norrland, att måhända 16 à 20,000 famnar årligen kunde bringas hit från ett enda Län, om man hade tillräckligt antal skutor. Jag har icke föreslagit, att dessa skulle byggas på Statens bekostnad, utan tvärtom på ett sätt, som bereder vinst åt Staten, i stället för förlust. Deremot har man ända sedan 1809 försedt Stockholm med ved från Finland på Statens bekostnad; låtom oss nu göra det från Norrland på Finlands, det är Rysslands!

De af Hans Excellence Grefve Mörner anförde missbruk af den redan försökte låneanstalt i denna väg, torde, som många andra, i framtiden genom en bättre kontroll förekommas. Jag kan icke finna svårigheten, att använda sådane band på låntagaren, att han blefve nödsakad använda skutorna till det ändamål, för hvilket lån emot låg eller ingen ränta erhålles.

Herr *Ribbing*: Då discussionen redan är så långt liden, vill jag icke uppehålla mig vid något annat, än den skiljaktighet mellan Utskottens egna Ledamöter, att en af dem ansett förslaget förmycket bindande för Styrelsen, särdeles i puncten Litt. A, då deremot den andra förklarar, hvad ock med min öfvertygelse instämmer, att denna punct lemnar Styrelsen fria händer, i det föreskrifterne ej kunna vara rymliga-re, än då de egenteligen blott innehålla, att anslaget skall på det gagneligaste sätt användas. Jag instämmer i deras åsigter, som anse att man icke för mycket bör binda händerna på Styrelsen, och yrkar därför bifall till Utlåtandet. Jag tror, att likasom det skulle vara fåfängt, att för inre handelsrörelsens och communicationens befrämjande anlägga vägar och dertill skaffa åkdon, der inga varor finnas, likaså fåfängt vore att skaffa vatten-communicationer och äfven fartyg åt varor, som finnas, men för hvilka afsättning vid ankomstorten saknas.

Man skall säkert inse detta en gång, om icke förr, då nöden eller fosterlandskärleken uppkallar den inhemska idogheten, att upphämta det öfverflöd, som hufvudstaden och andra afsättningsorter, äga att aflåta af sina capitaler, men hvilka nu gå till utlänningen.

Herr *Rosenqvist*: Den förklaring, som Herr Lefrén nu behagat lemna, innehåller samma princip som förut, framställd blott i en annan dräkt; och då denna princip innefattar en concession af Rikets Ständers rättigheter, så skall jag alltid vara deremot. Jag fortsfar således att yrka det $\frac{1}{3}$ af anslaget måtte bestämdt determineras åt de norra provincerna.

Grefve *Gyldenstolpe, Anton Gabriel*: Äfven jag förenar mig med dem, som anse olämpligt att till fördel för de norra provincerne fästa vilkor vid detta anslags beviljande, hvars hufvudändamål är att befordra communicationerne öfver hela Riket. Men jag måste ändock yrka återremiss, ehuru af helt andra skäl än dem, som redan sökt göra sig gällande. Min anmärkning grundar sig nemligen på en åsigt, som finnes utvecklad i Herr von Hartmansdorffs reservation vid Stats- och BancoUtskottens Utlåtande N:o 22, pag. 328, der det heter, "att de *extra anslagen* böra fortfara, intill-
"dess en ny Statsreglering vidtager, derest

"nemligen extra tillgångar finnas, och extra "anslag behöfvas." Denna åsigt verkade äfven återremiss af Utlåtandet N:o 22, för att sätta Utskotten i tillfälle att till Fästningsarbetena vid Stockholm, Wanäs och Carlscrona anvisa medel äfven för år 1835. Man ansåg nemligen, att, i händelse kommande Ständer, hvilket äfven är ganska troligt, icke till slutet af 1834 hade uppgjort en ny Statsreglering, så skulle, genom saknad af anslag, antingen ofvannämnde arbeten alldeles afstanna under år 1835, eller ock, om äfven anslag beviljades, åtminstone förberedelserna till det kommande årets arbeten hämmas, och således, i hvilketdera fallet, förluster tillskyndas Staten. I denna åsigt instämde med Herr von Hartmansdorff, Friherrarne af Nordin och Sparre, och som jag äfven tror Grefve Brahe. — Enahanda förhållande inträffar nu med Strömnrensningarne; anslag dertill äro endast beviljade från och med 1830 till och med 1834, men de arbeten, som dermed skola verkställas, kunna ingalunda anses att vara *alla* afslutade med sistnämnde år. Några af dem komma således att efter 1834 fortsättas. Då nu, utan afseende på grundlagstydingen för nästa Riksdags början, man, med kännedom af den tid innevarande Riksdag varat, kan taga för afgjort, att nya anslag till Strömnrensningsarbetenas fortsättande icke hinna beviljas före 1834 års slut, anser jag, att, likasom det blifvit begärdt för Fästnings-

arbetena, anslag till Strömrrensningar böra beviljas äfven för år 1835, till förekommande af ofvan antydde förluster för Staten genom arbetets afstannande i brist på anslag. Herr von Hartmansdorff har i dess reservation visat att, äfven sedan fästningsarbetena erhållit deras anslag för år 1835, ändock 305,000 R:dr återstå såsom tillgång. Af dessa medel anhåller jag, att Utskotten måtte anvisa och anslå en lika stor summa för 1835 års strömrrensningar, som för hvardera de öfrige årens, och det är på denna grund, och ingen annan, som jag anhåller om återremiss af Utlåtandet.

Herr *von Hartmansdorff*: Grefve Gyldestolpes anmärkning är såvida riktig, att den upptager rätta förhållandet. Likväl är det den skillnad emellan strömrrensnings- och fästningsarbeten, att man i afseende på de sednare bestämdt vet, att de under tiden endast kunna *fortsättas*. Deremot skulle med strömrrensningsmedlen åsyftas, att de redan påbegynta arbetena blefvo fullbordade. Jag vet väl icke, huru långt de nu anslagne medlen kunna dertill räcka; men innan man gör några nya anslag, torde man böra se till, huru dessa blifvit använde, ty i allmänhet befarar jag, att få arbeten äro så litet frugtbärande, som just dessa. Åtminstone vill jag för min del hafva bättre bevis än hittills på deras nytta, jemförelse-

vis med andra företag, till näringarnes upphjelpande.

Grefve *Gyldenstolpe*: Jag kan icke neka, att fästningsanläggningarna vid Stockholm och Carlskrona äro af större omfattning, än strömmrensningensarbetena. Men sådant bevisar icke, att de senare äro fullbordade 1834. Således, då det är både möjligt och troligt, att icke alla de arbeten, som Stats- och BancoUtskotten tillstyrkt, äro slutade år 1834, utan komma att fullbordas under åren derefter, finner jag icke eller något skäl, hvarför man icke skulle anvisa medel dertill.

Herr *von Hartmansdorff*: Jag skulle icke anse en återremiss så skadlig, om icke åtskillige Talare hade yrkat den derföre, att de måtte få penningar genom Statslån. Då detta anslag sist förevar i Utskotten, åtnöjde man sig med anslaget åt strömmrensningarna, sådant det blef, måhända emedan man trodde, att förhöjning deri skulle förvålla afprutning på Götha Canals anslag. Men sedan denna Canal numera fått sitt fullt ut, torde strömmrensningarna blifva en kär anledning att genomdrifva Statslåneförslagen. Att förekomma dem, är mitt sista skäl för att begära bifall å Utlåtandet.

Grefve *Gyldenstolpe*: Äfven jag är ingen vän af lånsystemet; men en återremiss af detta Utlåtande synes mig icke kunna

inleda oss deri. Kan man mota de större försök, som vid denna Riksdag med så mycken kraft blifvit gjorda, att införa detta system, så kan man äfven mota den ringa anledning, som dertill skulle hämtas af mitt förslag. Dessutom finner jag intet skäl, hvarföre man skall komma till ett lånesystem derigenom, att man anvisar 50,000 R:dr till strömmrensningar för år 1835. Herr von Hartmansdorff har ju, som jag förut nämnt, visat att en obegagnad tillgång af 300,000 R:dr finnes för år 1835. Då nu äfven två Stånd redan återremitterat Utlåtandet, kunna Utskotten icke undgå att svara på de anmärkningar som blifvit gjorda, och således lär icke eller något vinnas i tiden genom en vägrad återremiss.

Herr *von Hartmansdorff*: Jag får blott erindra, att de omnämnda 300,000 R:dr för år 1835, ganska väl behöfvas för det årets Riksdagskostnader.

Herr *Ribbing*: Det är sannt, att de anslag, som erfordras för denna sak, icke äro särdeles betydliga, men vi hafva flere återremitterade förslag att vänta tillbaka, angående anslag, hvaribland ett till spannmåls-beläning, som är af vida större höjd. Jag tror derföre, att man icke får frånträda besparingsprincipen på grund deraf, att detta är det sista tillfället vid Riksdagen för utgifter.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMaralken hemställde, om Ridderskapet och Adeln ansåg de vid Stats-, Banco- och Ekonomi-Utskottens förevarande Utlåtande gjorde anmärkningar böra föranleda till återremiss deraf.

Ropades Ja och Nej.

Hvarefter *Hans Excellence* gjorde proposition till bifall å berörde Utlåtande.

Ropades äfven Ja och Nej.

Herr *von Hartmansdorff* begärde votering.

I anledning hvaraf *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMaralken* föreslog följande Voterings-proposition:

Den, som bifaller Stats-, Banco- och EkonomiUtskottens Utlåtande i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, angående fortfarande anslag till strömmrensningar och lättade vattencommunicationers befrämjande, jemte åtskillige med detta ämne gemenskap ägande inom RiksStånden afgifne Memorial, voterar

Ja;

Den det ej vill, voterar

Nej;

Vinner Nej, anses Stats-, Banco- och EkonomiUtskottens berörde Utlåtande böra,

på grund af de dervid gjorde anmärkningar, till Utskotten återremitteras.

Hvilken Voterings-proposition af Ridderskapet och Adeln godkändes, samt anslogs.

Voteringsen börjades klockan half till 2 e. m., och befunnos vid voteringsens slut klockan en kvart till 3 e. m., sedan en voteringsedel blifvit undantagen och förseglad, samt de öfrige voteringsedlarne öppnade, rösterne hafva utfallit, som följer:

Ja — 35.

Nej — 63.

I följd hvaraf, och sedan det öfver voteringsen särskilt förde protocoll blifvit uppläst, *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* förklarade, att Stats-, Banco- och Ekonomi-Utskottens ofvanberörde Utlåtande således blifvit af Ridderskapet och Adeln till Utskotten återremitteradt.

Höglofl. Ridderskapet och Adeln åtskiljdes klockan en kvart till 3 eftermiddagen.

In fidem Protocolli,
O. J. Lagerheim.

Fre-

Fredagen d. 8 Januarii 1830.

Plenum klockan half till 6 Eftermiddagen.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken yttrade, att sedan tid efter annan, bland Ridderskapets och Adelns Ledamöter och Suppleanter i Förstärkta StatsUtskottet, de förändringar inträffat, att bland Ordinarie Ledamöterna följande sex:

- N:o 199. Friherre Wrangel af Adinal, Henning.
„ 275. Friherre Sprengtporten, Jacob Wilhelm.
„ 1867. Herr Stenfelt; Fullmäktig Grefve von Rosen, Axel.
„ 2151. Herr Liljenstolpe, Otto.
„ 2236. Herr af Schmidt, Georg Lars.
„ 2245. Herr von Hedenberg, Carl August.

af de först utsedde 6 Suppleanter:

- N:o 176. Herr Schulman; Fullmäktig Herr Mörner, Christer,

samt af de sist utsedde 8 Suppleanter:

- N:o 283. Friherre Silfverskjöld, Carl,
utur Förstärkta StatsUtskottet afgått, derigenom att Friherrarne Sprengtporten och Silfverskjöld blifvit Ledamöter i StatsUtskottet,

Grefve von Rosen upphört att vara Riksdagsman, sedan hans principal Herr Stenfelt med döden aflidit, samt de öfrige omförmälte från Riksdagen afrest, i anledning hvaraf icke allenast de 5 återstående först utsedde Suppleanter, utan ock en af de sist utsedde Suppleanter såsom Ordinarie Ledamöter i Förstärkta StatsUtskottet inträdt, hvaraf händt, att för närvarande endast finnas 6 Suppleanter; och då detta antal, i anseende till de för flere Ledamöter af Ridderskapet och Adeln ofta inträffande förfall, befunnits otillräckligt, alltså och på det Förstärkta StatsUtskottets nu snart tillstundande sammanträden måtte kunna behörigen äga rum, samt Ridderskapet och Adeln undgå, att under den återstående delen af Riksdagen företaga något ytterligare val i detta afseende; hemställde Hans Excellence, om icke Ridderskapet och Adeln skulle finna lämpligt, att ytterligare utse 12 Suppleanter i Förstärkta StatsUtskottet.

Bifölls.

Hvarefter *Hans Excellence* föreslog, att detta val måtte å nästkommande Måndags eftermiddag den 11 dennes genast vid början af Plenum förrättas.

Ropades Ja. _____

Vid förnyad föredragning af BevillningsUtskottets den 5 sistlidne December under

N:o 55 aflätne, och den 11 i samma månad e. m. på bordet lagde, Memorial, med voterings-propositioner angående tull å spannemål; biföll Ridderskapet och Adeln nämnde Memorial, samt godkände de deruti föreslagne voterings-propositioner.

Föredrogs å nyo ExpeditionsUtskottets den 10 sistlidne December under N:o 286 aflätne, och den 15 i samma månad e. m. på bordet lagde, Memorial, i anledning af återremiss utaf ExpeditionsUtskottets under N:o 216 förut afgifne förslag till Rikets Ständers underdåniga Skrifvelse, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om anslag för UndervisningsVerken i Riket.

Herr *Lefrén*, *Johan Pehr*: Då Stats- och Ekonomi-Utskottens första Utlåtande i detta ämne under N:o 10 aflemnades till Rikets Ständer, bifölls detsamma af Preste- och BorgareStånden. Detta Utlåtande innehöll bifall till Kongl. Maj:ts Proposition, hvilken upptager TillämpningsSkolorne och deribland specielt nämner KrigsAkademien på Carlberg. Utlåtandet blef återremitteradt af Ridderskapet och Adeln samt Bondeståndet. Bland anledningarne till återremissen var äfven en anmärkning af Herr Bråkenhjelm om särskilt anslag för KrigsAkademien. Denna anmärkning, eller rät-

tare motion, blef besvarad uti Utlåtandet N:o 52; hvori säges, att motionen var öfverflödig, emedan, såsom Utskotten yttra sig i Utlåtandet N:o 10: "KrigsAkademien redan är inbegripen såsom utgörande en af "TillämpningsSkolorne." Sedermera bifölls Utlåtandet N:o 52 af Ridderskapet och Adeln och BondeStåndet; följaktligen bifölls äfven hvad Utskotten sagt i anledning af frågan om KrigsAkademien, så mycket mera som Utskotten säga sig af Herr Bråkenhjelm's motion hafva hämtat ytterligare anledning att tillstyrka bifall till Utlåtandet N:o 10. BondeStåndet har dessutom gjort ett uttryckligt förbehåll om lönetillökning för KrigsAkademiens Lärare. Antagas måste, i klar följd häraf, antingen att beslutet öfver Utlåtandet N:o 52 är lika med beslutet öfver Utlåtandet N:o 10, d. v. s., att dessa Utlåtanden icke äro i strid med hvarandra, eller också måste 2 Stånd i beslutet hafva stadnat emot 2; ty om Utlåtandet N:o 52 ej är lika med Utlåtandet N:o 10, så är 2 Stånds beslut stridigt mot 2 Stånds. Vill man åter erkänna, att Utlåtandet N:o 10 af Ridderskapet och Adeln och BondeStåndet bifölls på grund af de upplysningar, som innehöllos i Utlåtandet N:o 52, så är alla 4 Ståndens beslut i ämnet öfverensstämmande, och då ser jag icke någon olaglighet, att genom en tillsatts i Expeditionen tillägga hvad man i beslutet uttalat. Jag tillstyrker Ridderskapet och Adeln, att in-

bjuda de öfriga Stånden att deltaga i detta tillägg, till förekommande af alla misstag, och hoppas, att Ridderskapet och Adeln bifaller Herr af Zelléns reservation, och icke deruti finner en gnista bemödande att vilja inleda Ridderskapet och Adeln att fatta ett nytt beslut i ämnet, utan att blott förtydliga det redan fattade. Jag anhåller alltså om proposition på instämmande uti Herr af Zelléns reservation.

Friherre *Cederström, Jacob*: Med Herr Lefrén instämmer jag i sjelfva hufvudsaken, men skulle dock tro, att man blott behöfde inbjuda de öfrige Stånden att instämma i det förtydligande af Expeditionen, att efter ordet *TillämpningsSkolor* sättes: *utan afseende på hvilken HufvudTitel de tillhöra*. Derigenom vore StatsSecreteraren ej bunden inom en viss HufvudTitel, och saken vore fullständigt utredd.

Herr *Lefrén*: För min del har jag alldeles icke något emot den förkortning Friherre Cederström föreslagit, utan instämmer till alla delar med honom.

Herr *Cederschjöld, Pehr Gustaf*: I anledning af de anmärkningar, som nu ytterligare blifvit gjorde vid detta Memorial, vill jag blott erinra, att det så kallade tillägget i senare Utlåtandet, nemligen N:o 52, endast är svar på de anmärkningar, som af Herr Bråkenhjelm gjordes, och således

endast egnadt att verka på Rikets Ständers opinion, men icke ämnadt att ingå i Ständernas Skrifvelse till Kongl. Maj:t. Det har äfven blifvit yttradt, att *det vore nödvändigt att få detta tillägg, emedan Vederbörande StatsSecreterare annars skulle råka i förlägenhet.* Jag skulle dock tro, att Vederbörande ej behöfde förespråkare, och att om verkligen så förhölle sig, som man uppgifver, skulle säkert den ifrågavarande StatsSecreteraren sjelf gifva Ståndet sin villrådighet tillkänna. Dessutom är af ExpeditionsUtskottet erkänt, att Expeditionen blifvit af 3 Stånd bifallen; och då förundrar det mig, att den underdåniga Skrifvelsen icke redan är till Kongl. Maj:t afsänd, helst 3 mom. af 49 §. RiksdagsOrdningen innehåller följande: "*Återförviser något RiksStånd ett redan beredt mål till vederbörande Utskotts ytterligare Utlåtande, åligge Utskottet att dermed inkomma till det Stånd, som återremitterat; kunnande likväl ej, genom denna återförvisning, de öfrige Ståndens beslut i de mål, der trenne Stånds röst utgör Rikets Ständers, deras kraft och verkan till Expeditionen betagas.*" Sålunda hade den återremiss, som härifrån skedde, ej bordt hindra beslutet att komma till verkställighet. Jag tillstyrker bifall till ExpeditionsUtskottets Memorial.

Friherre Cederström: Det förefaller mig verkligen besynnerligt, att så ofta komma i

strid med Herr Professor Cederschjöld om Grundlagens tydlighet. Den §. han utur RiksdagsOrdningen nyss uppläste handlade om Betänkanden, hvilka af 3 Stånd blifvit bifallne. Det 4:de Ståndet kan då, i mål som genom 3:ne Stånds sammanstämmande beslut afgöras, ej hindra expedition. Denna föreskrift har äfven här blifvit följd; men annat är att besluten ej få hindras till expedition, och annat att expeditionen skall så uppfattas, att den innehåller hvad Ständerna beslutat. Expeditionerna gå ej såsom UtskottsBetänkanden på en gång till alla 4 Stånden, utan gå först till Ridderskapet och Adeln, sedan till PresteStåndet, så till BorgareStåndet, och sist till BondeStåndet. Det Stånd, som mot expeditionen gör anmärkning, återremitterar densamma, och på det sättet kan en expedition komma att återremitteras, till dess den blir sådan den bör vara. Det är ej samma form för ExpeditionsUtskottets Skrifvelser, som för vanliga UtskottsBetänkanden, i fråga om antal återremisser. Expeditionerna äro blott besluten utskrifne. Om 3 Stånd ej bry sig om att expeditionen icke blir öfverensstämmande med beslutet, eller att den innehåller skriffel, så är det dock det 4:de Ståndets rätt att deröfver vaka, ty det är icke 3 Stånds rättighet, att i detta afseende besluta öfver det 4:de. Nu är frågan helt enkelt, att i expeditionen uttrycka hvad som i beslutet innehålles. Herr Lefrén har

bevisat, att Utlåtandet N:o 10 innehöll tillstyrkan af Kongl. Maj:ts Proposition, hvilken åter föreslog anslag till alla TillämpningsSkolor, utan afseende på hvad HufvudTitel de tillhöra, följaktligen äfven Krigs-Akademien. Denna omständighet är nödvändig att intaga i expeditionen, ty det finnes en §. i Grundlagen, som förbjuder föredragande StatsSecreterare att contrasignera en befallning, hvarigenom medel skulle dragas från en HufvudTitel till en annan. Om StatsSecreteraren bröt häremot, skulle han säkerligen utsätta sig för den värde Ledamotens anmärkning hos ConstitutionsUtskottet. Då dessutom här ej är fråga om sjelfva saken, utan blott om verkställigheten af hvad Rikets Ständer beslutat, kan jag icke inse, hvarföre man skall motsätta sig ett förtydligande af expeditionen, hvarigenom den blir så tydlig, att ingen, ej en gång en ConstitutionsUtskottets Ledamot, mot dess tillämpning för medlens användande åt alla TillämpningsSkolorne, kan göra anmärkning.

Herr *Ribbing, Arvid*: Den siste talarer har yttrat sig på förmiddagen, att den anmärkning jag då gjorde mot en af ExpeditionsUtskottets skrivelser, rätteligen hade bordt framställas, då beslutet för Ridderskapet och Adeln föredrogs. Var detta rätt, då fråga blott var om ett motif, så måtte det vara ännu mera rätt, då fråga är om

sjelfva saken; och som Ridderskapets och Adelns beslut blef, att min anmärkning på förmiddagen ej förtjenade afseende, så måtte väl beslutet på eftermiddagen böra fattas efter samma grunder. Friherre Cederström har åberopat, att om Ståndet funne att ExpeditionsUtskottet orätt hade uppfattat beslutet, eller att expeditionen innehöll några skriffel, borde sådant ovilkorligen rättas. Men här är alldeles icke fråga om något skriffel, utan om ett tillägg af ganska stort inflytande på sjelfva saken, hvilket bäst bevisas deraf, att om det föreslagne tillägget ej antages, kunde sådant föranleda åtal mot en StatsSecreterare, för det han dragit medel från en hufvudtitel till en annan. Tillägget synes derföre vara af så stort inflytande, som något tillägg kan vara; hvarföre jag också tror det vara bäst, att bifalla förslaget sådant det nu är, och sådant det af 3 Stånd blifvit bifallit.

Herr *Crusenstolpe, Magnus Jacob*: Om man skulle antaga Friherre Cederströms distinction emellan formen för ExpeditionsUtskottets Skrifvelser och andra UtskottsBetänkanden, så skulle man komma till det resultat, att det t. ex. skulle bero på Ridderskapet och Adeln att alldeles hindra en expedition, derigenom att löparen ej ifrån Ridderskapet och Adeln afsändes. Friherren skulle säkert komma i ett ganska besynnerligt förhållande, om BorgareStåndet

så handlade i frågan om anslaget till Götha Canal. Jag instämmer med Herr Cederschjöld deruti, att om det föreslagne tillägget göres, kommer Carlberg i åtnjutande af lönetillökning för sin Lärare-personal, i annat fall icke. Emedlertid vill jag fästa uppmärksamheten derpå, att anslaget ej står upptaget under 10:de Hufvudtiteln, men att en särskild skrifvelse derom till Kongl. Maj:t ingår, utan att till någon viss Hufvudtitel bestämma detsamma. Vi hafva en gång på morgonen voterat om denna sak, och hjälper icke annat, så lära vi nu på aftonen åter få votera derom, emedan jag på intet vilkor derifrån afstår.

Grefve Horn, Claës Fredrik: Jag finner en vigtig principfråga här vara å färde. Med Friherre Cederström förenar jag mig deruti, att ExpeditionsUtskottets förslag till underdåniga Skrifvelser visserligen icke kunna anses af samma beskaffenhet, som öfrige UtskottsBetänkanden. Besluten öfver målen äro någon ting helt annat, än skrifvelser om besluten. Jag kan icke med Herr Crusenstolpe dela farhågan för den händelse, att ett Riksstånd skall undanhålla för de andra RiksStånden en Expeditions-Utskottets löpare. Sådant vore ett Grundlagsbrott, för hvilket man icke kan tänka sig att någon Ordförande ville underkasta sig ansvarighet. Hvad sjelfva anslaget angår, vill jag återföra i Ridderskapets och Adels minne, huru

dermed tilldrog sig. Innan man kom till StatsRegleringen, hade man anslagit denna summa af 60,000 R:dr, och dervid uttryckligen förklarat att 10:de, eller som den då kallades, 4:de Hufvudtiteln dermed skulle ökas. Vid föredragningen af StatsRegleringen fann man, att detta beslut lade hinder i vägen för all minskning af 10:de Titeln. Om man nu ville derifrån draga något till KrigsAkademien, eller 3:dje HufvudTiteln, kunde en StatsSecreterare dervid blifva ganska tvehogsen i anledning af det beslut man fattat, att dessa 60,000 R:dr bestämdt skulle öka en annan HufvudTitel.

Herr *von Hartmansdorff, August*: Om den Expedition, som klandras, är tillstädes, anhåller jag att den måtte uppläsas.

Den af Herr von Hartmansdorff begärda uppläsning verkställdes, hvarefter han fortfor:

Jag utbeder mig, att Friherre Cederström ville bestämdt uppgifva det ställe, hvarest de föreslagne orden skulle tilläggas, hvarefter jag torde återfå ordet.

Friherre *Cederström*: Jag har redan yttrat mig skäligen bestämdt, men, då Herr von Hartmansdorff önskat det, får jag upplysa, det min mening var, att efter ordet *TillämpningsSkolor*, skulle tilläggas: *utan afseende uppå till hvilken HufvudTitel de*

höra, eller ock kunde man sätta samtliga TillämpningsSkolorne i Riket.

Herr *Cederschjöld*: Då den sak, som är i fråga, icke omnämnes i den Kongl. Propositionen, men det är denna, som är bifallen, och hvarpå den underdåniga skrifvelsen skall grunda sig, samt det senare Utlåttandet endast omnämnde KrigsAkademien, för att besvara Herr Bråkenhjelm's anmärkning; synes tillägget ej böra i expeditionen inkomma, i synnerhet som Utskottet icke tillstyrkt, att det skulle inflyta i den underdåniga skrifvelsen.

Herr *von Hartmansdorff*: Om ordalagen blifva sådana, som Friherre Cederström föreslagit, antingen i det första eller det senare alternativet, så har jag intet deremot. Helst skulle jag se, att man begagnade uttrycket *samtelige TillämpningsSkolor*, ty sådan var meningen inom Läroverks-Commitén. Jag har bestridt tillägget i expeditionen, så länge man vill utpeka någon viss TillämpningsSkola, då det hade sett ut, som Rikets Ständer velat gifva anslaget åt densamma allena; men nyttjar man uttrycket *samtelige TillämpningsSkolor*, så yttrar man hvad som verkligen var Commiténs mening. På det att denna ej må synas tvifvelaktig, må man göra detta tillägg, men annars anser jag det öfverflödigt, sedan Stats- och EkonomiUtskotten, uti ett

ytterligare Utlåtande om NavigationsSkolorne, som icke kunna räknas till den Ecclesiastika, utan antingen till HufvudTiteln om Näringarne eller Sjöförsvaret, tillstyrkt, att äfven deras underhåll borde inbegripas under det redan åt Läroverken beviljade anslaget af 60,000 R:dr.

Herr *Lefrén*: Herr Cederschjöld synes hafva glömt, att Ridderskapet och Adeln fattade sitt beslut öfver Utlåtandet N:o 52, icke öfver N:o 10, och att BondeStåndet gjorde likaledes. Om N:o 10 och N:o 52 äro i strid mot hvarandra, så är ej Rikets Ständers beslut fattadt, utan 2 Stånd hafva då stadnat emot 2. Men som Utskotten i Utlåtandet N:o 52 förklarar, att hvad som vid återremissen af N:o 10 inom Ridderskapet och Adeln blifvit yrkadt, redan var besvaradt i N:o 10, emedan KrigsAkademien tillhör TillämpningsSkolor, så måste Utlåtandet N:o 52 i denna punkt vara att anse lika med Utlåtandet N:o 10, och således 4 Stånd hafva instämt deruti, att KrigsAkademien tillhör TillämpningsSkolorne. Jag instämmer med Herr von Hartmansdorff så mycket heldre, som alla öfriga TillämpningsSkolor då äro utmärkta; och jag igenkänner i hans yttrande hans vanliga rättrådighet, att se på sak och icke på småsak.

Herr *Cederschjöld*: I anledning af den siste talarens yttrande skall jag utbe mig

att få förklara, det jag är van att se på formen, och ej på saken i ExpeditionsUtskottets skrivelser. Det är viktigt, att besluten ej blifva ändrade i expeditionerne, ty sådant skulle vara af den aldrastörsta våda. Om man nu gör en nyttig ändring, så öppnar man dock vägen för möjligheten att en annan gång göra en, som kunde vara af den aldraförderligaste beskaffenhet.

Friherre *Cederström*: I händelse det vore ett tillägg, som nu är i fråga, vore sådant icke laglikmätigt, och jag skulle då instämma med Herr Cederschjöld; men just därför att det är öfverensstämmande med beslutet, och icke innefattar annat än ett förtydligande af redactionen, måste det i expeditionen inflyta, och jag hoppas att Herr Cederschjöld instämmer deruti, att om beslutet varit sådant, förtydligandet äfven måste äga rum. Då det blifvit upplyst, att samtliga TillämpningsSkolorne i Kongl. Maj:ts Proposition blifvit nämnde, måste äfven sådant i expeditionen utsättas, eller också blir expeditionen ofullständig.

Herr af *Billbergh*, *Johan Petter*: Jag är i hufvudsaken förekommen af den siste talaren. Jag skulle instämma med Herr Cederschjöld, om fråga vore att förändra ett redan fattadt beslut, men Friherre Cederström har tydeligen visat, att fråga icke är om förändring af sjelfva beslutet. Nå-

got ändamål måtte väl vara med justeringen af ExpeditionsUtskottets skrivelser, och det är väl att tillse, det expeditionerna öfverensstämma med Ständernas beslut. Alla äro ense derom, att meningen med beslutet varit, att alla TillämpningsSkolorne skola erhålla anslag, utan afseende på hvilken Titel de tillhöra. Icke heller är det beslutadt, att anslaget skulle uppföras på någon viss Titel. Af dessa skäl röstar jag för tillägget: *utan afseende derå, till hvilken HufvudTitel de höra*; emedan orden *samtelige TillämpningsSkolor* skulle kunna anses vara en ändring i beslutet.

Hans Excellence Herr Grefven och Landt Marskalken gjorde proposition till godkännande af ExpeditionsUtskottets ofvanberörde förslag till den underdåniga Skrifvelsen.

Ropades Ja och Nej.

Hans Excellence föreslog bifall å den af Friherre Cederström sist uppgifne redactions-förändring.

Ropades äfven Ja och Nej.

Hvarest *Hans Excellence* hemställde, om Ridderskapet och Adeln behagade antaga det förslag till redactions-förändring Herr af Billbergh framställt, nemligen att efter orden *TillämpningsSkolornas fullkonnande* borde införas: *utan afseende derå, till hvilken HufvudTitel de höra*.

Ropades likaledes Ja och Nej.

Herr *von Hartmansdorff*: På de skäl Herr af Billbergh anført, röstar jag desto hellre för det af honom föreslagne tillägg, som det åstadkommer minsta rubbning i beslutet.

Uppå derefter af *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* förnyad proposition till godkännande af Herr af Billberghs redactions-förslag, blef detsamma af Ridderskapet och Adeln antagit.

Friherre *Cederström*: Som med denna expedition är det förhållande, att den fortgått till de öfriga Stånden, oaktadt Ridderskapet och Adeln återremitterat densamma, anhåller jag om proposition derå, att Ridderskapet och Adeln ville inbjuda de öfriga Stånden, att i det af Ridderskapet och Adeln nu fattade beslutet deltaga, hvarigenom Rikets Ständers beslut kunde blifva så bestämdt uttryckt, att icke någon StatsSecrerare deri kan finna någon otydlighet.

Herr *Cederschjöld*: Jag lät för en stund sedan tysta mig af Ordföranden i ExpeditionsUtskottet, då han undervisade mig, att af ExpeditionsUtskottets skrivelser blott ett exemplar utskrefs och fortgick såsom löpare från det ena Ståndet till det andra. Detta var orsaken, hvarföre jag gaf vika. Men nu förundrar det mig att höra, det dylika expeditioner särskilt afgå till hvarje Stånd. Det är således svårt, att förlika Friherrens för-

förre yttrande med detta senare. Jag afstyrker i alla fall inbjudningen. Skall löparen gå såsom Friherre Cederström uppgifvit, så må han då gå med den förändring vi beslutat, men utan någon vidare inbjudning.

Friherre *Cederström*: Jag är alldeles okunnig, hvarifrån Herr Cederschjöld hämtat sina underrättelser om huru det tillgår med ExpeditionsUtskottets förslag till underdåniga skrivelser. Jag har sagt, att när löparen blef påtecknad till återremiss af Ridderskapet och Adeln, fick den, det oaktadt, på grund af gammal praxis, fortgå till de öfrige Stånden. Löparen i denna fråga blef derigenom bifallen af de 3 öfrige Stånden, ehuru återremitterad af Ridderskapet och Adeln.

Herr *Cederschjöld*: Ju oftare den siste värde talaren yttrar sig, ju flere stöd tyckes jag få för min första mening. Han synes nu medgifva, att expeditionen blifvit bifallen af 3:ne Stånd, och är den det, så förstår jag icke, hvarföre den icke blifvit expedierad, då enligt 49 §. 3 mom. det 4:de Ståndets mening bordt lemnas utan afseende.

Herr *Tham, Wollrath*: Då jag icke kan föreställa mig, att Ridderskapet och Adeln upptagit en lång tid med discussionen i ett

ämne utan ändamål, kan jag ej annat än förena mig med Friherre Cederström i afseende på inbjudningen, ty om den icke för sig går, kunde det hända, att discussionen varit onödig, och beslutet blefve utan påföljd; men då det varit både lagligt och nödigt, förenar jag mig med Friherre Cederström.

Friherre *Cederström*: Jag anhåller, att Herr Cederschjöld ville upplysa, hvar det i Grundlagen står, att då 3 Stånd äro ense om en expedition, densamma skall afgå, enär anmärkning blifvit gjord af ett Stånd, utan att den blifvit af de öfrige afslagen; då detta ej någonstädes finnes stadgadt, äro ExpeditionsUtskottets skrivelser att anse på annat sätt, än vanliga UtskottsBetänkanden. Expeditionerne skola vara godkände af alla 4 Stånden, eller anmärkningen af 3 Stånd afslagen, för att kunna afgå, och då i sådana frågor 2 Stånd stadna emot 2, måste det genom förstärkt ExpeditionsUtskott afgöras.

Herr *Cederschjöld*: Det är med ledsnad jag åter upptager Ridderskapets och Adelsns tid med en formfråga af denna beskaffenhet, men jag anhåller, att med korta ord få uppläsa 3 mom. 49 §. RiksdagsOrdningen: "*Återförvisar något Riks-Stånd ett redan beredt mål till vederbörande Utskotts ytterligare Utlåtande, ålig-*

ge Utskottet, att dermed inkomma till det Stånd, som återremitterat; kunnande likväl ej, gerom denna återförvisning, de öfrige Ståndens beslut i de mål, der 3:ne Stånds röst utgör Rikets Ständers, deras kraft och verkan till expeditionen betagas." Här är icke undantag gjordt för ExpeditionsUtskottets förslag till expeditioner, och då måste §:n äfven gälla för dem, intilldess man kan visa, att Grundlagen föreskrifver att 4 Stånd skola vara ense om expeditioner. Om, enligt Friherre Cederströms påstående, ett Stånd skulle kunna hindra expeditionens afgående, skulle, om 3 Stånd beslutat en sak, hvaruti det fjerde ej kunde instämma, detta fjerde Stånd, genom nekande att godkänna expeditionen, förhindra hela målet. Så snart 3 Stånd godkänt denna expedition, borde den vara redan längesedan expedierad.

Friherre *Cederström*: Den värde Ledamoten synes hafva glömt, att LandtMar-skalken och Ståndens Ordförande äro förpligtade att tillse, det icke något Grundlagsvidrigt inom Stånden företages. Om Ståndet skulle vägra att justera en expedition, kunde Talmannen ej derå göra proposition, eller ock hade han brutit emot sin ed. Att i Grundlagen skulle medgifvas 3 Stånd rättighet att oriktigt expediera det 4:des mening, kan här lika litet komma i fråga. Jag anhåller om proposition på inbjudningen.

Herr *Crusenstolpe*: Då, såsom Friherre Cederström nyss upplyst, löparen redan passerat de 3 öfrige Stånden, utan att de brytt sig om någon ändring deruti, men helt enkelt bifallit expeditionen, synes man ej kunna vänta något förmånligare resultat af inbjudningen. Det vore ohöfligt mot de öfrige Stånden, och skulle kasta skugga, ja åtlöje, på Ridderskapet och Adeln, att tro det de öfrige 3 Stånden icke kunna justera en expedition, så väl som Ridderskapet och Adeln. Jag kan således icke släppa denna inbjudning utan votering.

Friherre *Cederström*: Om den Ledamot, som nu hotar med votering, ej vill afstå derifrån, är ingenting enklare, än att vi få skrida till densamma, ehuru jag ej vet, hvartill den skall tjena; han må då bestämma Contra-propositionen enligt sin tanka.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarshalken framställde proposition å den af Friherre Cederström begärde inbjudning till de öfrige RiksStånden.

Ropades starka Ja, blandade med Nej.

Herr *Crusenstolpe* begärde votering.

I anledning hvaraf *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarshalken* föreslog följande Voterings-proposition:

Den, som anser, att de öfrige trenne

RiksStånden böra inbjudas, att instämma i Ridderskapets och Adelns beslut, hvarigenom ExpeditionsUtskottets under N:o 216 afgifne Förslag till Rikets Ständers underdåniga Skrifvelse, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om anslag för Undervisningsverken i Riket blifvit af Ridderskapet och Adeln godkändt, under iakttagande af det förtydligande, att näst efter orden: *TillämpningsSkolornes fullkomnande*, bör införas: *utan afseende derå, till hvilken HufvudTitel de höra*; voterar

Ja;

Den det ej vill, voterar

Nej;

Vinner *Nej*, anses frågan om ofvanberörde inbjudning hafva blifvit af Ridderskapet och Adeln afslagen.

Hvilken Voterings-proposition af Ridderskapet och Adeln godkändes, samt anslogs.

Voteringen börjades klockan tre qvart till 8 e. m., och befunnos vid voteringens slut klockan half till 9 e. m., sedan en Voteringsedel blifvit undantagen och förseglad, samt de öfrige Voteringsseglarne öppnade, rösterne hafva utfallit, som följer:

Ja — 35.

Nej — 16.

I följd hvaraf, och sedan det öfver voteringen särskilt förde protocoll blifvit

uppläst, *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* förklarade, att Ridderskapet och Adeln bifallit den af Friherre Cederström föreslagne ofvanberörde inbjudning till de öfrige RiksStånden.

Föredrogs å nyo StatsUtskottets den 22 sistlidne December aflåtne, och den 28 i samma månad e. m. på bordet lagde, Memorial, med öfverlemnande till gillande och underskrift af den RiksStat för 1830 och följande åren intill nästa Riksdag, som i öfverensstämmelse med den af Rikets Ständer fastställde StatsReglering blifvit upprättad.

Uppå derom framställd proposition, godkände Ridderskapet och Adeln denna RiksStat, samt tillät *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken*, att å Ståndets vägnar densamma underteckna.

Vid förnyad föredragning af StatsUtskottets den 8 sistlidne December under N:o 353 afgifne, och den 30 i samma månad e. m. på bordet lagde, Utlåtande i fråga om ny Instruction för Rikets Ständers Revisorer, i afseende på deras befattning med StatsVerkets ganskning; skulle detsamma, uppå begäran af Herr *Tham, Wollrath*, och Grefve *Horn, Claës Fredrik*, till följd af 49 §. RiksdagsOrdningen, ytterligare hvi-la på bordet.

Då nu å nyo föredrogs Stats- och BancoUtskottens den 21 sistlidne December under N:o 43 aflåtne, och den 30 i samma månad e. m. på bordet lagde, Memorial, till svar å de inom BondeStåndet gjorde anmärkningar vid Utskottets under N:o 21 förut meddelgte memorial, i anledning af RiksStåndens skiljaktige Beslut i fråga om Myntbestämningen och dermed gemenskap ägande ämnen; fann Ridderskapet och Adeln, att, enär sistnämnde Memorial redan blifvit af Ridderskapet och Adeln afgjordt, Utskottens ifrågavarande Memorial borde läggas till handlingarne.

Upplästes följande från nedannämnde Utskott inkomne Utlåtanden:

Från BankoUtskottet:

Af den 22 sistlidne December:

N:o 91. I anledning af väckte motioner, angående rättighet för Banken att utfärda så kallade Ränte-Coupons.

N:o 92. I anledning af väckta förslag, att, medelst särskild upplåning af Banken, bereda fond för en ny utlåning emot pant af Fastigheter.

Från Allmänna Besvärsoch Ekonomi-Utskottet:

Af den 19 sistlidne December:

N:o 170. Förslag till jemkning uti RiksStåndens Beslut, rörande Kyrkors samman-

byggnad, så vidt frågan angår beräkningen af Församlingarnes röster vid votering, i händelse af delade meningar.

Af den 26 sistlidne December:

N:o 171. I anledning af gjorde anmärkningar vid Betänkandet N:o 31, rörande väckta frågor om Arbets-commenderingars upphörande, m. m.

Af den 31 sistlidne December:

N:o 172. I anledning af flere väckta Motioner, dels om jemkning och jemnare fördelning af Skatter och Præstationer af jorden, dels ock om förändrad reglering med Presterskapets aflöning, m. m.

Lades på bordet.

Justerades 9 ProtocollsUtdrag, innehållande Ridderskapets och Adelns uti plenum den 7 dennes e. m. fattade beslut.

Höglofl. Ridderskapet och Adeln åtskiljdes klockan 9 om aftonen.

In fidem Protocolli,
O. J. Lagerheim.
